

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
จ.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา
ตำบลมาบโป่ง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี

ชัชณีย์ จันเสียม

20 ส.ค. 2560

369536

Handwritten signature

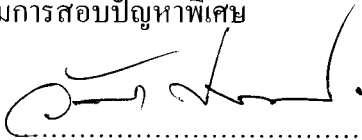
ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการจัดการภาครัฐและเอกชน
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
มิถุนายน 2555
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมปัญหาพิเศษและคณะกรรมการสอบปัญหาพิเศษ ได้พิจารณา
ปัญหาพิเศษของ ชัยนีย์ จันเสงี่ยม ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน ของ
มหาวิทยาลัยบูรพาได้

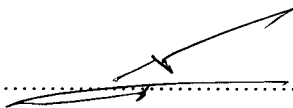
คณะกรรมการควบคุมปัญหาพิเศษ

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.ธนวัฒน์ พิมลจินดา)

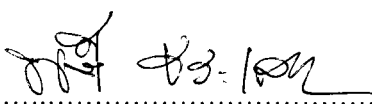
คณะกรรมการสอบปัญหาพิเศษ

..... ประธาน
(ดร.วิมลภ ศัพท์พันธุ์)

..... กรรมการ
(ดร.ธนวัฒน์ พิมลจินดา)

..... กรรมการ
(ดร.กิจฐเขต ไกรวาส)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับปัญหาพิเศษฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน ของ
มหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันธ์ีย์ ธารเสนา)

วันที่...๒๕...เดือน...สิงหาคม...พ.ศ. 2555

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้าน
มาบโป่ง - สะเคา ตำบลมาบโป่ง อำเภอบ้านดอน จังหวัดชลบุรี” สำเร็จได้นั้น ด้วยความกรุณาจาก
บุคคลผู้มีพระคุณที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือ คือ อาจารย์ ดร.ชนวัฒน์ พิมลจินดา ที่ได้กรุณา
แนะนำ ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางต่าง ๆ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของปัญหาพิเศษเพื่อให้
ได้รับความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้ศึกษาวิจัยมีความรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และการเสียสละเวลาอัน
มีค่าของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณ ไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณครอบครัว ครู อาจารย์ ที่ให้กำลังใจ สนับสนุน เพื่อนนิสิต พี่ น้อง
ทุกท่านของผู้วิจัย ตลอดจนทุกท่านที่มีความเกี่ยวข้องซึ่งมิได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ ผู้ศึกษาวิจัยขอกราบ
ขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ชัชณีย์ จันเสียม

53930005 สาขาวิชา: การจัดการภาครัฐและเอกชน; รป.ม. (การจัดการภาครัฐและเอกชน)

คำสำคัญ: การดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมู่บ้านมาบโป่ง - สะเดา ตำบล
มาบโป่ง อำเภopanทอง จังหวัดชลบุรี

นางชัชชนีย์ จันเสงี่ยม: การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้าน
มาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง อำเภopanทอง จังหวัดชลบุรี

(LIVING BY THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY OF MABPONG-SADAO
VILLAGE, MAPPONG DISTRICT, PHAN THONG, CHONBURI)

อาจารย์ผู้ควบคุมปัญหาพิเศษ: ธนวัฒน์ พิมลจินดา, Ph.D. 87 หน้า ปี 2555.

การวิจัยเรื่อง “การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง อำเภopanทอง จังหวัดชลบุรี” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพโดยทั่วไปในการดำเนินชีวิตของครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา 2) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา และ 3) เพื่อศึกษาผลกระทบที่มีต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน ในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ครัวเรือนต้นแบบในบ้านมาบโป่ง สะเดา ตำบลมาบโป่ง อำเภopanทอง จังหวัดชลบุรี จำนวน 8 ครัวเรือน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของการดำเนิน โครงการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตของชาวบ้านมาบโป่ง-สะเดา โดยทั่วไปยังคงรักษาวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมไว้ กล่าวคือ ครัวเรือนส่วนใหญ่ยึดอาชีพทำการเกษตร มีความรัก ความสามัคคี พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเป็นพื้นฐานเดิมอยู่แล้ว หลังจากนั้นนำมาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต พบว่า โดยภาพรวมมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตดีขึ้น โดยเน้นพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง อดทน ใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำเกิดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง เช่น มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง มีการรวมกลุ่มเพื่อทำการอาชีพเสริม และมีการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า โดยภาพรวมนั้น แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของครัวเรือนแต่อย่างใด ทว่าผลกระทบสำคัญเกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอก เช่น ปัญหาการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ใกล้เคียงซึ่งส่งผลกระทบต่อแนวทาง การดำเนินชีวิตของคนรุ่นใหม่ในชุมชน ซึ่งอาจเป็นผลกระทบสืบเนื่องถึงการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในชุมชนในอนาคตได้

53930005: MAJOR: PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT: M.P.A. (PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT)

KEYWORD: LIVING BY THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY OF MABPONG-SADAO VILLAGE, MAPPING DISTRICT, PHAN THONG, CHONBURI.

CHUTCHANEE CHANSANGIAM: LIVING BY THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY OF MABPONG-SADAO VILLAGE, MAPPING DISTRICT, PHAN THONG, CHONBURI. ADVISORY: THANAWAT PIMONJINDA, Ph.D. 87 P. 2012.

Study subject "Living by the philosophy of sufficiency economy of Mabpong-Sadao Village, Mapping District, Phan Thong, Chon Buri Province." is intended to 1) To study the general lifestyle of the Mabpong household. 2) To the study of the life of the philosophy of sufficiency economy and household goods. And 3) To study the effects of an economic philosophy of life based on the sufficiency of the household of Chon Buri Province . Using interviews to collect the data from important persons that is Representative sample is The household in Mabpong-Sadao Village, Pong Thong District, Chon Buri Province, a group of 8 households. The Target groups is the village development project in honor of the economy only 84 years old.

The results showed that The lives of the villagers Pong-Sadao is generally retains the traditional way of life. That is the most households on a farm, love, harmony, complementing each other in the background anyway. After sufficient to induce the economic life of the overall quality of life better. The basic focus of the center line, The reason for considering the modest, the realistic, such as there is a continuous household account, The integration to the occupation and interdependent. Overall, it was found. The sufficiency economy does not affect the well-being of family life in any way. But the major impact of external factors such as industrial development in the neighborhood. Which affect the lives of people in the community. This could be due to the economic philosophy of life as one of the households in the future.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	7
ข้อมูลทั่วไปหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา.....	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	32
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	32
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
4 ผลการวิจัย.....	35
ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปในการดำเนินชีวิตของครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา..	35
ส่วนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง.....	40

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ส่วนที่ 3 ผลกระทบที่มีต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง.....	46
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	56
สรุปผลการวิจัย	56
อภิปรายผล	59
ข้อเสนอแนะ	60
บรรณานุกรม	62
ภาคผนวก.....	64
ประวัติย่อของวิจัย	85

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	เกณฑ์การประเมินตัวชี้วัด 6x2..... 18
2	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ..... 32
3	ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ..... 41
4	การเปรียบเทียบการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต..... 47
5	สรุปการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านการลดรายจ่าย..... 50

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
2	ภาพแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข.....	13
3	แผนที่หมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา.....	35
4	ประเพณีวัฒนธรรม.....	37
5	การลงแขกดำนา.....	38
6	กลุ่มเพาะเห็ดฟาง.....	39
7	ศูนย์เรียนรู้ชุมชน.....	39

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้กล่าวถึงการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลยั่งยืน จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ ทั้งที่เป็นทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความเชื่อมโยงกันเพื่อประโยชน์ในการพัฒนา การเสริมสร้างทุนทางสังคมเป็นพื้นฐานหลักในการพัฒนาประเทศโดยต้องเริ่มจากการพัฒนาคุณภาพคนให้เป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีจิตสำนึกสาธารณะและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชนและระหว่างชุมชน และเป็นพลังของการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550, หน้า 65)

ขณะเดียวกัน ชุมชนเกิดจากการรวมตัวของผู้คนทั้งในเมืองและในชนบท ในหมู่บ้านและระหว่างหมู่บ้าน อำเภอ จังหวัด ในอาชีพหนึ่งหรือในความสนใจร่วมกันของคนหลายอาชีพจากหลายแห่งหลายพื้นที่ การรวมตัวกันดังกล่าว มีทั้งที่เป็นมูลนิธิ เป็นสหกรณ์ สมาคม หรือองค์กรรูปแบบอื่น ๆ ที่ไม่ได้จดทะเบียนรวมกันเป็นกลุ่มอาชีพ เป็นชมรม มีกติกาหลักการและกฎเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกัน การเสริมสร้างให้ชุมชนมีการรวมตัวอย่างเข้มแข็งร่วมคิดร่วมเรียนรู้สู่การปฏิบัติ มีกระบวนการเรียนรู้และการจัดการองค์ความรู้ในรูปแบบที่หลากหลายตามภูมิปัญญาที่เหมาะสมสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตบนฐานทรัพยากร ภูมิปัญญา และวิถีวัฒนธรรมชุมชน ด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรักความเอื้ออาทร มีความสามัคคี เสียสละ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองและผู้อื่น

จากแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการเสริมสร้างให้ชุมชนมีการรวมตัวเพื่อมุ่งไปสู่ความสุขที่เกิดจาก ความสมดุล ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดี สามารถพึ่งตนเองได้ ชุมชนสามารถบริหารจัดการใช้ประโยชน์จากทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่อย่างมีคุณภาพสอดคล้องเชื่อมโยงกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมชุมชน เพิ่มพูนความสัมพันธ์อันใกล้ชิดทางสังคมระหว่างผู้คนทั้งภายในและภายนอกชุมชน การรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งของคนในชุมชนนอกจากจะสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ยากและสลับซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความยากจนที่มีความเป็นองค์รวมเกี่ยวพันทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองการปกครอง ซึ่งต้องอาศัยชุมชนที่เข้มแข็งเป็น

เสาหลักในการร่วมมือร่วมใจดำเนินการให้หลุดพ้นจากความยากจนตลอดไปแล้ว ยังช่วยให้ชุมชนสามารถพัฒนาอนาคตของชุมชนได้อีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550, หน้า 65-66)

จากแนวคิดและความสำคัญข้างต้น กระทรวงมหาดไทย ได้มอบให้กรมการพัฒนาชุมชน เป็นเจ้าภาพหลักรับผิดชอบในการขับเคลื่อนขยายผลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงโดยบูรณาการการทำงานร่วมกันในทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกรมการปกครองและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้สัมฤทธิ์ผลอย่างยั่งยืน และได้จัดทำกรอบแนวคิดในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรากฐานของชีวิตประชาชนในหมู่บ้าน โดยใช้หลักการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม “การทำงานร่วมกัน” “การเรียนรู้จากการปฏิบัติ” และใช้เทคนิค “กระตุ้นความคิด สร้างจิตสำนึก ด้วยการตั้งคำถาม โดยใช้พัฒนากร อาสาสมัคร ผู้นำชุมชน เป็นชุดปฏิบัติการร่วมกับ กรรมการหมู่บ้านและภาคีการพัฒนาเพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ทั้งในระดับหมู่บ้านและครัวเรือน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2554, หน้า 1)

ดังนั้น ในปี 2554 กรมการพัฒนาชุมชน จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินกิจกรรมตาม ยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชนประจำปี 2554 โดยได้เพิ่มความเข้มข้นในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ นอกเหนือจากการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางปฏิบัติ มุ่งสร้างให้เป็นหมู่บ้านต้นแบบ โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำโดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกเป็น 3 มิติ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ผลการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี และ 2 เงื่อนไขคือความรู้และคุณธรรม (กรมการพัฒนาชุมชน, 2553, หน้า 1-3)

บ้านมาบโป่ง-สะเดา หมู่ที่ 1 ตำบลมาบโป่ง อำเภอนาทอง จังหวัดชลบุรี เป็นหมู่บ้านหนึ่งที่น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ด้วยเหตุผลที่ว่าต้องการพึ่งพาตนเองและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชน แม้ว่าจะเป็นหมู่บ้านที่อยู่ห่างจากตัวเมืองชลบุรี ประมาณ 15 กิโลเมตร ชาวบ้านมาบโป่ง-สะเดา ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา ทำสวน และรับจ้าง มีวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย คนในชุมชนมีความผูกพันกัน มีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ให้ความเคารพนับถือผู้นำ ทั้งผู้นำแบบเป็นทางการและผู้นำทางธรรมชาติ โดยมีศูนย์เรียนรู้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยสำคัญและผลกระทบที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา

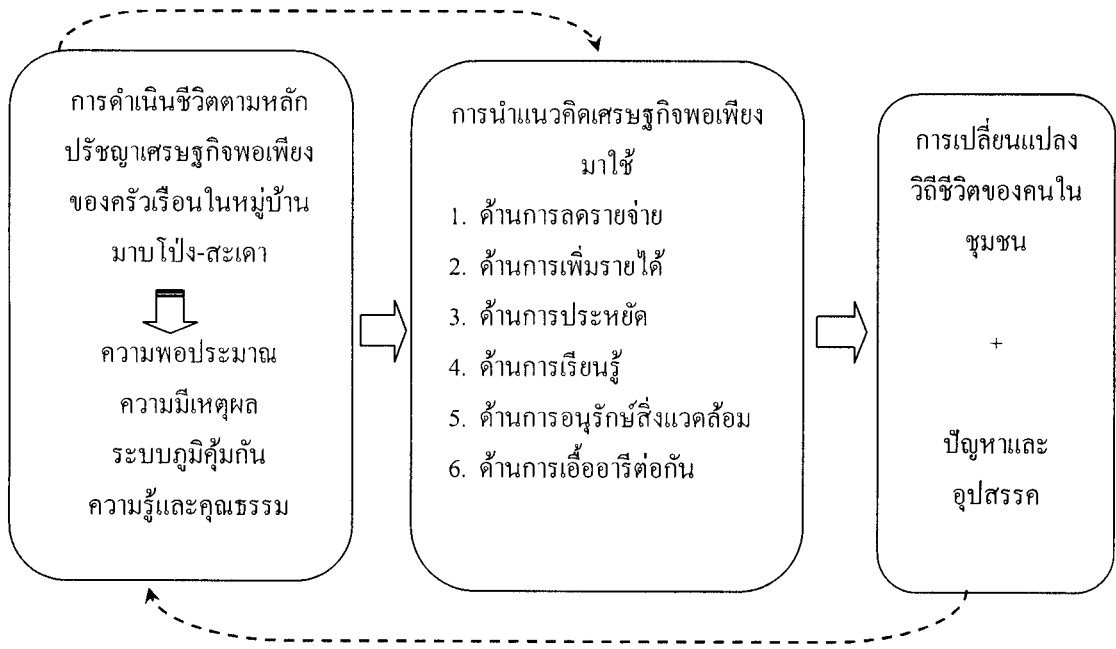
เศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านมาบโป่ง-สะเคา ตำบลมาบโป่ง อำเภอนาทอง จังหวัดชลบุรี โดยเน้นศึกษาถึงการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนต้นแบบจำนวน 30 ครัวเรือน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของการดำเนิน โครงการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ เฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา เพื่อเป็นต้นแบบให้แก่หมู่บ้าน/ ชุมชนอื่น ๆ นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพโดยทั่วไปในการดำเนินชีวิตของครัวเรือน ในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเคา ตำบลมาบโป่ง อำเภอนาทอง จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเคา ตำบลมาบโป่ง อำเภอนาทอง จังหวัดชลบุรี
3. เพื่อศึกษาผลกระทบที่มีต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ ครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเคา ตำบลมาบโป่ง อำเภอนาทอง จังหวัดชลบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่องการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการศึกษาการดำเนิน ชีวิตของครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเคา ตำบลมาบโป่ง อำเภอนาทอง จังหวัดชลบุรี ตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ระบบภูมิคุ้มกัน ความรู้และคุณธรรม โดยดำเนินการวิเคราะห์ตามตัวชี้วัดการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง 6 ด้าน ตามแนวทางที่กำหนดโดยกรมการพัฒนาชุมชน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2554) ซึ่ง ประกอบด้วย 1) ด้านการลดรายจ่าย 2) ด้านการเพิ่มรายได้ 3) ด้านการประหยัด 4) ด้านการเรียนรู้ 5) ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และ 6) ด้านการเอื้ออารีต่อกัน โดยมีรายละเอียดแสดงตามแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา
2. ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในบ้านมาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง อำเภopanทอง จังหวัดชลบุรี
3. ทราบถึงผลกระทบที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง อำเภopanทอง จังหวัดชลบุรี
4. สามารถนำผลการศึกษาที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง อำเภopanทอง จังหวัดชลบุรี

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เน้นศึกษาการดำเนินชีวิตของครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง อำเภopanทอง จังหวัดชลบุรี ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีรายละเอียดแสดงตามแผนภาพ “กรอบแนวคิดในการวิจัย” ข้างต้น

2. ขอบเขตด้านประชากรและพื้นที่ คือ ครั้วเรือนต้นแบบในบ้านมาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง อำเภอบางทอง จังหวัดชลบุรี จำนวน 8 ครั้วเรือน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของการดำเนินโครงการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา
3. ขอบเขตด้านเวลา ทำการศึกษาช่วงเวลา ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ปี พ.ศ. 2554 - เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2555

นิยามศัพท์เฉพาะ

การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในหลักการความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีระบบภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไข ความรู้ และคุณธรรม

ชุมชน หมายถึง บ้านมาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง อำเภอบางทอง จังหวัดชลบุรี

ครั้วเรือน หมายถึง ลักษณะการอยู่ร่วมกันในครั้วเรือน โดยมีลักษณะการอยู่เป็นครอบครัวเดี่ยว หรือครอบครัวรวม ที่เป็นครอบครัวใหญ่ที่อยู่ร่วมกันหลายครอบครัวในครั้วเรือนเดี่ยวหรือในบ้าน 1 หลัง

อาชีพ (Occupation) หมายถึงการทำมาหากินจากการทำงานหรือกิจกรรมใด ๆ ที่ก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้ เป็นงานที่สุจริต ไม่ผิดศีลธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญในวิถีชีวิตและการดำรงชีพในปัจจุบัน เป็นการสร้างรายได้เพื่อเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว อาชีพก่อให้เกิดผลผลิตและการบริการ ความสำคัญของอาชีพจึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจชุมชน อาชีพหมายถึงอาชีพของครั้วเรือนผู้ให้ข้อมูลซึ่งประกอบ อาชีพหลัก อาชีพรองหรืออาชีพเสริม ซึ่งแบ่งตามลักษณะของรายได้ และความมั่นคงในอาชีพเช่น

อาชีพหลัก เป็นอาชีพที่ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบกร

อาชีพรองหรืออาชีพเสริม เป็นอาชีพที่ใช้เวลานอกเวลางานปกติของอาชีพหลักเพื่อการมีรายได้เพิ่มขึ้น

รายได้ หมายถึง รายได้ของครั้วเรือนจากอาชีพหลัก และรายได้จากอาชีพเสริมของสมาชิกทุกคนในครั้วเรือน ต้องเป็นรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยไม่นับรวมรายได้จากการประกอบอาชีพไม่สุจริต ผิดกฎหมายและศีลธรรมของสังคม

รายจ่าย หมายถึง รายจ่ายของครั้วเรือนทั้งในภาคเกษตร และค่าใช้จ่ายภายในครั้วเรือนคิดเป็นรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน

เงินออม หมายถึง การออมเงินของครั้วเรือนต่อเดือน

ภาระหนี้สิน หมายถึง ภาระหนี้สินของครัวเรือน จำนวนหนี้สิน วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินของครัวเรือน

ศูนย์เรียนรู้ชุมชน หมายถึง ศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลข่าวสาร/ความรู้ของชุมชนที่จะนำไปสู่การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สำหรับประชาชนในชุมชน เป็นแหล่งเสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ การถ่ายทอด การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสืบทอดภูมิปัญญา วัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งเป็นแหล่งบริการชุมชนด้านต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เป็นต้น

ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ศูนย์เรียนรู้ชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีปราชญ์ชาวบ้านดำเนินการเป็นตัวอย่าง โดยเริ่มจากครอบครัวซึ่งเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขั้นพื้นฐาน มีความพอเพียงในการดำรงชีวิต ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ไม่มีหนี้สิน เมื่อครอบครัวมีความพร้อมด้านปัจจัย 4 แล้วจึงขยายผลไปสู่ชุมชน สามารถให้บุคคลอื่นยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตไป

การลดรายจ่าย หมายถึง การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน โดยการปลูกผักสวนครัวเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน และไม่เล่นการพนัน หรืออบายมุข

การเพิ่มรายได้ หมายถึง การมีอาชีพเสริมของครัวเรือนทำให้ครัวเรือนมีรายได้เพิ่ม และการมีอุปกรณ์ เครื่องมือในการประกอบอาชีพ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในครัวเรือนที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ทำให้เกิดความคุ้มค่าและประหยัด เช่น การใช้ปุ๋ยชีวภาพในการเพาะปลูกและได้ผลผลิตคุ้มค่าการปลูกผักปลอดสารพิษ การใช้พลังงานทดแทน

การประหยัด หมายถึง สมาชิกในครัวเรือนมีการฝากเงินไว้กับธนาคาร/ สถาบันการเงิน/ กลุ่มออมทรัพย์ ฯ/ หรือกลุ่มอื่น ๆ ที่มีการรับฝากเงินกับสมาชิก

การเรียนรู้ หมายถึง การบันทึกภูมิปัญญาในรูปแบบต่างๆและมีการถ่ายทอด การนำไปใช้ประโยชน์หรือมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิด จัดเวทีการเรียนรู้หรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ นำไปสู่ความเข้าใจในการดำรงชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง ชุมชนมีการใช้วัสดุหรือทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างคุ้มค่าและประหยัดในการประกอบอาชีพ โดยมีการวางแผนจัดหาทรัพยากรทดแทน ควบคู่กับการอนุรักษ์หรือมีการส่งเสริมให้ปลูกต้นไม้บริเวณที่สาธารณะและมีการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง

การเอื้ออารีต่อกัน หมายถึง ชุมชนมีการจัดสวัสดิการสำหรับคนจน หรือคนด้อยโอกาส และคนประสบปัญหา เช่น การจัดให้มีกองทุนประกอบอาชีพกองทุนสงเคราะห์ต่าง ๆ การจัดสรรเงินกำไรจากกองทุนชุมชนเพื่อเป็นสวัสดิการ และมีการจัดทำแผนชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชนร่วมกัน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี นี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นกรอบและแนวทางการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ข้อมูลทั่วไปหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความเป็นมาของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้ทรงมีสายพระเนตรกว้างไกล (Vision) ในการที่ทรงทราบว่าภัยคุกคามอันเกิดจากกระแสโลกาภิวัตน์ อันได้แก่ ทุนนิยม บริโภคนิยม เงินตรานิยม เป็นต้น จะส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อพสกนิกรของพระองค์ ถ้าหากพวกเขาเหล่านั้นไม่มีความรู้เท่าทันในการที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ในที่สุดประเทศชาติก็จะไปไม่รอด และยุทธศาสตร์ที่พระองค์ทรงพระราชทานให้ในการที่จะรับมือกับภัยคุกคามของโลกในยุคที่ 3 ก็คือ “เศรษฐกิจพอเพียง” โดยที่พระองค์ได้ทรงโปรดเกล้าพระราชทานแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 ดังความที่ได้อัญเชิญพระบรมราโชวาทมากล่าวเอาไว้แล้วข้างต้น และเมื่อปี พ.ศ. 2537 ได้ทรงเผยแพร่แนวคิดเรื่อง “ทฤษฎีใหม่” ซึ่งคือรูปแบบหนึ่งของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้แล้วยังทรงเตือนสติคนไทยอยู่ตลอดเวลาให้ตระหนักและรู้เท่าทันถึงมหัศจรรย์ทางเศรษฐกิจที่กำลังจะเกิดขึ้น แต่หาไม่มีผู้ใดได้ใส่ใจไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล ข้าราชการ นักธุรกิจเอกชน รวมถึงประชาชนทุกหมู่เหล่า จนในที่สุดประเทศไทยก็ได้พบกับสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ “ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ปี พ.ศ. 2540 เป็นปีที่ประเทศไทยเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ อย่างที่ไม่เคยปรากฏในประวัติศาสตร์ของชาติไทย กล่าวคือประเทศไทยโดยรวมมีหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ในระยะเวลาอันสั้นต้องปรับค่าของเงินบาทลดลงอย่างมาก สถาบันการเงินและธุรกิจจำนวนมากได้รับความเสียหายและต้องล้มละลายไป ในขณะที่เดียวกันประชาชนทั่วไปก็ได้รับความเดือดร้อน เนื่องจากราคาสินค้าและค่าครองชีพได้ปรับตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ทุกคนต้องเดือดร้อน

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ทรงมีพระราชดำรัสที่แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 โดยเริ่มต้นจากพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตร เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 และพระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2517 พระองค์ทรงได้เน้นย้ำ “พอควร พออยู่ พอกิน มีความสงบ” แม้จะได้ทรงมีพระราชดำรัสในเรื่อง “พอมีพอกิน” มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 และได้ทรงพระราชทานแนวคิดเรื่อง “ทฤษฎีใหม่” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 เป็นต้นมา แต่ก็ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทิศทางในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศแต่อย่างใด ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของรัฐบาลหรือภาคธุรกิจเอกชน ก็ได้ตระหนักในคำเตือนของพระองค์ โดยในปี พ.ศ. 2539 ก็ได้ทรงเตือนอีกครั้งหนึ่งให้มี “ความรอบคอบ” และ “อย่าตาโต” แต่ก็ไม่ได้เกิดผลในการนำไปปฏิบัติ จนกระทั่งเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 จึงเป็นที่มาของพระราชดำรัสที่คนไทยจำใส่เกล้ากันได้จนถึงปัจจุบันที่ว่า “การเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกิน นั้นหมายความว่าอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตนเอง” ซึ่งนับได้ว่าเป็นที่มาของเศรษฐกิจพอเพียงในปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550, หน้า 3)

ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550, หน้า 146-147) ได้ให้คำจำกัดความ “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิคณะหนึ่งที่ติดตามพระราชดำรัสและพระราชกระแสอย่างใกล้ชิด และนำมาเรียบเรียงก่อนนำขึ้นกราบบังคมทูลเกล้าฯ ถวายขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตนำออกเผยแพร่มีใจความว่า ปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการบริหารและพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2550, หน้า 8) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการและแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคล และองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณ กับศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อม ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง โดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์พลังในทางบวก นำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้

สุรยุทธ์ จุลานนท์ (2549) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เป็นแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ได้ทรงชี้ให้ประชาชนได้เห็นถึงแนวทางการปฏิบัติตนที่ควรจะเป็น เพื่อให้สามารถดำรงชีพได้โดยที่ไม่เดือดร้อน ซึ่งที่จริงแล้วก็ยังเป็นแนวทางที่มีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทย และสามารถนำไปใช้ได้ในทุกระดับ ในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ

เกษม วัฒนชัย (2550, หน้า 18) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับทุกประเทศในโลก โดยเฉพาะการสร้าง ความเข้มแข็งเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ วิทยา อธิปอนันต์ (2542) ได้สรุปความหมายไว้ว่า ตามกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เป้าหมายหรือปรัชญาการดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตของคนไทยให้อยู่อย่างพอประมาณตน ทางสายกลาง มีความพอเพียงและพอดีโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน สิ่งสำคัญต้องรู้จักพึ่งพาตนเองและทรัพยากรที่เรามีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ก่อนจะไปพึ่งพาคนอื่นหรือปัจจัยภายนอก หรือหมายถึง การที่อุ้มชูตนเองได้ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง ครอบครัว และชุมชน

นอกจากนี้ ได้มีนักวิชาการ ได้แสดงทัศนะและความคิดเห็น ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ในแง่มุมต่าง ๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (สำนักผู้ตรวจราชการ กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีตรวจสอบราชการที่ 4, 2550, หน้า 3-6 อ้างถึงใน อภิชัย พันธเสน และคณะ, 2549, หน้า 60-68)

ปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตามความหมายของ ศ.นพ.ประเวศ วะสี เป็นส่วนหนึ่งของธรรมนูญแห่งชาติ หรือเป็นส่วนหนึ่งในระเบียบวาระริบด่วนของชาติ อันประกอบด้วย 1) สร้างคุณค่าและจิตสำนึกใหม่ 2) สร้างเศรษฐกิจพอเพียง 3) ปฏิรูประบบเศรษฐกิจมหภาคและการเงิน 4) ปฏิรูประบบรัฐทั้งการเมืองและระบบราชการ 5) ปฏิรูปการศึกษา 6) ปฏิรูปสื่อ 7) ปฏิรูปกฎหมาย ที่เมื่อเชื่อมโยงกันแล้วจะทำให้ประเทศไทยมีฐานที่เข้มแข็งและเติบโตได้อย่างสมดุล

เศรษฐกิจพอเพียงมีลักษณะเป็นเศรษฐกิจสายกลางหรือเศรษฐกิจแบบมัธยมาปฏิปทาที่เชื่อมโยง/สัมพันธ์กับความเป็นครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เป็นเศรษฐกิจที่บูรณาการเชื่อมโยงชีวิต จิตใจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความเป็นประชาสังคม ดังนั้น อาจเรียกชื่อปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้ในชื่ออื่น ๆ เช่น เศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจคุณภาพ เศรษฐกิจบูรณาการ หรือเศรษฐกิจศีลธรรม เศรษฐกิจพอเพียงจึงมีความหมายถึงความพอเพียงอย่างน้อย 7 ประการ คือ

1. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน
2. จิตใจพอเพียง รักเอื้ออาทรผู้อื่น
3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง อนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมที่จะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ
4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง รวมตัวกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม
5. ปัญญาพอเพียง เรียนรู้ร่วมกัน เท้าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก
6. ตั้งอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง เพราะเศรษฐกิจที่สัมพันธ์และเติบโตจากฐานทางวัฒนธรรม อันหมายถึง วิถีชีวิตของกลุ่มชนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมจึงจะเป็นเศรษฐกิจมั่นคง
7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ผันผวนอย่างรวดเร็วจนกระทั่งมนุษย์ไม่สามารถรับได้ อภิรัช พันธ์เสน ได้สังเคราะห์ความคิดเห็นของนักเศรษฐศาสตร์ที่มีต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึงบริบททางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ณ ห้วงเวลาต่าง ๆ โดยอธิบายว่านักเศรษฐศาสตร์ให้ความหมายแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันออกเป็น 4 ความหมายประกอบด้วย

กลุ่มที่หนึ่ง อธิบายว่า ปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดที่อยู่เหนือแนวคิดเศรษฐศาสตร์ เป็นภูมิปัญญาไทย เป็นทุนทางสังคมของประเทศ เนื่องจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีพื้นฐานมาจากวัฒนธรรมชุมชน และเป็นพื้นฐานระบบเศรษฐกิจของสังคมไทย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ของประเทศ เป็นปรัชญาแนวคิดที่ประยุกต์นำศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่จะลด “ความอยาก” ลงมาสู่ระดับที่สามารถพึ่งตนเองได้

กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มที่มีความเห็นตรงกันว่าปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน ที่เกี่ยวข้องกันและจะขาดซึ่งส่วนใดส่วนหนึ่งมิได้ คือ ความพอดี ความเสียสละ และการพึ่งตนเอง โดยความพอดีจะมีลักษณะใกล้เคียงกับคุณภาพในวิชาเศรษฐศาสตร์ แต่จะเป็นคุณภาพที่เป็นพลวัต ปรับตัวอยู่ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับสถานะและความเหมาะสมของแต่ละ

บุคคล ส่วนเรื่องความเสี่ยงนั้น เกี่ยวข้องกับความพยายามในการลด/ กระจายความเสี่ยง เพื่อให้เกิดความพอดีอย่างยั่งยืน ดังนั้น การสร้างความสามารถในการพึ่งตนเองให้ได้มากที่สุด คือ ความพยายามในการเพิ่มขีดความสามารถในการควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดความไม่แน่นอน และลดต้นทุนในการแลกเปลี่ยน (Transaction Cost) ไม่ให้สูงเกินไป

กลุ่มที่สาม มีความเห็นว่าแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับแนวคิด เศรษฐศาสตร์กระแสหลัก เพราะเป็นการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายใต้ข้อจำกัดของรายได้ (Budget Constraints) ภายใต้การบริหาร การกระจายความเสี่ยงอย่างสมดุลและมีการแลกเปลี่ยน อย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency)

กลุ่มที่สี่ เป็นกลุ่มที่ให้ความคิดเห็นอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานความเป็นอยู่อันควร ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับประเทศตามศักยภาพของประเทศ

ในทัศนะของ อภิชาติ พันธเสน แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพุทธเศรษฐศาสตร์ ซึ่งไม่แตกต่างจากแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์อื่น ๆ แต่รากฐานวิถีคิดระหว่าง พุทธเศรษฐศาสตร์แตกต่างจากเศรษฐศาสตร์กระแสหลักอื่น ๆ ซึ่งมีพื้นฐานวิถีคิดที่มาจากความเชื่อว่ามนุษย์มีเหตุผลและพยายามแสวงหาความพึงพอใจสูงสุด แต่พุทธเศรษฐศาสตร์เชื่อว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับอวิชชาหรือความไม่รู้ อันเป็นต้นเหตุของความไร้เหตุผล “ปัญญา” ที่เกิดจากการรักษาศีลและมีสมาธิจะทำให้ความไร้เหตุผลของมนุษย์ลดลง และอธิบายว่าการที่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเน้นย้ำถึงความพอประมาณและมีเหตุผลหรือการทำให้ดีที่สุดในที่มีการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม (Optimization Through Proper Risk Management) ทำให้สามารถประยุกต์ใช้ได้กับภาคเศรษฐกิจทุกสาขาของประเทศ

เศรษฐกิจพอเพียงในทัศนะของสุเมธ ตันติเวชกุล เป็นปรัชญาที่ว่าด้วยการวางรากฐานอันมั่นคง ยั่งยืนของบุคคลและสังคมที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระกรุณาธิคุณ พระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทยทั้งหลายโดยไม่จำกัดเฉพาะเกษตรกรเท่านั้น หากแต่ผู้ประกอบสัมมาชีพอื่น ๆ สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ยั่งยืนให้แก่รากฐานของตนเองได้ และยังคงกล่าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะระบบเศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตนเอง (Relative Self-Sufficiency) อยู่ได้ระดับพื้นฐาน โดยไม่เดือดร้อนได้ จึงจะสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นสูงต่อไปได้ โดยอธิบายว่าความสามารถในการอยู่ได้ในระดับพื้นฐานต้องยึดแนวทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) เป็นหลักในการดำรงชีวิต เพื่อสร้างความสามารถในการพึ่งตนเอง ประกอบด้วย 1) พึ่งตนเองทางจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็งไม่ท้อแท้จะประสบความล้มเหลว หรือความยากลำบาก 2) พึ่งตนเองทางสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายใน

สังคม 3) พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งทรัพยากรสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ
 4) พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยีวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับภูมิประเทศและสังคมไทย
 5) พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้น ซึ่งจะสามารถนำไปสู่
 การพัฒนาประเทศในระดับมหภาคต่อไปได้ด้วย ในการที่จะทำได้ผลดังกล่าวบุคคลต้องละ
 ลดความฟุ้งเฟ้อ ประกอบอาชีพด้วยความสุจริต การแสวงหาผลประโยชน์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ
 จริยธรรม ปฏิบัติตนในทางดีและไม่หุคหนึ่งที่จะไฝ่หาความรู้เพื่อหาหนทางให้ตนเองหลุดพ้นจาก
 ความทุกข์ยากที่เป็นอยู่ได้

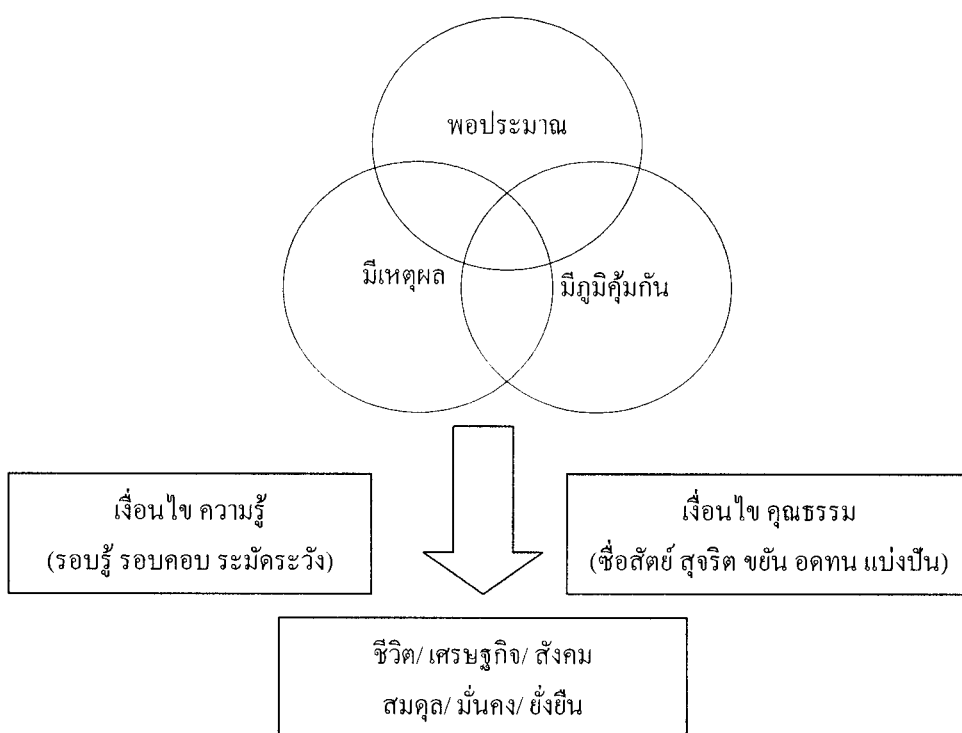
เศรษฐกิจพอเพียงในทัศนะ เสน่ห์ จามริก เป็นระเบียบวาระแห่งโลกที่จะเป็นกำแพงด้าน
 “วัฒนธรรมล่าเหยื่อ” ของพหุนิยม และเทคโนโลยีภายใต้ “ระเบียบโลกใหม่” (New World
 Order) เศรษฐกิจพอเพียง คือ “การกลับฟื้นจิตวิญญาณมนุษย์สู่ชีวิตเศรษฐกิจที่แท้จริง อันประกอบ
 ด้วยมนุษย์กับธรรมชาติเป็นแก่นสาร” เศรษฐกิจพอเพียง ในความหมายกระบวนการพัฒนาของ
 เสน่ห์ จามริก มีฐานอยู่ที่เกษตรกรรมพออยู่พอกิน พร้อมด้วยกระบวนการเรียนรู้ระดับสู่เกษตร
 ยั่งยืน โดยมีไรรในระดับครัวเรือน เป็นหน่วยพื้นฐานที่กระจายออกไปเป็นเครือข่ายกว้างขวางยิ่งขึ้น
 ตามลำดับ และพัฒนาให้มีบทบาทรอบด้านมากขึ้น เป็นช่องทางส่งเสริมให้พัฒนาตนเองเป็นอิสระ
 จากกลไกตลาดภายใต้อำนาจกำกับและควบคุมจากภายนอก

ปรียานุช พิบูลสราวุธ (2549, หน้า 15) ได้สรุปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้

1. แนวคิดหลัก เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก
 ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ
 ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์
2. เป้าหมาย มุ่งให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
 และกว้างขวาง ทั้งทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี
3. หลักการ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน
 ที่ดีในตัวพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน
4. เงื่อนไขพื้นฐาน (ความรู้คู่คุณธรรม)
 - 4.1 จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำ
 วิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน
 - 4.2 การเสริมสร้างจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและ
 นักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม
 ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบรู้

แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ยึดหลักทางสายกลาง ที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีความพอเพียง และมีความพร้อมที่จะจัดการต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะต้องอาศัยความรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวังในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน ทั้งนี้ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล และยั่งยืน เพื่อให้สามารถอยู่ได้แม้ในโลก โลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูง

ภาพที่ 2 แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

แผนภาพแสดงแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไขปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ทรงปรับปรุงพระราชทานเป็นที่มาของนิยาม “3 ห่วง 2 เงื่อนไข” ที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นำมาใช้ในการรณรงค์เผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วย ความ “พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน” บนเงื่อนไข “ความรู้” และ “คุณธรรม”

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ คุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบลักษณะ เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น
โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และการ
มองโลกเชิงระบบการที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อ
ความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุก
ระดับ โดยเน้นการปฏิบัติตนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดย
ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความเพียงพอนั้น จะต้อง
เป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
จากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและ
การเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะ
เกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น
ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ดังนี้

4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่าง
รอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน
และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

4.2 เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม
มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ และ
ไม่ตระหนี่

5. แนวทางการปฏิบัติ/ ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมา
ประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้าน
เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ, 2550, หน้า 11-15)

นัยสำคัญของแนวคิดเศรษฐกิจแบบพอเพียง

แบ่งออกเป็น 3 ประการได้ ดังนี้

ประการแรก เป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดถือหลักการที่ว่า “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรก เมื่อเหลือพอจากการบริโภคแล้ว จึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้าเป็นอันดับรองลงมา ผลผลิตส่วนเกินที่ออกสู่ตลาด ก็จะเป็นกำไรของเกษตรกร ในสภาพการณ์เช่นนี้เกษตรกร จะกลายเป็นผู้กำหนดหรือเป็นผู้กระทำต่อตลาด แทนที่ว่าตลาดจะเป็นตัวกระทำหรือเป็นตัวกำหนดเกษตรกรดังเช่นที่เป็นอยู่ในขณะนี้ และหลักใหญ่สำคัญยิ่ง คือ การลดค่าใช้จ่าย โดยการสร้างสิ่งอุปโภคบริโภคในที่ดินของตนเอง เช่น ข้าว น้ำปลา ไข่ ไม้ผล พืชผัก ฯลฯ

ประการที่สอง เศรษฐกิจแบบพอเพียงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้าน ทั้งนี้ กลุ่มชาวบ้านหรือองค์กรชาวบ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้หลากหลายครอบคลุมทั้งการเกษตรแบบผสมผสาน หัตถกรรม การแปรรูปอาหาร การทำธุรกิจค้าขาย และการท่องเที่ยวระดับชุมชน ฯลฯ เมื่อองค์กรชาวบ้านเหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็ง และมีเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้นแล้วเกษตรกรทั้งหมดในชุมชนก็จะได้รับการดูแลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งได้รับการแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ด้าน เมื่อเป็นเช่นนี้ เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศก็จะสามารถเติบโตไปได้อย่างมีเสถียรภาพ ซึ่งหมายความว่า เศรษฐกิจสามารถขยายตัวไปพร้อมกับสภาพการณ์ด้านการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น

ประการที่สาม เศรษฐกิจแบบพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีความเมตตา ความเอื้ออาทร และความสามัคคีของสมาชิกในชุมชนในการร่วมแรงร่วมใจเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจึงมิได้หมายถึงรายได้แต่เพียงมิติเดียว หากแต่ยังรวมถึงประโยชน์ในมิติอื่น ๆ ด้วย ได้แก่ การสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน ความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงามของไทยให้คงอยู่ตลอดไป

การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ้งเฟ้อในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ดังพระราชดำรัสว่า “...ความเป็นอยู่ที่ดีต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง...”
2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำรัสที่ว่า “...ความเจริญของคนทั้งหลาย ย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพ ชอบเป็นหลักสำคัญ...”

3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต ซึ่งมีพระราชดำรัสเรื่องนี้ว่า “...ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึงความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนา และการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น...”

4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้ โดยต้องชวนขวายไฝหาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ พระราชดำรัสตอนหนึ่ง ที่ให้ความชัดเจนว่า “...การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้ และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้ เพื่อตนเองเพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า ที่มีความสุข พอมีพอกิน เป็นขั้นหนึ่งและขั้นต่อไป ก็คือให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตนเอง...”

5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลด ละ สิ่งชั่วให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้เพราะยังมีบุคคลจำนวนมากมิใช่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากละอายต่อแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราโชวาทว่า “...พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัว ทำลายผู้อื่น พยายามลดพยายามละความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวอยู่เสมอ พยายามรักษาและเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้น ให้่องงามสมบูรณ์ขึ้น...”

วิถีชีวิตและเศรษฐกิจทางสายกลาง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547) ขยายคำสำคัญต่าง ๆ ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการสัมมนาทางวิชาการประจำปี พ.ศ. 2542 ของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย เมื่อวันที่ 18-19 ธันวาคม พ.ศ. 2542 ดังนี้

พอเพียง คือ การบริโภคและการผลิตอยู่บนพื้นฐานของความพอประมาณและความไม่ขัดสนแต่ไม่ฟุ้งเฟ้อ

สมดุล คือ การพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม มีความสมดุลระหว่างโลกาภิวัตน์ (Globalization) กับวิถีชีวิตท้องถิ่น (Localization) มีความสมดุลระหว่างภาคเศรษฐกิจกับการเงิน และภาคคนกับสังคม มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โครงสร้างการผลิตที่สมดุล มีการผลิตหลากหลายใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ยั่งยืน คือ พอเพียงอย่างต่อเนื่องในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านทรัพยากรธรรมชาติและสังคมแวดล้อม มีภูมิคุ้มกันที่ดี ระบบเศรษฐกิจกับสังคมมีความยืดหยุ่นที่สามารถก้าวทันและพร้อมรับต่อกระแสโลกาภิวัตน์ ตลอดจนปรับตัวให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก การบริหารจัดการที่ดีซึ่งสามารถป้องกันและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (วิกฤติ) ได้

คุณภาพคน โดยการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจทางสายกลางได้ คนต้องมีคุณภาพในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ พื้นฐานจิตใจ มีความสำนึกในคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีไมตรี มีความเมตตาหวังดีให้กัน

และกัน หลักการดำเนินชีวิตมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาคิดอย่างรอบคอบก่อน ทำให้มีวินัย มีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต มีสุขภาพดี และมีศักยภาพ ทักษะและความรอบรู้ที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพ และหารายได้อย่างมั่นคง และพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่อง

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ

การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยพื้นฐานก็คือ การพึ่งตนเองเป็นหลัก หมายถึง การทำอะไรอย่างเป็นขั้นเป็นตอน รอบคอบ ระมัดระวัง พิจารณาถึงความพอดี พอเหมาะ พอควร ความสมเหตุสมผล และการพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง การสร้างสามัคคีให้เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความสมดุลในแต่ละส่วนแต่ละระดับ ครอบคลุมทั้งทางด้านจิตใจ สังคม เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงเศรษฐกิจ เราสามารถประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (ปริยานุช พิบูลสรารุช, 2549, หน้า 21)

1. ด้านเศรษฐกิจ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ใช้ชีวิตอย่างพอควร คิดและวางแผนอย่างรอบคอบ มีภูมิคุ้มกันไม่เสี่ยงเกินไป การเฟื่องทางเลือกสำรอง
2. ด้านจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประณีประนอม นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก
3. ด้านสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูล รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน
4. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด
5. ด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม (ภูมิสังคม) พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านเองก่อน ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนหมู่มาก

ตัวชี้วัดของกรมการพัฒนาชุมชน

การดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบนั้น กรมการพัฒนาชุมชนได้ดำเนินการกำหนดตัวชี้วัด โดยมีเป้าหมายการพัฒนาตามเกณฑ์การประเมิน 6 ด้าน 12 ตัวชี้วัด หรือเรียกว่า ตัวชี้วัด 6x2 ซึ่งมีหลักเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ตารางที่ 1 เกณฑ์การประเมินตัวชี้วัด 6x2

	ระดับคะแนน		
	1	2	3
<p>ตัวชี้วัด</p> <p>1. ด้านการลดรายจ่าย</p> <p>1.1 ครั้วเรือยนต์ส่วนบุคคล</p> <p>1.2 ครั้วเรือยนต์ส่วนบุคคล</p> <p>2. ด้านการเพิ่มรายได้</p> <p>2.1 ครั้วเรือยนต์อาชีพเสริม</p> <p>2.2 ครั้วเรือยนต์เทคโนโลยีที่เหมาะสม</p> <p>3. ด้านการประหยัด</p> <p>3.1 ครั้วเรือยนต์มีการออมทรัพย์ ๆ</p> <p>3.2 ชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์ ๆ</p> <p>4. ด้านการเรียนรู้</p> <p>4.1 ชุมชนมีการสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น</p>	<p>≤ 50% ของครัวเรือนทั้งหมด</p> <p>≤ 50% ของครัวเรือนทั้งหมด</p> <p>≤ 20% ของครัวเรือนทั้งหมด</p> <p>≤ 30% ของครัวเรือนทั้งหมด</p> <p>≤ 50% ของครัวเรือนทั้งหมด</p> <p>มี 1 กลุ่ม</p> <p>มีภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างน้อย 1 เรื่อง</p>	<p>51-75% ของครัวเรือนทั้งหมด</p> <p>51-75% ของครัวเรือนทั้งหมด</p> <p>21-30% ของครัวเรือนทั้งหมด</p> <p>31-50% ของครัวเรือนทั้งหมด</p> <p>51-75% ของครัวเรือนทั้งหมด</p> <p>มี 1 กลุ่มและมีกิจกรรมเพื่อหมู่บ้าน</p> <p>มีกิจกรรมสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 1 อย่าง</p>	<p>>75% ของครัวเรือนทั้งหมด</p> <p>>75% ของครัวเรือนทั้งหมด</p> <p>> 30% ของครัวเรือนทั้งหมด</p> <p>> 50% ของครัวเรือนทั้งหมด</p> <p>> 75% ของครัวเรือนทั้งหมด</p> <p>2 กลุ่มและเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย</p> <p>มีกิจกรรมสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2 อย่าง</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

	ระดับคะแนน		
	1	2	3
<p>ตัวชี้วัด</p> <p>4.2 ครีวเรือนมีการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน</p> <p>5. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน</p> <p>5.1 ชุมชนใช้วัสดุชีวอย่างยั่งยืนในการประกอบอาชีพ</p> <p>5.2 ชุมชนปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่น เป็นหมู่บ้านนำอยู่</p> <p>6. ด้านการเอื้ออริต่อกัน</p> <p>6.1 ชุมชนมีการดูแลช่วยเหลือ คนจน คนด้อยโอกาส และ คนประสบปัญหา</p> <p>6.2 ชุมชน “รู้จักสามัคคี”</p>	<p>มีกิจกรรมเรียนรู้ 1 กิจกรรม</p> <p>≤ 50% ของครัวเรือนทั้งหมด</p> <p>มีการปลูกต้นไม้ปีละ 1 ครั้ง และดูแลรักษา</p> <p>≤ 50% ของคนจน/ด้อยโอกาส/ประสบปัญหา</p> <p>มีกิจกรรมการแก้ปัญหาร่วมกัน 1 กิจกรรม</p>	<p>มีศูนย์เรียนรู้และการจัดกิจกรรม</p> <p>51-75% ของครัวเรือนทั้งหมด</p> <p>มีกิจกรรมการปลูกต้นไม้ปีละ 2-3 ครั้ง</p> <p>51-75% ของคนจน/ด้อยโอกาส/ประสบปัญหา</p> <p>มีกิจกรรมการแก้ปัญหาร่วมกัน 2 กิจกรรม</p>	<p>มีเครือข่ายเรียนรู้กับชุมชนอื่น</p> <p>> 75% ของครัวเรือนทั้งหมด</p> <p>มีกิจกรรมการปลูกต้นไม้มากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป</p> <p>> 75% ของคนจน/ด้อยโอกาส/ประสบปัญหา</p> <p>มีกิจกรรมการแก้ปัญหาร่วมกัน 3 กิจกรรมขึ้นไป</p>

คำอธิบายตัวชี้วัด 6 ด้าน 12 ตัวชี้วัดหมู่บ้านที่ยึดถือปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรากฐานของชีวิต

1. ด้านการลดรายจ่าย

1.1 คราวเรือนทำสวนครัว

คราวเรือนใช้พื้นที่ว่างบริเวณบ้าน หรือใช้กระถาง/ ภาชนะที่ทิ้งแล้วในการปลูกผักไว้กินเองในครอบครัว รวมทั้งการปลูกผักแบบแขวน ในกรณีพื้นที่ที่ไม่สามารถปลูกผักได้อาจมีกิจกรรมอื่นที่ทดแทนกันได้ เช่น พื้นที่ชาวเล มีการหาปลากินเอง เป็นต้น

1.2 คราวเรือนปลอดคอบายมุข

สมาชิกทุกคนในคราวเรือน ไม่เสพสิ่งเสพติด ไม่เล่นการพนันประพฤติดนอยู่ในศีลธรรมอันดี

2. ด้านการเพิ่มรายได้

2.1 คราวเรือนมีอาชีพเสริม

คราวเรือนมีอาชีพอื่นนอกจากอาชีพหลักที่ทำประจำ ทำให้คราวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น

2.2 คราวเรือนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

คราวเรือนมีการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือในการประกอบ อาชีพ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในคราวเรือนที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ทำให้เกิดความคุ้มค่าและประหยัด เช่น การใช้ปุ๋ยชีวภาพในการเพาะปลูกและได้ผลผลิตคุ้มค่าการปลูกผักปลอดสารพิษ การใช้พลังงาน ทดแทน ฯลฯ

3. ด้านการประหยัด

3.1 คราวเรือนมีการออมทรัพย์เพื่อการผลิต

สมาชิกในคราวเรือนมีการฝากเงินไว้กับธนาคาร/ สถาบันการเงิน/ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต/ หรือกลุ่มอื่น ๆ ที่มีการรับฝากเงินกับสมาชิก

3.2 ชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หรือกลุ่มออมทรัพย์อื่นที่มีลักษณะคล้ายกัน เช่น กลุ่มสัจจะออมทรัพย์/ กลุ่มออมทรัพย์สตรี/ กลุ่มออมทรัพย์ของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น

3.2.1 มีการเชื่อมโยงเครือข่าย คือ การเชื่อมโยงกลุ่ม/ องค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่หรือพื้นที่อื่น

4. ด้านการเรียนรู้

4.1 ชุมชนมีการสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชุมชนมีการบันทึกภูมิปัญญาในรูปแบบต่าง ๆ มีการถ่ายทอด และนำไปใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง

4.2 ครั้วเรือนมีการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน

คนในครั้วเรือนมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดหรือจัดเวทีการเรียนรู้หรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ นำไปสู่ความเข้าใจในการดำรงชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

5.1 ชุมชนใช้วัสดุคิบอย่างยั่งยืนในการประกอบอาชีพ

ชุมชนมีการใช้วัสดุหรือทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างคุ้มค่าและประหยัดในการประกอบอาชีพ โดยมีการวางแผนจัดหาทรัพยากรทดแทน ควบคู่กับการอนุรักษ์ เช่น การปลูกพืช/เลี้ยงสัตว์ทดแทน การดูแลรักษาแหล่งน้ำ ป่าไม้ และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

5.2 ชุมชนปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่นเป็นหมู่บ้านน่าอยู่

ชุมชนส่งเสริมให้มีการปลูกต้นไม้บริเวณที่สาธารณะ ถนนในหมู่บ้าน บริเวณบ้านหรือที่ว่างในหมู่บ้าน ฯลฯ และมีการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง

6. ด้านการเอื้ออารีต่อกัน

6.1 ชุมชนมีการดูแลช่วยเหลือ คนจนคนด้อยโอกาส และคนประสบปัญหา

ชุมชนมีการจัดสวัสดิการสำหรับคนจน คนด้อยโอกาส และคนประสบปัญหา เช่น การจัดให้มีกองทุนประกอบอาชีพกองทุนสงเคราะห์ต่าง ๆ การจัดสรรเงินกำไรจากกองทุนชุมชนเพื่อเป็นสวัสดิการ การจัดตั้งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ตลอดจนมีการช่วยเหลือ เกื้อกูลกันในรูปแบบอื่น ๆ ที่มีใช้เกี่ยวกับการเงิน เป็นต้น

6.2 ชุมชน “รู้จักสามัคคี”

ชุมชนมีการมีการจัดทำแผนชุมชนและนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการแก้ไขปัญหาชุมชนร่วมกัน

ตัวอย่างชุมชนที่มีความสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การศึกษาในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทยจำนวน 15 แห่ง ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547) สรุปได้ดังนี้

1. บ้านนาฮีสถาน หมู่ 16 ตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

มีกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง คือ กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารข้าว ธนาคารพันธุ์ไม้ ธนาคารปลา ข้าวกล้องหอมมะลิแดง น้ำตาลอ้อย ปลูกหม่อน เลี้ยงไหม ทอผ้า กลุ่มวนเกษตร การลงแขกเกี่ยวข้าว กลุ่มแปรรูปสมุนไพร กลุ่มทำอิฐ ซึ่งความมีเหตุผลคือ มีแผนชุมชนพึ่งตนเอง มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเป็นประจำทุกวันที่ 15 ของเดือน และใช้เวทีประชาคมตัดสินใจ โดยมีภูมิคุ้มกันทางสังคม คือ มีกองทุนสวัสดิการเกิด การเจ็บป่วย การศึกษา และกองทุนตำรวจชุมชน อีกทั้งมีป่าชุมชน

600 ไร่ ชุมชนได้รางวัลลูกโลกสีเขียว มีกองทุน SIF และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีให้การสนับสนุนโรงเรียนของชุมชน นอกจากนี้สมาชิกในชุมชนเริ่มลด ละ เลิก นุหรี เหล้า

2. บ้านหนองไผ่ หมู่ 4 ตำบลหนองแวง อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี มีกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง คือ ปลูกพืชผักปลอดสารพิษ มีการออมทรัพย์ทุกเดือน มีกลุ่มเกษตรกรรมตามฤดูกาล ซึ่งความมีเหตุผลคือ จัดทำแผนชุมชนระดับตำบล มีการแบ่งบทบาทหน้าที่คณะกรรมการ โดยมีภูมิคุ้มกันทางสังคม คือ มีระบบสวัสดิการดูแลผู้สูงอายุ เยาวชน ผู้เจ็บป่วย สมาชิกมีความเอื้ออาทรช่วยเหลือกัน รู้รักสามัคคี มีหอกระจายข่าวอย่างต่อเนื่อง

3. บ้านคลองขายก็ หมู่ 8 ตำบลคลองเงิน อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม มีกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง คือ เป็นหมู่บ้านที่ยังดำรงชีวิตแบบดั้งเดิม มีการสื่อสารกันแนวราบเพราะพื้นที่น้อยเพียง 380 ไร่ ทำการเกษตรปลอดสารพิษ ไร่ละ 100 มีการทำน้ำตลมะพร้าวคุณภาพดี มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร มีกลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน ซึ่งความมีเหตุผลคือ มีแผนชุมชนพึ่งตนเอง ผู้นำชุมชนได้รับการยอมรับนับถือในเรื่องวิมุติ คุณวุฒิ มีภาวะผู้นำสูง มีเวทีการเรียนรู้เป็นประจำ และสมาชิกมีส่วนร่วมในงานพัฒนา โดยมีภูมิคุ้มกันทางสังคม คือ มีการอนุรักษ์พื้นที่ปลูกองุ่น สภาพแวดล้อมต่าง ๆ และมีกองทุนสวัสดิการ

4. บ้านหนองกลางดง หมู่ 7 ตำบลศิลาตอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง คือ ทำกลุ่มปลูกสับปะรด (ประกันราคา) กลุ่มแปรรูป (กล้วยกวน สับปะรดกวน) กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มผู้ใช้น้ำประปาหมู่บ้าน กลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น หมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนดีเด่น ซึ่งความมีเหตุผล คือ เป็นหมู่บ้านที่เป็นต้นแบบสำหรับการศึกษาดูงานเรื่องแผนพึ่งตนเอง มีเวทีการเรียนรู้ผ่านสภาผู้นำ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ หนี้สินลดลง ได้รับรางวัลหมู่บ้านพัฒนาจากกรมพัฒนาชุมชน หมู่บ้านนำอยู่จากกรมอนามัย และหมู่บ้านปลอดยาเสพติด โดยมีภูมิคุ้มกันทางสังคม คือ มีกองทุนสวัสดิการ กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชน จัดงานทำบุญตามเทศกาลสำคัญทุกปี เช่น วันสงกรานต์ ลอยกระทง

5. บ้านทุ่งส้มป่อย หมู่ 4 ตำบลละมอ อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง มีกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง คือ กิจกรรมร้านลอยฟ้าตามใบสั่ง กิจกรรมการผลิตเครื่องแกงตำมือ กลุ่มแปรรูปยางแผ่น และกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งความมีเหตุผลคือ มีเวทีเรียนรู้นาน ๆ ครั้ง มีการใช้กิจกรรมเป็นสื่อการเรียนรู้ โดยมีภูมิคุ้มกันทางสังคม คือ มีการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำพื้นที่ 1,500 ไร่ มีส้มป่อยซึ่งเป็นไม้พื้นเมือง มีสรรพคุณทางการแพทย์ ชุมชนมีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ อย่างดี เอื้ออาทร มีกลุ่มออมทรัพย์ ๆ ที่มีกองทุนสวัสดิการรักษาพยาบาล ทุนการศึกษา สวัสดิการผู้นำคนทำงาน

6. บ้านวังลุ่ม หมู่ 4 ตำบลละอุ่นเหนือ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง มีกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง คือ มีกองทุนหมู่บ้าน มีกลุ่มกิจกรรมการเลี้ยงวัว ปลูกผักปลอดสารพิษ มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งความมีเหตุผลคือ มีการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเอง มีเวทีการเรียนรู้เป็นประจำ โดยมีภูมิคุ้มกันทางสังคม คือ เป็นหมู่บ้านขนาดเล็ก ดำรงวิถีชีวิตกับธรรมชาติ มีน้ำตก ห้วยตาเหล็ก อนุรักษ์พันธุ์ปลาน้ำจืด

7. บ้านห้วยยางขาม หมู่ 1 ตำบลห้วยยางขาม อำเภोजุน จังหวัดพะเยา มีกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง คือ มีกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย มีกลุ่มออมทรัพย์ มีกลุ่มถนอมอาหาร มีกลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ มีศูนย์สาธิตการตลาด (ร้านค้าสหกรณ์) ของหมู่บ้าน มีธนาคารหมู่บ้าน ซึ่งความมีเหตุผลคือ เป็นหมู่บ้านที่ได้จัดทำแผนชุมชนต้นแบบในระดับจังหวัด มีศูนย์การเรียนรู้ในระดับตำบลและเป็นศูนย์ฝึกอบรมผู้นำ อาชีพเสริม สมาชิกมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีภูมิคุ้มกันทางสังคม คือ มีกลุ่มสวัสดิการชุมชน เป็นหมู่บ้านปลอดยาเสพติด กลุ่ม อสม. เป็นตัวแทนสำรวจและประชาสัมพันธ์ให้กับกรมอนามัย และมีกลุ่มฌาปนกิจ

8. บ้านหนองแดง ตำบลชนแดง อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ มีเศรษฐกิจพอเพียง คือ มีกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย ได้แก่ กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด กลุ่มปุ๋ยหมัก กลุ่มเกษตรกรรมปลอดสารพิษ และพร้อมจะพัฒนาสู่การพึ่งตนเองอย่างจริงจังและตั้งใจ ผู้นำมีความโดดเด่นเป็นแบบอย่าง ซึ่งความมีเหตุผลคือ เป็นหมู่บ้านขนาดกลาง ผู้นำมีวิสัยทัศน์ สมาชิกมีความสามัคคี มีส่วนร่วมในกิจกรรมของส่วนรวม มีแผนชุมชนพึ่งตนเอง มีเวทีการเรียนรู้เป็นประจำทุกเดือน โดยมีภูมิคุ้มกันทางสังคม คือ มีระบบกองทุนสวัสดิการ ทุนการศึกษา เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและผู้พิการ มีการอนุรักษ์ป่าชุมชน และมีฌาปนกิจสงเคราะห์

9. บ้านหนองปอน้อย ตำบลวังยาง อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก มีกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง คือ มีกลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน ปรับโครงสร้างทางการผลิตที่เป็นพืชเชิงเดี่ยวหวนคืนสู่วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งความมีเหตุผลคือ มีแผนแม่บทชุมชนพึ่งตนเอง เป็นหมู่บ้านที่เน้นการสร้างผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลง โดยพัฒนาผ่านโรงเรียน แกนนำเกษตรกรรมระดับรากหญ้า มีกระบวนการในการพัฒนาทางความคิดอย่างต่อเนื่อง โดยมีภูมิคุ้มกันทางสังคมคือ มีเป้าหมายสร้างชุมชนเป็นสุขภายใน 4 ปี และปรับสภาพ ดิน น้ำ ป่า ให้กลับคืนสู่ธรรมชาติเพื่อคนอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล

10. บ้านร่องกาศไต้ หมู่ 5 ตำบลร่องกาศ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ มีกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง คือ มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรม กลุ่มข้าวกล้อง กลุ่มปุ๋ยชีวภาพ ทำนาปลอดสารพิษ กลุ่มออมทรัพย์ กาดคนเมือง ซึ่งความมีเหตุผล คือ มีความสามัคคี มีการใช้ภูมิปัญญาในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ชุมชนวัดร่องกาศไต้ (โรงเรียนนุ้มผญา) มีการจัดทำแผน

ชุมชนพึ่งตนเอง และมีวิทยุชุมชน โดยมีภูมิคุ้มกันทางสังคม คือ มีกองทุนสวัสดิการ กองทุนประกันชีวิต มีการรวมกลุ่มช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีกลุ่มฌาปนกิจ เยาวชนอนุรักษ์ภาษาล้านนา คนตรีพื้นบ้าน “สะล้อ ซอ ซึง”

11. บ้านดอนนาดี ตำบลบ้านขาม อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู มีกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง คือ เป็นชุมชนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการกองทุนชุมชน และธนาคารหมู่บ้าน มีองค์ความรู้ที่หลากหลายในกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเกษตรผสมผสาน การผลิตข้าวกล้อง การเลี้ยงไก่พื้นบ้าน และการทำงานเป็นต้น และมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนนาดี ซึ่งความมีเหตุผล คือ มีแผนแม่บทชุมชนที่มีกระบวนการมีส่วนร่วมและมีการประสานทำแผนไปร่วมดำเนินการกับแผนตำบล มีความพร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้ต่อสาธารณะชนทั้งในด้านการเรียนรู้ระหว่างชุมชน และการใช้สื่อท้องถิ่น (วิทยุชุมชน) โดยมีภูมิคุ้มกันทางสังคม คือ มีกองทุนสวัสดิการของหมู่บ้าน ไว้สำหรับฉุกเฉินและดูแลซึ่งกันและกัน

12. บ้านขาม หมู่ 2 ตำบลบ้านขาม อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ มีกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง คือ มีกิจกรรมที่หลากหลาย เอื้อต่อกันจนสามารถพึ่งตนเองได้ แม้ว่าอนาคตจะไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภายนอก ชุมชนสามารถระดมทรัพยากร การพัฒนาโดยสามารถทำให้เกิดการพึ่งตนเอง ลดการพึ่งพาจากกลไกทางการตลาดภายนอก และมีกลุ่มต่าง ๆ ทั้งในระดับชุมชน ระดับเครือข่าย ได้แก่ กลุ่มร้านค้า โรงสี ปั่นน้ำมัน กลุ่มซื้อขายผลิตภัณฑ์การเกษตร กลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งความมีเหตุผลคือ มีกระบวนการจัดทำแผนที่มาจากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง สามารถผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านแนวคิดต่อการจัดทำแผนตำบลได้อย่างเป็นรูปธรรม มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันทั้งภายในชุมชน โองการที่ตำบล และผู้สนใจภายนอก โดยมีเวทีการประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละกลุ่มที่มีอยู่ โดยมีภูมิคุ้มกันทางสังคม คือ มีระบบการบริหารจัดการทุนชุมชน และทุนภายนอกให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน และจัดสวัสดิการได้อย่างมีระบบ มีคณะกรรมการรับผิดชอบ มีผลการดำเนินงาน และมีกระบวนการตรวจสอบภายในชุมชนที่ดี มีกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีฌาปนกิจหมู่บ้าน และมีศูนย์สงเคราะห์ราษฎร

13. บ้านม่วงหวาน-โคกเจริญ หมู่ 8 และ 15 ตำบลจันดุม อำเภอพลับพลาไชย จังหวัดบุรีรัมย์ มีกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง คือ มีกลุ่มออมทรัพย์ที่ดำเนินงานได้ผลดี และสามารถนำไปจัดระบบสวัสดิการช่วยเหลือคนภายในชุมชน มีการจัดการวิสาหกิจชุมชน มีโรงปุ๋ยอินทรีย์ กองทุนปุ๋ย มีกลุ่มอาชีพทำขนม ทอผ้าไหม ทำน้ำปลา แพทย์แผนไทย และธนาคารข้าว ซึ่งความมีเหตุผล คือ มีลักษณะทางสังคมที่สงบสุข ปลอดภัยและอบายมุข มีความสามัคคี มีกระบวนการแก้ไขปัญหาของชุมชน มีแผนชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน จนสามารถบรรจุในแผนระดับชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ มีการประชุมและจัดการเรียนรู้ให้กับคนในชุมชน ได้แก่ กลุ่มวัว

ควาย กองทุนโต๊ะเก้าอี้ กองทุนเพื่อการศึกษา และรถยนต์บริการชุมชน ฯลฯ อีกทั้ง มีเครือข่ายประสานกันทั้งตำบล และอำเภอ ซึ่งเป็นภูมิคุ้มกันทางสังคม คือ คนส่วนใหญ่ในชุมชนสามารถดำเนินชีวิตภายใต้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ได้อย่างครอบคลุม มีระบบสวัสดิการชุมชน โดยนำผลกำไรจาก 12 กิจกรรม มาจัดทำเป็นกองทุนรักษาพยาบาล 300 บาท กองทุนการศึกษา กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ กองทุนสวัสดิการการเรียนรู้ และกองทุนอนุรักษ์ควายไทย

14. บ้านทุ่งนาเมือง หมู่ 6 ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี มีกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง คือ มีกิจกรรมในการลดต้นทุนการผลิต คือ การผลิตปุ๋ยชีวภาพ มีกลุ่มทอผ้าหมู่บ้านที่ได้รับคัดเลือกเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในระดับจังหวัด และกำลังส่งเข้าประกวดระดับประเทศ มีกลุ่มถนอมอาหาร ซึ่งความมีเหตุผลคือ คนในชุมชนมีความสามัคคีเอื้อเฟื้อ อาหารต่อกัน มีการเชื่อมประสานความร่วมมือในงานพัฒนาชุมชน ระหว่างชุมชน หน่วยงานภาครัฐและองค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างดี โดยมีแผนแม่บทชุมชนเป็นเครื่องมือในการทำงานร่วมกัน โดยมีภูมิคุ้มกันทางสังคม คือ ชุมชนมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้าน มีการจัดระเบียบปกครองแบบกลุ่มบ้าน สื่อสารกันในแนวราบ มีลักษณะการใช้ทุนทางสังคมค่อนข้างสูง มีกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน แม่บ้านรักษาป่า หนูน้อยรักษาป่า กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมกลองยาว และดนตรีเยาวชน กลุ่มฌาปนกิจ กองทุนผู้พิการ กองทุนผู้สูงอายุ ทุนการศึกษา และมีอ่างเก็บน้ำเพื่อใช้ทำการเกษตรผสมผสาน

15. ชุมชนคลองลำไทร หมู่ 5 โคนแฝด เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มีกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง คือ มีเหตุผลในการทำเกษตรเพื่อบริโภค เพื่อ เป็นการลดรายจ่าย มีความพอประมาณ คือ สามารถมีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากสังคมภายนอก โดยมีภูมิคุ้มกันทางสังคม คือ มีสหกรณ์ร้านค้า มีกลุ่มเกษตรกรรม หัตถกรรม กลุ่มโรงสีข้าว กลุ่มคหกรรม ซึ่งแต่ละกลุ่มสร้างงานสร้างรายได้ อีกทั้งมีผู้นำทางปัญญาหรือปราชญ์ชุมชน คือ อีหม่าม ตลอดจนมีระบบกองทุนสวัสดิการ ส่วนใหญ่เน้นการพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือกัน มีศูนย์การเรียนรู้ มีโรงเรียนสอนศาสนา มีกองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ และกองทุนชะกาด (กองทุนจากการบริจาคของผู้ที่มีฐานะดี โดยจ่ายเป็นจำนวนร้อยละ 2.5 ของรายได้) ประกอบกับมีการส่งเสริมความรู้ทางศาสนาให้เยาวชน และมีคุณธรรมด้วยการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด

ข้อมูลทั่วไปหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา

ประเด็นหลัก

1. โครงสร้างสังคม-ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน

มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันเพราะส่วนมากเป็นคนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ร่วมกันมานานอยู่กันแบบระบบเครือญาติ และมีผู้นำตามธรรมชาติที่ดูคนในหมู่บ้านให้ความเคารพอยู่หลายคนมีผลต่อความสัมพันธ์ของคนในชุมชนในการให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมเวทีประชาคม

2. สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของชุมชน และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในการดำรงชีวิต

เนื่องจากมีสภาพเป็นที่ราบลุ่มและดินอุดมสมบูรณ์จึงมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ส่วนมากยังนิยมปลูกข้าวช่วงที่น้ำไม่เพียงพอจะเปลี่ยนมาปลูกผักแทน

3. วัฒนธรรมและค่านิยมที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตด้านต่าง ๆ

เมื่อปี 2552 เคยจัดผ้าป่ามีดี คือ ทอดผ้าป่าตอนกลางคืนเพื่อสร้างศาลาให้วัดมาบ โป่งแต่ในปีนี่ยังไม่ได้จัดเนื่องจากมีความขัดแย้งในชุมชนทำให้ยังไม่ได้ดำเนินการใด ๆ

ประเด็นย่อย

1. ความเป็นมา ประวัติศาสตร์ชุมชนและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วง

ในอดีตบ้านมาบโป่งเป็นป่ามีผู้คนเข้ามาตั้งถิ่นฐาน โดยการเลี้ยงสัตว์และการเพาะปลูก มีบริเวณที่เป็นแหล่งน้ำที่เป็นที่โล่ง ชาวบ้านจึงเรียกตามสภาพพื้นที่ว่า “มาบ” บริเวณนี้สัตว์ป่ามาหากินมาก บางชนิดขุดหลุมกินเป็นหลุมโพรงลึก ๆ เนื่องจากที่สภาพดินเป็นดินร่วนดินโป่ง ชาวบ้านเรียกดินโป่ง ต่อมาผู้คนอพยพเข้ามาอาศัยทำมาหากินมากขึ้นจึงตั้งเป็นหมู่บ้าน เรียกชื่อว่า “มาบโป่ง” ต่อมาก็เป็นตำบล “มาบโป่ง” จนถึงปัจจุบัน

2. เงื่อนไขด้านภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

มีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มและสภาพดินที่อุดมสมบูรณ์จึงเหมาะสมแก่การเพาะปลูก

3. รูปแบบวิถีการผลิตและการทำมาหากิน

อดีตมีการทำเกษตรกรรมเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันมีโรงงานอุตสาหกรรมเข้ามาตั้งจำนวนมากอีกทั้งชุมชนอยู่ใกล้เคียงกับอ้อมตะนครซึ่งมีโรงงานอยู่มาก ทำให้คนรุ่นใหม่ ๆ ย้ายไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นส่วนมาก

4. ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชนรูปแบบต่าง ๆ เช่น ความขัดแย้ง ความร่วมมือ

เมื่อช่วง 6 เดือนที่ผ่านมาเกิดความขัดแย้งเกิดขึ้นจากการตั้งโรงงานในเขตของหมู่ 2 แต่ทางหมู่ 1 ก็ได้รับผลกระทบ หากมีการดำเนินงานของโรงงานเนื่องจากเป็นโรงงานหลอมทองเหลืองทองแดง และการเข้ามาของโรงงานนั้น ชาวบ้านไม่ได้ร่วมแสดงความคิดเห็น กล่าวคือ ไม่มีการทำประชาคมกับชาวบ้านก่อนแต่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลมาบโป่งอนุญาตให้โรงงานเข้ามาตั้งโรงงานได้ จึงทำให้เกิดความขัดแย้งเนื่องจากชาวบ้านบางกลุ่มเข้าใจว่าทางผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นด้วยกับการเข้ามาตั้งโรงงานโดยไม่แจ้งให้ชาวบ้านทราบและบางส่วน

มีความเห็นว่ามี การได้รับผลประโยชน์ทำให้เพิกเฉยต่อผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ทำให้เมื่อขอความร่วมมือเรื่องใด ๆ ชาวบ้านก็ไม่ให้ความร่วมมือเหมือนเช่นเดิม

อีกทั้งมีเรื่องของยาเสพติดในชุมชนที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งเพราะครอบครัวของคนที่เป็นยาเสพติดและขายยาเสพติดปกป้องผู้มีความผิดเมื่อได้ทราบว่าผู้นำชุมชนแจ้งเบาะแสให้กับราชการจึงทำให้เกิดความไม่พอใจผู้นำชุมชนที่ต้องการจับญาติพี่น้องตนเองดำเนินคดีทำให้เกิดความไม่ไว้ใจกันในชุมชนส่งผลต่อความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ของชุมชน

5. การจัดระเบียบสังคม การรวมตัว การเกิดกลุ่มและองค์กรต่าง ๆ

ก่อนที่จะมีปัญหาความขัดแย้งของคนในชุมชนนั้น การรวมกลุ่มของหมู่บ้านสามารถดำเนินการได้ง่ายและได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนอย่างดีแต่เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นทำให้การรวมกลุ่มเป็นไปได้ยากมากขึ้นผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านจึงลดน้อยลงหรือมาเข้าร่วมแต่ไม่อยู่จนเสร็จสิ้นกิจกรรม

6. กลุ่ม องค์กรที่มีอยู่ในชุมชน

มีการรวมกลุ่มกันหลายกลุ่ม ดังนี้

6.1 กลุ่มเพาะเห็ดฟาง

มาจากกรมส่งเสริมการเกษตรเอาเงินมาให้ยืมจำนวน 100,000 บาท เมื่อครั้งจัดตั้งกลุ่มแต่ปัจจุบันได้นำเงินคืนไปแล้ว

6.2 กลุ่มเกษตรกรทำนา

รวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ในการทำนา

6.3 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ปัจจุบันมีเงินออมอยู่ประมาณ 1,200,000 บาท โดยมีการรวมกลุ่มดอกเบี้ยเงินฝากไว้ในกลุ่มออมทรัพย์ด้วย

6.4 กลุ่มดอกไม้จันทร์

เงินทุนในการดำเนินงานของกลุ่มมาจากโครงการอยู่ดีมีสุข โดยมีการรวมกลุ่มกันทำดอกไม้จันทร์เพื่อนำไปใช้ในงานศพของวัดมาบโป่ง ตอนนี้มีความต้องการมาก

6.5 กลุ่มเย็บผ้า

เงินในการดำเนินงานกลุ่มมาจากเงิน SML ปี 2550 และ 2551 โดยรับงานมาจากโรงงานและมีการฝากสัจจะด้วย

6.6 กลุ่มสตรี

มีการรวมกลุ่มสตรีหมู่ละ 12-13 คน แต่ยังไม่มีการดำเนินกิจกรรมอะไรที่เป็นกิจกรรมของกลุ่มมากนัก

6.7 กลุ่มดนตรีไทย

เป็นการร่วมของกลุ่มเยาวชนในชุมชน โดยมีอาจารย์สอนดนตรีไทยในชุมชนเป็นผู้สอน โดยคิดค่าสอนชั่วโมงละ 20-30 บาท มีการออกแสดงตามงานต่าง ๆ บ้างในวันเสาร์-อาทิตย์ ปกติภาคเรียน หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์

6.8 กลุ่มปลูกผักปลอดสาร

ยังไม่ได้ดำเนินการอะไรเนื่องจากผู้ริเริ่มกลุ่มได้รับโทษอยู่

6.9 กลุ่มขยายพันธุ์ไม้

6.10 กลุ่มเลี้ยงนก Love Bird

เนื่องจากการระบาดของไข้หวัดนกจึงทำให้ปัจจุบันเหลือเพียงพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์นกไว้ แต่ไม่ได้มีกาขยายพันธุ์เพิ่มเนื่องจากชาวบ้านกลัวเรื่องการระบาดของไข้หวัดนกอีก

7. โครงสร้างอำนาจ ทั้งภายในและภายนอก ผู้นำของชุมชนตามธรรมชาติและ การแต่งตั้ง มีผู้นำตามธรรมชาติอยู่ซึ่งบ้านใกล้เคียงจะค่อนข้างให้ความสนใจ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน เพราะหากผู้นำที่ตนเคารพนับถือไม่ไปชาวบ้านที่ให้ความเคารพก็จะไม่กล้ามาเข้าร่วม

8. ความคิดเห็น อุดมการณ์ มุมมอง ความเชื่อ ความศรัทธา และทัศนคติด้านต่าง ๆ เมื่อเกิดความขัดแย้งในชุมชนทำให้ความคิดเห็นของคนในชุมชนไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และไม่มี ความศรัทธาในตัวผู้นำชุมชนเหมือนในอดีต รวมถึงมีทัศนคติที่ค่อนข้างติดลบกับทางราชการ (องค์การบริหารส่วนตำบลมาโป่ง)

9. ปัจจัยและอิทธิพลภายนอกที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับชุมชน

ประชากรแฝงที่เข้ามาในชุมชนมีมากทำให้การดูแลในชุมชนมีความลำบากมากขึ้นและยังเป็นส่วนหนึ่งในการนำพายาเสพติดสู่ชุมชนอีกด้วยด้วยความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในภาคอุตสาหกรรม ทำให้มีการเข้ามาตั้งโรงงานในบริเวณใกล้เคียงชุมชน (อมตะนคร) และชุมชนเพิ่มขึ้นและทำให้กลุ่มคนรุ่นใหม่ในชุมชนนิยมทำงานในโรงงานมากกว่าทำเกษตรกรรมตามวิถีชีวิตเดิม ส่งผลให้การขายที่ดินมีเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

10. ศักยภาพด้านต่าง ๆ ที่จะเป็ประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน

ความสามัคคีในชุมชนและศักยภาพของผู้นำที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผู้นำตามธรรมชาติของชุมชน ช่วยควบคุมดูแลชุมชนให้เกิดความสามัคคีมากขึ้น รวมถึงโครงการการพัฒนาของหมู่บ้านในด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานได้รับการสนับสนุนเข้าสู่แผนชุมชน โดยในปัจจุบันมีการดำเนินงานก่อสร้างถนนเข้าสู่หมู่บ้านเพิ่มความสะดวกในการคมนาคมมากขึ้น

11. ปัญหาต่าง ๆ ที่ชุมชนประสบอยู่
ขาดน้ำทำการเกษตร, น้ำประปาของหมู่บ้านยังไม่สะอาดและยังมียาเสพติดระบาด
ในชุมชนจากประชากรแฝง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 8 (2551) ศึกษารูปแบบและวิธีการดำเนินงาน ศูนย์เรียนรู้ต้นแบบ กรณีศึกษา 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ การสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนสู่การพัฒนาศูนย์เรียนรู้ที่มีคุณภาพ และเพื่อนำผลการสนับสนุน การดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ชุมชนและเผยแพร่ในจังหวัดความรับผิดชอบและผู้สนใจ ผลการศึกษา พบว่า คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้ชุมชน สมาชิกในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจเรื่องรูปแบบและวิธี ดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ชุมชนต้นแบบ และให้ข้อเสนอแนะ 3 ประการ ดังนี้

1. การพัฒนาด้านการเรียนรู้ เป็นการสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนได้ปรับทัศนคติให้มีความละเอียดอ่อนและเข้าใจปัญหาในชุมชน
2. ด้านรูปแบบการทำงาน ที่สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ชุมชน ได้อย่างดี มีคุณภาพ คือการทำงานในรูปแบบ “คณะกรรมการ” และการสร้าง “ทีมงาน” ด้วยการปฏิบัติ
3. รูปแบบการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เป็นการใช้เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
4. การประสานการทำงาน ร่วมกันทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทั้งภาครัฐและ เอกชน ทำให้กระบวนการพัฒนาสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 6 (2551) ได้ศึกษารูปแบบและการจัดการที่ ทำให้ศูนย์เรียนรู้ชุมชนประสบความสำเร็จ ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ชุมชนได้ 3 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบศูนย์เรียนรู้ชุมชนด้านเศรษฐกิจพอเพียง 2) รูปแบบศูนย์เรียนรู้ชุมชนด้าน ปรชาชนชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) รูปแบบศูนย์เรียนรู้ชุมชนที่ให้บริการทางวิชาการ สำหรับการ บริหารจัดการศูนย์เรียนรู้ชุมชน ได้แก่ 1) มีผู้จัดการความรู้ คือ ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ พัฒนาชุมชนสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ 2) วิธีการบริหารและการจัดการ ได้แก่ การจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชุม การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การถอดบทเรียน การประชาสัมพันธ์ และการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย สำหรับการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ชุมชนที่ประสบความสำเร็จ อันจะนำไปสู่ศูนย์เรียนรู้ชุมชนสมบูรณ์แบบ (เชิงธุรกิจ) ในพื้นที่ของศูนย์ ฯ สามารถกำหนดเป็น ขั้นตอนได้ 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความเข้าใจแก่ภาคีการพัฒนา ขั้นตอนที่ 2 ภาคี การพัฒนาร่วมกันสร้างความรู้ความเข้าใจแก่นำชุมชน ขั้นตอนที่ 3 การทำความเข้าใจกับ

ประชาชนทั่วไป ขั้นตอนที่ 4 คัดเลือกคณะกรรมการที่ปรึกษาศูนย์เรียนรู้ชุมชน/ และกำหนด เป้าหมายศูนย์เรียนรู้ชุมชนสมบูรณแบบ ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และ อุปสรรค กำหนดเป้าหมายและวางแผนพัฒนา ขั้นตอนที่ 6 ดำเนินกิจกรรมตามแผนการพัฒนาที่ กำหนดไว้ ขั้นตอนที่ 7 จัดเวทีประชาคมถอดบทเรียน ขั้นตอนที่ 8 การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย

ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 2 (2551) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ชุมชน โดยศึกษาจากศูนย์เรียนรู้ชุมชน ดีเด่นระดับจังหวัด จังหวัดละ 2 ศูนย์ รวม 14 ศูนย์ และพบว่าศูนย์เรียนรู้ชุมชนที่ทำการศึกษ าแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและความต้องการของคน ในชุมชน และศูนย์เรียนรู้ชุมชนที่ก่อตั้งโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะในการใช้ประโยชน์ ซึ่งหน่วยงาน ภาครัฐสนับสนุนด้านการดำเนินงาน ผลการดำเนินงานดีเด่นเกิดจาก 1) คนในชุมชน มีความสามัคคีกัน 2) ผู้นำชุมชนมีภาวะความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบ เสียสละและซื่อสัตย์ต่อ การทำงานเพื่อส่วนรวม 3) ความต่อเนื่องของการดำเนินกิจกรรมของศูนย์เรียนรู้ชุมชน 4) การจัดการความขัดแย้งโดยใช้เวทีประชาคม 5) การสนับสนุน/ การมีส่วนร่วมของภาคี การพัฒนา ส่วนปัญหา/ อุปสรรคที่พบในการศึกษา ได้แก่ 1) สถานที่ตั้งของศูนย์เรียนรู้ชุมชนตั้งอยู่ ในบริเวณบ้านของผู้นำชุมชนไม่ใช่ที่สาธารณะอันจะก่อให้เกิดในระยะยาวด้านกรรมสิทธิ์ในที่ดิน และสิ่งปลูกสร้าง 2) ไม่มีการจัดหาเงินกองทุนในการบริหารงาน อาศัยเจ้าของสถานที่เป็นหลัก 3) การทำงานของภาคีการพัฒนายังไม่สามารถบูรณาการกันได้อย่างแท้จริง แม้ว่ากิจกรรมบางอย่าง สามารถดำเนินการร่วมกันได้ก็ตาม 4) ขาดงบประมาณในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ชุมชน ทำให้ไม่สามารถขยายฐานและต่อยอดไปสู่ศูนย์เรียนรู้ชุมชนที่สมบูรณแบบได้

แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ชุมชน คือ 1) ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชน 2) เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น ร่วมกัน 3) จัดกิจกรรมประกวดคำขวัญเพื่อดึงดูความสนใจของประชาชนในการดำเนินงานศูนย์ เรียนรู้ชุมชน 4) จัดเวทีประชาคมเพื่อค้นหาอัตลักษณ์/ ความโดดเด่นของชุมชน 5) จัดกิจกรรมที่มี ประโยชน์และเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของประชาชนภายในศูนย์เรียนรู้ชุมชน 6) สอบถาม ความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง 7) จัดงาน ครอบรอบการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ชุมชนประจำปี โดยใช้ศูนย์เรียนรู้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการจัด กิจกรรมและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดงาน

อดิพันธ์ พรหมพันธ์ใจ (2550) ศึกษาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ใน ชุมชนเพื่อการจัดการทุนประเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า ดำเนินการสอดคล้องกับแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เห็นภาพการดำเนินการในแนวทางบูรณาการจัดการทุนประเทศ

เพื่อจุดประสงค์ให้ชุมชนมีการพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืน แนวทางการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแนวทางหนึ่งคือ การพัฒนาสู่ความเป็นชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ซึ่งเน้นการเติบโตพร้อมกันทุกด้านอย่างสอดคล้องและสมดุล ทั้งเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สุขภาพกาย และใจของคน ฯลฯ แนวทางดังกล่าวเป็นการจัดการทุนประเทศที่มีในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งวัฒนธรรม ประเพณี ทรัพยากรธรรมชาติ และทุนทางสังคมด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นเสมือนกลไกสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตและความต้องการของคนในชุมชนอย่างแท้จริง

สัมภาษณ์ อนุรักษ์ (2550) การศึกษาการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า 1) เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับระดับการปฏิบัติจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และความพอประมาณ 2) เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และหนี้สินต่างกัน มีการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีอายุไม่เกิน 35 ปี มีการปฏิบัติตามความพอประมาณมากกว่าเกษตรกรที่มีอายุมากกว่า 35 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสรุป เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีเพศ อายุ ระดับ การศึกษา และหนี้สินต่างกัน มีการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกัน ซึ่งข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษารั้งนี้ จะนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. นำแนวปฏิบัติตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้าน
มาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี” ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ
ซึ่งมีวิธีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) เป็น
การศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ
แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยการสัมภาษณ์จากครัวเรือนต้นแบบใน
หมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง โดยอาศัยการกระจายตัว
ของครัวเรือนต้นแบบในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา (ที่อยู่อาศัย) และอาชีพของครัวเรือนเป็นหลัก
เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจัยและ
ผลกระทบที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูล
ที่น่าเชื่อถือและเพียงพอในการวิเคราะห์ ผู้ศึกษาจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย
ครัวเรือนต้นแบบจำนวน 8 ครัวเรือน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	สถานะผู้ให้ข้อมูล	อาชีพ
1	นายรุจิโรจน์ เจียวแจ่ม	หัวหน้าครัวเรือน	ช่างตัดผม/ ค้าขาย
2	เรือดรีสุชิน ปิยัง	หัวหน้าครัวเรือน	ข้าราชการบำนาญ/ ปลูกพืชผักสวนครัว
3	นางสาวสุนีย์ มงคลศิลป์	หัวหน้าครัวเรือน	เกษตรกร/ เย็บผ้า
4	นายกฤษณะ แยมบาน	หัวหน้าครัวเรือน	เลี้ยงนกเขา/ กระจ่าง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	สถานะผู้ให้ข้อมูล	อาชีพ
5	นางวรรณแรม พรกมลวรรณ	หัวหน้าครัวเรือน	เกษตรกร
6	นายสุชาติ ศิริรัตน์	หัวหน้าครัวเรือน	ทำนา/ ผู้ใหญ่บ้าน
7	นายชุมพล บำรุงศิลป์	หัวหน้าครัวเรือน	ผู้นำกลุ่มอาชีพทำนาและ กลุ่มเลี้ยงนก Love Bird
8	นายชัยยา มงคลศิลป์	หัวหน้าครัวเรือน	ผู้นำกลุ่มอาชีพเพาะเห็ดฟาง

เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลคือการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จะเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะจงคำถามไปถึงกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามกรอบแบบ สัมภาษณ์ ซึ่งเกี่ยวกับข้อมูลของครัวเรือนต้นแบบและการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยแบบสัมภาษณ์มีองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต โดยมีประเด็นสำคัญ ประกอบด้วย 1) ด้านการลดรายจ่าย 2) ด้านการเพิ่มรายได้ 3) ด้านการ ประหยัด 4) ด้านการเรียนรู้ 5) ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และ 6) ด้านการเอื้ออาทร ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือได้ ก่อนที่จะทำการสัมภาษณ์ผู้ศึกษาได้นำเสนอต้นร่างคำ สัมภาษณ์ต่อ ดร.ชนวัฒน์ พิมลจินดา (อาจารย์ที่ปรึกษา) และปรับแก้ไข จากนั้นได้นำต้นร่าง คำสัมภาษณ์ที่ปรับแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ ตรวจสอบอีกครั้ง ประกอบด้วย

1. ดร.ฤทธิกร ศิริประเสริฐโชค
2. ดร.วัลลภ ศัพท์พันธุ์
3. อาจารย์กฤษฎา นันทเพชร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ได้เตรียมความพร้อม โดยการขออนุญาตเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าไปสัมภาษณ์
2. เข้าไปแนะนำตัวเองและนัดหมายวันเวลาสัมภาษณ์
3. เริ่มการสัมภาษณ์ โดยใช้เครื่องบันทึกเสียงร่วมกับสมุดบันทึก เพื่อได้ข้อมูลที่ละเอียดมากขึ้น ซึ่งเป็นการได้รับความยินยอมจากผู้ได้ให้ข้อมูลทุกท่าน

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี” ครั้งนี้ได้ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลระหว่าง เดือนมกราคม พ.ศ. 2555-เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2555

การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์ มาตรวจสอบความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละคนได้ทักท้วงข้อความหรือให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม พร้อมลงลายมือชื่อยืนยันรับรองความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย 2 วิธีหลัก ได้แก่

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและสภาพแวดล้อมของชุมชน ประวัตความเป็นมาของหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ระหว่างที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา
2. วิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบ Content Analysis จากครัวเรือนต้นแบบของหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจัยและผลกระทบที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดาแล้วจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ข้อมูลที่วิเคราะห์แล้วจะนำมาเรียบเรียงและเขียนบรรยายแบบพรรณนาตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง อำเภอบ้านทอง จังหวัดชลบุรี” ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในพื้นที่ โดยได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปในการดำเนินชีวิตของครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา

ส่วนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง

ส่วนที่ 3 ผลกระทบที่มีต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง

ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปในการดำเนินชีวิตของครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา

หมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา หมู่ที่ 1 ตำบลมาบโป่ง อยู่ห่างจากตัวอำเภอบ้านทอง ประมาณ 10 กิโลเมตร โดยมีพื้นที่ส่วนหนึ่งมีถนนสายชลบุรี-พนัสนิคมตัดผ่าน ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ เพาะปลูก เลี้ยงสัตว์เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม นอกจากนี้ยังมีการประกอบอาชีพค้าขาย โดยการนำสินค้าเกษตรจำพวกพืชผัก ผลไม้ที่มีอยู่拿去ขายในท้องตลาด

ภาพที่ 3 แผนที่หมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา

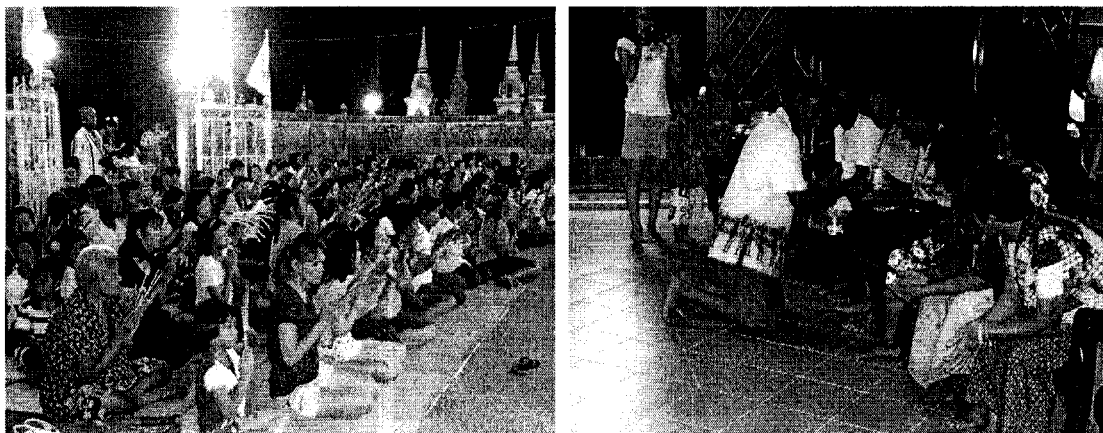
จากการสัมภาษณ์ในเบื้องต้นเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวบ้านมาบโป่ง พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่จะยึดถือและปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา โดยศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน คือ วัดมาบโป่ง กล่าวคือ ชาวบ้านแทบทุกหลังคาเรือนจะพบปะและปฏิบัติศาสนกิจทุกวันพระ และวันสำคัญทางศาสนา การดำเนินชีวิตของชาวบ้านมาบโป่ง โดยส่วนใหญ่จะอยู่รวมกันเป็นครอบครัวขยาย กล่าวคือ อยู่ร่วมกับพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย และยึดมั่นในประเพณีอันดีงาม การอยู่รวมกันเป็นครอบครัวขยาย ทำให้เกิดความใกล้ชิดและอบอุ่น ด้วยวิธีการสั่งสอนบุตรหลานให้เป็นคนดีและยึดมั่นในศีลธรรมอันดีงาม มาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ วิถีชีวิตของชาวบ้านมาบโป่ง-สะเดาจะมีลักษณะที่ค่อนข้างเรียบง่าย ซึ่งการดำรงชีวิตโดยทั่วไปจะอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรที่มีอยู่ตามธรรมชาติเป็นสำคัญ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ ในขณะเดียวกันจากการสอบถามชาวบ้าน โดยทั่วไปเกี่ยวกับการเจ็บป่วย พบว่า ชาวบ้าน โดยทั่วไปจะนำสมุนไพรที่สามารถหาได้ในพื้นที่มาใช้เป็นยารักษาโรค ด้วยเหตุนี้ ในปัจจุบันชาวบ้านมาบโป่ง-สะเดาแทบทุกครัวเรือนจะมีการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อใช้รักษาโรคไว้ในบริเวณบ้านเสมอ นอกจากจะนำทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้ในชีวิตประจำวันแล้ว ยังมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ คือ การดูแลรักษาทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้สามารถใช้ได้อย่างยาวนานและไม่สูญหายไป

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่า เนื่องด้วยการอยู่รวมกันแบบวิถีดั้งเดิมของชาวบ้านหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านการปกครอง เนื่องจากชาวบ้านให้ความนับถือผู้นำหมู่บ้าน ความร่วมมือร่วมใจกันในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนจึงมีมาโดยตลอด มีการรวมตัวกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนเกิดขึ้นมากมาย ในกรณีที่เกิดปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นก็จะใช้ที่ประชุมในการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา นอกเหนือจากข้อมูลโดยทั่วไปของสภาพวิถีชีวิตนั้น ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลแนวทางการดำเนินชีวิตในด้านอื่น ๆ โดยแจกแจงได้ ดังนี้

1. สืบสานวัฒนธรรมประเพณี

ชาวบ้านมาบโป่ง-สะเดามีวิถีชีวิตแบบพอเพียงมาตั้งแต่อดีตและถือปฏิบัติเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชน มีการแลกเปลี่ยนแบ่งปันกัน โดยส่วนใหญ่แทบทุกครัวเรือนจะปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินในครัวเรือน เอาไว้แลกเปลี่ยนกับเพื่อนบ้านบ้าง ส่วนที่เหลือจึงนำไปขาย ผู้สูงอายุท่านหนึ่งเล่าว่า เมื่อก่อนเวลามีงานศพชาวบ้านที่ไปร่วมงานมักจะนำ ข้าวสาร มะพร้าว พริก ดิคมือไปช่วยงานบ้าง แม้ในปัจจุบันจะมีน้อยลงเพราะความเจริญเข้ามาในหมู่บ้าน แต่ความเอื้ออาทรก็ยังไม่จางหายไปจากชาวบ้านมาบโป่ง-สะเดา มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา และเป็นการสืบทอดประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่น เช่น วันสงกรานต์ วันผู้สูงอายุ วันออกพรรษา วันเข้าพรรษา และ

ประเพณีการจัดผ้าป่ามิด โดยจัดให้มีกิจกรรมการเล่นต่าง ๆ และถือเป็นวันครอบครัว เพราะลูกหลานที่อยู่ไกลจะกลับมาเยี่ยมบ้านในช่วงนี้

ภาพที่ 4 ประเพณีวัฒนธรรม

แม้ว่าบ้านมาบโป่ง-สะเดาจะตั้งอยู่ไม่ห่างจากตัวเมืองมากนัก แต่วิถีชีวิตของชาวบ้านจะผลิตเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน เป็นการพึ่งพาตนเอง พืชเศรษฐกิจหลักที่ทำมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายาย คือ การทำนา และการปลูกพืชผักสวนครัว ทำสวนทำไร่ ดังนั้น ในแต่ละวันของการดำรงชีวิตจะอยู่กับไร่สวนเล็กน้อยเป็นหลัก ไม่ต้องใช้เงินในการจับจ่ายใช้สอย รายได้ที่ได้มาจากการค้าขายพืชสวนและข้าวในแต่ละปีจะถูกเก็บไว้เป็นเงินออม สำหรับนำมาใช้ยามจำเป็นเช่น เจ็บป่วยส่งลูกหลานไปเรียนหนังสือ ซึ่งในสมัยก่อนจะนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนต่อในกรุงเทพฯ มากกว่าส่งไปเรียนในจังหวัดชลบุรี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะค่านิยมของคนในยุคก่อนก็ว่าได้

2. วิถีชีวิตที่สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาและความพอเพียง

ชาวบ้านมาบโป่ง-สะเดามีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นการจักสานเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำเกษตร เช่น กระบุง ปุ้งกี กระจาด ซึ่งทุกครัวเรือนจะมีการทำไว้ใช้เองเป็นส่วนใหญ่ไม่ต้องซื้อหาในท้องตลาด วัตถุดิบที่ใช้ก็คือไม้ไผ่ที่ปลูกไว้ในไร่สวน เมื่อเดินทางเข้าไปในหมู่บ้านจะพบว่าแทบทุกครัวเรือน ยังคงอนุรักษ์เครื่องมือใช้ไม้สอยทางด้านเกษตรให้คงอยู่ เช่น เกวียน คันไถ และอื่น ๆ ที่ยังคงเห็นวิถีชีวิตของชาวมาบโป่ง-สะเดาในอดีต นอกจากนั้นยังพบว่า แต่ละบ้านจะมีการขุดสระน้ำไว้ในที่ดินของตนเอง นอกจากจะเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้งแล้วยังมีการเลี้ยงปลาในสระน้ำดังกล่าวด้วย อันแสดงให้เห็นถึงการดำรงชีวิตอยู่ด้วยความพอเพียงในน้ำ มีปลาในนามีข้าว อยู่ด้วยความขยันหมั่นเพียรและการพึ่งพาตนเองของชาวบ้านมาบโป่ง-สะเดา

3. กิจกรรมของความพอเพียง

บ้านมาบโป่ง-สะเดามีกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนมากมาย ซึ่งล้วนแต่เป็นกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการช่วยเหลือกันและกัน และการพึ่งพาตนเองของคนในหมู่บ้าน ได้แก่

3.1 การรวมกันออม เป็นจุดเริ่มต้นของการพึ่งพาตนเอง นายชุมพล บุญศรีอนันต์ ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านมาบโป่ง-สะเดา กล่าวว่า “การออมเงินถือเป็นจุดเริ่มสำคัญของการพึ่งพาตนเองของชุมชน เมื่อชุมชนมีทุนแล้ว ก็จะสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพึ่งพาตนเองได้” ชาวบ้านบ้านมาบโป่ง-สะเดา จึงรวมตัวกันก่อตั้ง “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต” ขึ้นในปี พ.ศ. 2520 มีสมาชิกเริ่มก่อตั้ง จำนวน 30 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนในครัวเรือน รู้จักการเก็บออม ปัจจุบันมีเงินสะสมจำนวนทั้งสิ้น 1,010,000 บาท สมาชิกจำนวน 107 คน โดยมี นายชุมพล บุญศรีอนันต์ เป็นประธานกลุ่มออมทรัพย์ฯ

3.2 รวมตัวช่วยเหลือกัน นอกจากการรวมกันออมในรูปแบบเงินแล้ว ยังมีการออมในรูปแบบของช้าง ชนาคาร์ข้าว ช่วยเหลือคนยากจนที่ขาดแคลนข้าวในการบริโภค ซึ่งปัจจุบันยังคงมีอยู่ให้เห็นเด่นชัดกลางหมู่บ้าน แม้ว่าสภาพพื้นที่ สภาพสังคมของชุมชนจะเปลี่ยนแปลงไป แต่สภาพการดำเนินชีวิตที่เต็มไปด้วยความรัก ความเอื้ออาทร การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันของชาวบ้านมาบโป่ง-สะเดาในอดีต ยังแจ่มชัดในความทรงจำ และความพยายามที่จะรักษาวัฒนธรรมอันดีงามไว้คงอยู่ตามแรงลงแขกเป็นการช่วยเหลือกันระหว่างผู้ประกอบการอาชีพเหมือนกัน เช่น การลงแขกดำนา การลงแขกเกี่ยวข้าว การลงแขกฟาดข้าว การลงแขกถากหญ้า เป็นต้น นอกจากนี้ ชาวบ้านมาบโป่ง-สะเดายังมีการรวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือครอบครัวผู้เสียชีวิต การปลูกป่า การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ภาพที่ 5 การลงแขกดำนา

3.3 การรวมกันผลิต จากประสบการณ์การออมเงินทำให้ชาวบ้านมาบโป่ง-สะเดา มีความมั่นใจในการพึ่งพาตนเอง ทำให้เกิดการรวมกลุ่มสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้เกิดขึ้นในชุมชน โดยเน้นเรื่องการออมเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินการกลุ่ม เช่น กลุ่มเกษตรทำนา กลุ่มอาชีพเพาะเห็ดฟาง กลุ่มเลี้ยงไก่ชน กลุ่มเย็บผ้า กลุ่มดอกไม้จันทร์ กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ กลุ่มขยายพันธุ์ไม้ ฯลฯ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์กับชาวบ้านในการรวมตัวกันผลิตและรวมตัวกันขาย ล้วนเกิดความรัก ความสามัคคีและการพึ่งพาตนเองของชาวบ้าน ทั้งสิ้น

ภาพที่ 6 กลุ่มเพาะเห็ดฟาง

3.4 รวมตัวกันเรียนรู้ ความพยายามในการรวมกลุ่มเพื่อพึ่งพาตนเอง ทำให้ชาวบ้านมาบโป่ง-สะเดาเป็นแหล่งเรียนรู้แก่ชุมชนอื่น ๆ ทั้งในจังหวัดชลบุรี และจังหวัดต่าง ๆ มีองค์กรต่าง ๆ เข้ามาศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก แต่ชาวบ้านมาบโป่ง-สะเดาก็มิได้หยุดนิ่งหรือปิดกั้นตัวเองที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันในชุมชน หากใครมีโอกาสเข้ารับการศึกษาอบรมได้ความรู้ใหม่ ๆ ก็จะมาถ่ายทอดให้เพื่อนชาวบ้านมาบโป่ง-สะเดารับทราบ การเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่ม องค์กร ชุมชนที่มาศึกษาดูงานในชุมชน

ภาพที่ 7 ศูนย์เรียนชุมชน

บ้านมาบโป่ง-สะเดาจากชุมชนเล็ก ๆ ที่สมาชิกมีความรักใคร่สามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมแรงร่วมใจกันสร้างกิจกรรมเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน และดำเนินการด้วยความรอบคอบ อย่างมีเหตุผล ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้แม้เวลาและสภาพแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลง แต่บ้านมาบโป่ง-สะเดาจะยังคงสามารถยืนหยัดได้ด้วยแรงใจแรงกายของชาวบ้านมาบโป่ง-สะเดาด้วยกัน

การดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท มีเหตุผล การใช้กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อดึงดูดให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพึ่งตนเองตามความสนใจ การบริหารจัดการกลุ่มที่เหมาะสมกับสถานการณ์และฐานะของตนเอง ความร่วมแรงร่วมใจของคนในหมู่บ้านเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี การช่วยเหลือเกื้อกูล การเห็นอกเห็นใจกันของคนหมู่บ้านถือเป็นวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่ชาวบ้านมาบโป่ง-สะเดาถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน

ส่วนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในของครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง

จากการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือหัวหน้าครัวเรือนต้นแบบของหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา จำนวน 8 คน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และตอนที่ 2 เป็นข้อมูลการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

จากการสัมภาษณ์ครัวเรือนต้นแบบของหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา จำนวน 8 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดามาโดยตลอด เป็นบุคคลสำคัญที่ให้ความสำคัญในการดำรงชีวิตที่เป็นต้นแบบของคนในหมู่บ้านและนอกหมู่บ้าน จนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป จากข้อมูล พบว่า แต่ละครัวเรือนมีอาชีพหลักและอาชีพเสริมควบคู่กันไป โดยแต่ละครัวเรือนจะมีรายได้หลายทางทั้งจากหัวหน้าครัวเรือน และสมาชิกในครัวเรือนร่วมกัน ทำให้ทั้ง 8 ครัวเรือนมีรายได้มากกว่ารายจ่าย รายละเอียดมีดังนี้

ตารางที่ 3 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	อายุ (ปี)	จำนวนสมาชิกในครอบครัว	สถานะผู้ให้ข้อมูล	อาชีพ
1	นายรุจิโรจน์ เขียวแจ่ม	42	4	หัวหน้าครัวเรือน	ช่างตัดผม/ ค้าขาย
2	เรือดรีสุชิน ปิยัง	56	4	หัวหน้าครัวเรือน	ข้าราชการบำนาญ/ ปลูกพืชผักสวนครัว
3	นางสาวสุนีย์ มงคลศิลป์	56	5	หัวหน้าครัวเรือน	เกษตรกร/ เย็บผ้า
4	นายกฤษณะ เข้มบาน	43	6	หัวหน้าครัวเรือน	เลี้ยงนกเขา/ กระจ่าง
5	นางวรรณแรม พรกมลวรรณ	51	4	หัวหน้าครัวเรือน	เกษตรกร
6	นายสุชาติ ศิริรัตน์	46	4	หัวหน้าครัวเรือน	ทำนา/ ผู้ใหญ่บ้าน
7	นายชุมพล บำรุงศิลป์	55	4	หัวหน้าครัวเรือน	ผู้นำกลุ่มอาชีพทำนา และกลุ่มเลี้ยงนก Love Bird
8	นายชัยยา มงคลศิลป์	46	4	หัวหน้าครัวเรือน	ผู้นำกลุ่มอาชีพเพาะ เห็ดฟาง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้
ในการดำเนินชีวิต

ผลการศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนหมู่บ้าน
มาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี จากการสังเกตการณ์การดำเนินชีวิต
ของคนรุ่นใหม่ที่จบการศึกษาภาคบังคับแล้วไม่ได้ศึกษาต่อ พบว่า ส่วนใหญ่จะทำงานในภาค
อุตสาหกรรม ละทิ้งการทำงานในภาคเกษตร รายได้ส่วนใหญ่จึงมาจากการทำงานในภาค อุตสาหกรรม
แต่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน กิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของคน
ในชุมชนยังมีอยู่ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว การปลูกฝังค่านิยม ประเพณี
วัฒนธรรม ของบรรพบุรุษมาใช้ในการดำเนินชีวิต และจากการสัมภาษณ์ (Interview) หัวหน้า
ครัวเรือน จำนวน 8 คน ซึ่งเป็นแกนนำและครัวเรือนต้นแบบหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง 84 พรรษา
พบว่า เกิดการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้
ในครัวเรือน ดังนี้

1. ด้านการลดรายจ่าย ของครัวเรือนพบว่าทุกครัวเรือน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนทุกวัน
เนื่องจากทำให้รู้รายรับ-รายจ่ายในแต่ละวัน และไม่ใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น มีการปลูกพืชผักสวนครัว

เลี้ยงสัตว์ไว้กินเองเพื่อเป็นการดำรงชีวิต และเป็นการลดภาระของครัวเรือน จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ยังสามารถนำมาสรุปเพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์ดังกล่าวได้ดังนี้

1.1 การจัดทำบัญชีครัวเรือน

กฤษณะ เข้มบาน (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “ทำบัญชีครัวเรือนทุกวัน ต่อเนื่อง สรุปรายจ่ายที่เกิน เพื่อทำแผนจัดการ”

รุจิโรจน์ เขียวแจ่ม (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “มีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของครัวเรือนทุกวัน ทำให้รู้ว่ามีการรับ รายจ่ายเท่าใด หากมีรายจ่ายเกินก็จะ ลดรายจ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็นออก”

สุชาติ ศิริรัตน์ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “มีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของครัวเรือน”

สุชิน ปิยัง (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “มีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ของครัวเรือน”

ชุมพล บำรุงศิลป์ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “มีการจัดทำบัญชี ครัวเรือน”

ชัยยา มงคลศิลป์ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “มีการจัดทำบัญชีรับจ่าย ครัวเรือน”

สุนีย์ มงคลศิลป์ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “มีการจัดทำบัญชีรับจ่าย ครัวเรือน”

วรรณแรม พรกมลวรรณ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “มีการจัดทำบัญชี รับจ่ายครัวเรือนเพื่อรู้รายรับ-รายจ่ายของตนเอง”

1.2 นอกจากการทำบัญชีครัวเรือนข้างต้น ผู้ให้สัมภาษณ์ยังระบุว่า ครัวเรือนมีการ ปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ไว้กินเองเพื่อเป็นการดำรงชีวิต และเป็นการลดภาระของครัวเรือน

รุจิโรจน์ เขียวแจ่ม (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “ปลูกผักเป็นอาหาร”

สุชิน ปิยัง (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “ปลูกต้นไม้ ขุดบ่อเลี้ยงปลา ปลูก ปลาช่อน เพื่อดำรงชีวิต”

สุนีย์ มงคลศิลป์ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “ปลูกผักกินเอง ปลูก มะขาม มะม่วง ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด มะนาว กระเพรา มะละกอ ใบยอ กลั้ว มะรุม”

วรรณแรม พรกมลวรรณ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “ไม่ซื้อผักกิน เพราะปลูกไว้กินเอง ส่วนใหญ่ปลูกกินเอง ซื้อเป็นบางอย่าง”

2. ด้านการเพิ่มรายได้ ของครัวเรือน พบว่า ทุกครัวเรือนมีการจัดสรรการใช้จ่ายเงินในครัวเรือน รวมทั้งมีอาชีพเสริม เพื่อสร้างรายได้ เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว การเพาะเห็ด การรับจ้าง รวมทั้งมีแนวคิดต่อกระแสการบริโภคนิยม โดยการเลือกใช้เฉพาะการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมซึ่งเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับครัวเรือน และมีการตัดสินใจซื้อสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ โดยคำนึงถึงราคา วัตถุประสงค์ในการใช้งาน ทนสมัยพอสมควร แต่ไม่ล้ำสมัยมากเกินไปจนความจำเป็นและประโยชน์ที่จะได้รับ โดยมีการดำเนินงานดังนี้

2.1 มีอาชีพเสริม ครัวเรือนนอกจากประกอบอาชีพหลักแล้วยังมีการประกอบอาชีพเสริมอีกเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน

กฤษณะ เข้มบาน (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “มีอาชีพตัดผม และมีอาชีพเสริมเลี้ยงนกเขา/ กระจ่าง”

สุชิน ปิยง (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “มีการสร้างอาชีพเสริม โดยปลูกพืชผัก เพื่อสร้างรายได้”

วรรณแรม พรกมลวรรณ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “มีรายได้เสริมจากการเพาะเห็ด 8,000 - 9,000 บาท/ เดือน”

2.2 ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ครัวเรือนส่วนใหญ่ใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น โทรศัพท์ เครื่องปรับอากาศ โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก ตัดสินใจซื้อโดยคำนึงถึงราคา วัตถุประสงค์ในการใช้งาน ทนสมัยพอสมควร แต่ไม่ล้ำสมัยมากเกินไปจนความจำเป็นและประโยชน์ที่จะได้รับ มีการทำปฎิบัติจากมูลสัตว์ทำให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น ดังนี้

รุจิโรจน์ เขียวแจ่ม (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “ดูจากราคาในการพิจารณาเทียบราคาแล้วรับได้ ดูวัตถุประสงค์ในการใช้งาน”

สุชาติ ศิริรัตน์ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “มีคอมพิวเตอร์ ทีวี โทรศัพท์มือถือคนละเครื่อง เครื่องปรับอากาศ 3 เครื่อง ตู้เย็น มอเตอร์ไซค์รุ่นเมื่อ 20 ปีที่แล้ว ยังใช้อยู่ การตัดสินใจซื้อสิ่งของเท่าที่จำเป็น”

กฤษณะ เข้มบาน (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “มีเครื่องอำนวยความสะดวกเกือบทุกอย่าง ตัดสินใจซื้อโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับให้ทันสมัยพอสมควร แต่ไม่ล้ำสมัยมากเกินไปจนความจำเป็น”

ชัยยา มงคลศิลป์ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “เป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกต่อชีวิตประจำวัน แต่เราก็เลือกใช้ให้เหมาะสมและความต้องการหรือความจำเป็นที่ต้องใช้ เช่น ทีวี ให้ความรู้ ข่าวสาร และบันเทิงได้อย่างรวดเร็ว โทรศัพท์มือถือสะดวกในการติดต่อสื่อสารกับคนในครอบครัว และการค้าขายกับ

แม่ค้า พ่อค้า ถ้าหากต้องการซื้อก็พิจารณาจาก ความจำเป็นในการให้ประโยชน์ ราคา ความต้องการของคนในครอบครัว”

สุชิน ปิยัง (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “บางอย่างมีความจำเป็น เช่น สภาพอากาศร้อนจำเป็นต้องใช้เครื่องปรับอากาศ โทรศัพทที่ใช้ตามวัตถุประสงค์ ตามความจำเป็น”

วรรณแรม พรกมลวรรณ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “มีเรื่องอำนวยความสะดวกทุกอย่าง ตัดสินใจซื้อเพราะคิดว่าจำเป็นต้องใช้ และได้ใช้ทุกอย่าง”

3. ด้านการประหยัด ของครัวเรือน พบว่าทุกครัวเรือนมีการประหยัด โดยวิถีชีวิต

วัฒนธรรมประเพณีที่บรรพบุรุษพร่ำสอนมา ใช้จ่ายเฉพาะสิ่งที่จำเป็นในการดำรงชีวิต กินทุกอย่างที่ปลูก และปลูกทุกอย่างที่กิน ไม่ฟุ้งเฟ้อตามกระแสสังคม และชุมชน มีกิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ เป็นการดำเนินกิจกรรมให้สมาชิกกู้ยืมเงินไปลงทุนประกอบอาชีพ จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ยังสามารถนำมาสรุปเพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์ดังกล่าวได้ ดังนี้

3.1 มีการออมเงิน ครัวเรือนมีการออมเงินในรูปของการเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มเย็บผ้า รวมถึงการออมเงินไว้ใช้ยามจำเป็น เช่น การรักษาพยาบาล การออมโดยซื้ออสังหาริมทรัพย์ บ้านเช่า

ชุมพล บำรุงศิลป์ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “การออมเงินโดยซื้อ อสังหาริมทรัพย์ บ้านเช่า คววย การลงทุน”

ชัยยา มงคลศิลป์ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “เก็บเป็นเงินออมไว้ใช้ ยามจำเป็น เช่น การรักษาพยาบาล”

สุชิน ปิยัง (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “มีเงินออมจากเป็นสมาชิก กทบ. และเงินสัจจะกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต”

สุนีย์ มงคลศิลป์ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “มีการออมเงินเดือนละ 300 บาท จากการเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มเย็บผ้า และกองทุน หมู่บ้าน”

3.2 หมู่บ้านมาบโป่ง - สะเดา ตำบลมาบโป่ง อำเภอฟานทอง จังหวัดชลบุรี มีกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนหมู่บ้าน กองทุนแม่ของแผ่นดิน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ซึ่งมีการดำเนิน กิจกรรมให้สมาชิกกู้ยืมเงินไปลงทุนประกอบอาชีพ

4. ด้านการเรียนรู้ ครัวเรือนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการแลกเปลี่ยนในที่ประชุม คุยกับข้างบ้าน แนะนำ แนวทางปฏิบัติ

ยกตัวอย่างประสบการณ์ของตัวที่ทำแล้วดี เพื่อให้ทำตาม โดยชี้ให้เห็นประโยชน์ที่ได้รับ ศึกษา ดูงานบ้าง แล้วนำมาปรับใช้กับตนเอง สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ ดูงานของหน่วยงานภายนอก จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ยังสามารถนำมาสรุปเพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์ดังกล่าว ได้ดังนี้

กฤษณะ เข้มบาน (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “แลกเปลี่ยนในที่ประชุม คุยกับข้างบ้าน แนะนำ แนวทางปฏิบัติ ยกตัวอย่างประสบการณ์ของตัวที่ทำแล้วดี เพื่อให้ทำตาม โดยชี้ให้เห็นประโยชน์ที่ได้รับ ดูงานบ้าง นำมาปรับใช้กับตนเอง”

ชัยยา มงคลศิลป์ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “มีการพูดคุยแลกเปลี่ยน ความคิดในการประกอบอาชีพ การใช้ชีวิตประจำวัน ตามเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ในการประกอบอาชีพเพาะเห็ดฟาง เราได้รวมตัวกันช่วยเหลือกันตามกำลังและความรู้ ของแต่ละคน ในความถนัด จึงทำให้เราประสบความสำเร็จในการเพาะปลูกและ การตลาด เป็นแหล่งเรียนรู้ ดูงานของหน่วยงานภายนอก”

สุชิน ปิยัง (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “การพึ่งพาตนเอง ไม่รอคอย ความช่วยเหลือ เริ่มจากตนเอง ประหยัดเอง ปลูกพืชกินเอง ไม่ต้องไปซื้อตามท้องตลาด เผยแพร่ความรู้ในที่ชุมชน ให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิตที่เพียงพอ”

สุนีย์ มงคลศิลป์ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “พูดคุยในเวทีประชุม คุยกับ พี่ น้อง คนข้างบ้าน ไปดูงานกับคนในชุมชน แล้วนำมาปรับใช้จริง ๆ ได้ผลจริง”

ชุมพล บำรุงศิลป์ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “สอนลูกด้วยประสบการณ์ จริง ให้เรียนรู้ด้วยตนเอง สอนให้ช่วยเหลือตนเอง พึ่งพิงตนเอง ทำงานบ้าน ซักผ้า”

5. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน คราวเรือนมีการ อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่าและประหยัด มีการปลูกต้นไม้ อนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการประกอบอาชีพ เมื่อเกี่ยวข้าวแล้วครัวเรือนก็จะไม่เผาตอซังข้าว ซึ่งจะเป็น การทำลายระบบนิเวศน์

สุชาติ ศิริรัตน์ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “พืชที่ส่วนใหญ่เป็นที่นา ปลูกพืชเศรษฐกิจตรงคันนา ขุดสระ จะมีปลาธรรมชาติมาอยู่เอง พื้นที่นา 30 ไร่ หลังทำนา ก็พักว่างหรือทำนาปรัง”

“ไม่เผาตอซังข้าว”

ชุมพล บำรุงศิลป์ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ คือ น้ำ เพราะเป็นส่วนสำคัญในการประกอบอาชีพเพาะเห็ดฟาง และการใช้ในชีวิต ประจำวัน ถ้าทางสาธารณะ ใช้ประโยชน์ในการล้างน้ำเค็ม”

สุชิน ปิยัง (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “ใช้น้ำในการปลูกพืชผัก ดินปลูก ผัก ปลูกต้นไม้ ขุดบ่อเลี้ยงปลา ปลูก ปลาช่อน เพื่อดำรงชีวิต”

กฤษณะ เข้มบาน (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “ด้านอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ ถ้าตัดต้นไม้ก็ปลูกทดแทน”

ชัยยา มงคลศิลป์ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “ใช้ตามความจำเป็น และต้อง ดูแลรักษาทรัพยากรไว้ควบคู่กันไป”

สุชิน ปิยัง (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “ร่วมกิจกรรมปลูกต้นไม้”

6. ด้านการเอื้ออารีต่อกัน มีการพึ่งพาอาศัยกันของคนในหมู่บ้าน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านและตำบล และมีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเด็ก ผู้สูงอายุ

ชุมพล บำรุงศิลป์ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับ กิจกรรมเกษตร ทำปุ๋ยจากขี้ควาย งานวันเด็ก ผ้าป่ามิด”

ชัยยา มงคลศิลป์ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “มีการเข้าร่วมกิจกรรมและ โครงการของชุมชน เช่น การอบรมการเพาะเห็ดฟาง ทำบุญซี 30 ครั้วเรือน เข้าร่วมกลุ่ม สัจจะ ผ้าป่ามิด วันสงกรานต์ วันผู้สูงอายุ”

สุชิน ปิยัง (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “การพัฒนาการจัดกิจกรรมในวัน สำคัญต่าง ๆ เช่น วันเด็ก วันสงกรานต์ วันผู้สูงอายุ ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น ผ้าป่ามิด”

สุชิน ปิยัง (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “ครัวเรือนมีส่วนร่วม เช่น เครื่อง ขยายเสียงช่วยในงานศพ งานแต่ง ในราคาถูก เป็นการให้ บริการแบบจิตอาสา”

สุชิน ปิยัง (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “ให้บริการพาผู้เฒ่าผู้แก่ เจ็บป่วย ไปโรงพยาบาล”

ชุมพล บำรุงศิลป์ (สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2555) กล่าวว่า “มี แจกข้าวสารให้กับ สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน กิจกรรมวันเด็ก”

ส่วนที่ 3 ผลกระทบที่มีต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ ครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง

การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวบ้านมาบโป่ง-สะเดาที่เกิดจากการใช้ชีวิตเศรษฐกิจ พอเพียงมาตั้งแต่อดีตดำเนินเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้ แม้ว่าสถานการณ์ของหมู่บ้าน/ ตำบล จะเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากความเจริญทางภาคอุตสาหกรรมจะสืบคลานเข้ามาสู่หมู่บ้านมาบโป่ง - สะเดาและทำให้พื้นที่สีเขียวลดลงไปตามกาลเวลา แต่วิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านที่แปรเปลี่ยนไปคือ

ลูกหลานได้รับการศึกษาสูงขึ้น การทำงานในภาคเกษตรกรรมเริ่มลดลงแต่การทำงานในภาคอุตสาหกรรมของลูกหลานเพิ่มขึ้น เลือกลงสวนไร่นายังคงมีการใช้ประโยชน์สำหรับคนรุ่นเก่า คนรุ่นใหม่ก็ยังคงมีการทำการเกษตรอยู่บ้าง แต่มีความแตกต่างกันโดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการทำการเกษตรแทน

ความเป็นอยู่ของชาวบ้านในปัจจุบัน ประมาณ 80%ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน มาบโป่ง-สะเคายังคงใช้ชีวิตแบบดั้งเดิมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย ไม่ใช่เรื่องยุ่งยากของชาวบ้านเนื่องจากเป็นวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่ยึดถือปฏิบัติมานับ 100 ปี ลูกหลานถูกปลูกฝังอุปนิสัยและพฤติกรรมการดำรงชีวิตที่บรรพบุรุษเป็นต้นแบบอันดีงาม เริ่มตั้งแต่การเก็บออม การใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น การขยันและมีมานะอดทนในการทำงาน การเรียนรู้เพื่อเท่าทันต่อสถานการณ์และเหตุการณ์ของโลกภายนอก เพื่อนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เกิดจากภาคอุตสาหกรรมรอบหมู่บ้านและตำบล ในขณะที่เดียวกันชาวบ้านก็ยังคงมีการเอื้ออารีต่อกันตามวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้าน ที่เกิดจากการปลูกฝังของบรรพบุรุษ

ผลจากศึกษาเปรียบเทียบวิถีชีวิตของชาวบ้านมาบโป่ง-สะเค ก่อนและหลังการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต มีดังนี้

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

การดำรงชีวิตแบบดั้งเดิม	การดำรงชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในปัจจุบัน
1. ด้านการลดรายจ่าย 1.1 ปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินเอง 1.2 ดื่มน้ำสะอาด งดการพนัน เช่น เล่นไพ่ ตีโก่ เล่นหวย ฯลฯ	1. ด้านการลดรายจ่าย 1.1 ปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินเอง 1.2 มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนแทบทุกครัวเรือน 1.3 ครัวเรือนลด ละ เลิก อบายมุข โดยการเข้าวัดถือศีล ในวันสำคัญถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ
2. ด้านการเพิ่มรายได้ 2.1 เดิมยึดอาชีพหลักในการทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ในการดำเนินชีวิต	2. ด้านการเพิ่มรายได้ 2.1 มีอาชีพหลักในการทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมจากการรวมกลุ่ม

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การดำรงชีวิตแบบดั้งเดิม	การดำรงชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในปัจจุบัน
	เป็นอาชีพรอง เช่น ตัดเย็บเสื้อผ้า ตัดผม ทำดอกไม้จันทน์ เพาะเห็ด ฯลฯ
2.2 ไม่มีการใช้เทคโนโลยีในการผลิต ใช้ปุ๋ยเคมีในการทำเกษตร ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง ใช้แรงงานสัตว์ เช่น วัว ควาย ในการไถนา	2.2 มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการผลิต เช่น เครื่องหว่านไถ รถแทรกเตอร์ มีการทำปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมักมาทดแทนปุ๋ยเคมี นำมูลสัตว์มาใช้ประโยชน์นอกเหนือจากทำปุ๋ยอินทรีย์ เช่น นำมาทำเป็นก๊าซมูลสัตว์มาใช้ในการหุงต้ม
3. ด้านการประหยัด 3.3 คราวเรือนมีการใช้จ่ายอย่างประหยัดมีการเก็บออมไว้ใช้ยามจำเป็น และเพื่อการศึกษาบุตร	3. ด้านการประหยัด 3.3 คราวเรือนมีการออมทรัพย์ในรูปกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมาขึ้นครอบครัวเรือนในหมู่บ้านมากขึ้น
3.2 มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในหมู่บ้าน และสะสมในรูปเงินสัจจะสะสมแต่เพียงอย่างเดียว	3.3 มีการกิจกรรมต่อเนื่อง/ กิจกรรมเครือข่าย เช่น ธนาคารข้าว สนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์ฯ
4. ด้านการเรียนรู้ 4.1 ชุมชนมีการสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การจักสาน การแพทย์แผนไทย แก่ลูกหลานในครัวเรือน	4. ด้านการเรียนรู้ 4.1 ชุมชนมีการสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การจักสาน การแพทย์แผนไทย แก่ลูกหลานในครัวเรือนและสมาชิกในหมู่บ้าน
4.2 คราวเรือนดำเนินชีวิตดั้งเดิมแบบพอเพียงซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ	4.2 คราวเรือนน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ แบบจริงจัง

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การดำรงชีวิตแบบดั้งเดิม	การดำรงชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในปัจจุบัน
<p>5. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน</p> <p>5.1 ชุมชนใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในครัวเรือนในการผลิต เช่น ไม้ไผ่ สมุนไพร ฯลฯ</p> <p>5.2 ปลูกต้นไม้ในครัวเรือนที่อยู่อาศัยให้ร่มรื่น</p>	<p>5. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน</p> <p>5.1 ชุมชนใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในครัวเรือนในการผลิต เช่น ไม้ไผ่ สมุนไพร มีการปลูกเพิ่มปลูกเสริมเพื่อทดแทน</p> <p>5.2 ปลูกต้นไม้ในครัวเรือนที่อยู่อาศัยให้ร่มรื่นและร่วมทำกิจกรรมในการพัฒนาหมู่บ้าน/ ตำบลร่วมกัน เช่น การปลูกต้นไม้ริมทาง และที่สาธารณะ การปลูกป่าชุมชน เป็นต้น</p>
<p>6. ด้านการเอื้ออารีต่อกัน</p> <p>6.1 ครัวเรือนมีการช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา</p> <p>6.2 ชุมชนรู้จักสามัคคีมาตั้งแต่โบราณ</p>	<p>6. ด้านการเอื้ออารีต่อกัน</p> <p>6.1 ครัวเรือนมีการช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกัน</p>

จากการสัมภาษณ์ครัวเรือนพบว่า ชาวบ้านมาบโป่ง-สะเดา น้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินชีวิตประจำวันแล้ว มีผลทำให้ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นกว่าเดิม มีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากการประกอบอาชีพ มีการเก็บออม และมีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมการพัฒนาเกิดเครือข่ายกลุ่มอาชีพเพิ่มขึ้น มีการศึกษาเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และการพัฒนามุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันเกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาหมู่บ้านและตำบล

ตารางที่ 5 สรุปการแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านการลดรายจ่าย

ชื่อครัวเรือนต้นแบบ	ด้านการลดรายจ่าย	ด้านการเพิ่มรายได้	ด้านการประหยัด (การออม)	ด้านการเรียนรู้	ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ด้านการเอื้ออริต่อกัน
นายรุจิโรจน์ เขียวแจ่ม	<ol style="list-style-type: none"> ปลูกพืชผักสวนครัว ทำน้ำยาล้างจานใช้เอง เพาะกล้าไม้ จัดทำบัญชีครัวเรือน 	<ol style="list-style-type: none"> ช่างตัดผม เพาะพันธุ์กล้าไม้ รับจ้างรับส่งนักเรียน 	<ol style="list-style-type: none"> กลุ่มตั้งจะออมทรัพย์ฯ ตั้งจะกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษานวัตกรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม ยึดหลักคำสอน เสียสละยึดหลักการมีส่วนร่วม ลด ละ เลิกอบายมุข แสวงหาความรู้ ติดตามข่าวสาร 	<ol style="list-style-type: none"> ร่วมดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เน้นการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การหมักทางไหล หมักน้ำชีวภาพเพื่อใช้รดแปลง 	<ol style="list-style-type: none"> มีการช่วยเหลือ เกื้อกูลกันในชุมชน มีความสามัคคี แจกเมล็ดพันธุ์พืช เพื่อแบ่งปัน
เรือตรีสุทิน ปิยัง	<ol style="list-style-type: none"> ปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงปลาในบ่อน้ำ ทำน้ำยาล้างจาน น้ำยาล้างห้องน้ำใช้เอง จัดทำบัญชีครัวเรือน 	<ol style="list-style-type: none"> ปลูกพืชผักสวนครัว พืชเศรษฐกิจ เช่น มะม่วง ขนุน มะพร้าว 	<ol style="list-style-type: none"> กลุ่มตั้งจะออมทรัพย์ฯ ตั้งจะกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> วางแผนการใช้จ่าย จัดลำดับ ความสำคัญ ยึดหลักการมีส่วนร่วม เสียสละ มีจิตสาธารณะ 	<ol style="list-style-type: none"> ดูแลรักษาต้นไม้ ทรัพยากรธรรมชาติ 	<ol style="list-style-type: none"> ช่วยเหลือผู้ประสบภัย ต่าง ๆ มีบริการเครื่องเสียงในงานศพ งานมงคลต่าง ๆ ในราคา ถูกบริการแบบจิตสาธารณะ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ชื่อครัวเรือนต้นแบบ	ด้านการลดรายจ่าย	ด้านการเพิ่มรายได้	ด้านการประหยัด (การออม)	ด้านการเรียนรู้	ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ด้านการเอื้ออริต่อกัน
นางสาวสุณีย์ มงคลศิลป์	1. ปลูกพืชผักสวนครัว เช่น ข่า ตะไคร้ มะขาม 2. ทำน้ำยาล้างจานใช้เอง 3. ซักบ่อน้ำใช้เอง 4. เลี้ยงปัดไก่ 5. จัดทำบัญชีครัวเรือน	1. เย็บผ้า 2. รับจ้าง 3. ทำนา 4. ปลูกพืชผักสวนครัว	1. ออมเดือนละ 300 บาทกับกลุ่มที่จะออมทรัพย์ฯ 2. สักจะกองทุนหมู่บ้าน 3. กลุ่มเย็บผ้า	1. ยึดหลักศาสนา 2. ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน 3. เสียสละ และมีส่วนร่วม	1. ใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพ 2. ช่วยดูแลรักษาทรัพย์สินธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. มีการช่วยเหลือกัน ส่วนรวม 2. ร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน เช่น วันผู้สูงอายุ งานวันผ้าป่า มีด 3. แบ่งปันอาหารของใช้กับผู้ด้อยโอกาสคนยากจน
นายกฤษณะ เข้มบาน	1. ปลูกพืชผักสวนครัว ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด มะนาว กระเพรา มะม่วง มะพร้าว 2. ทำน้ำยาล้างจานใช้เอง 3. จัดทำบัญชีครัวเรือน	1. ทำนา 2. เพาะเห็ดฟาง 3. รับจ้าง	1. กลุ่มที่จะออมทรัพย์ฯ 2. สักจะกองทุนหมู่บ้าน	1. ยึดคำสอนของพระพุทธศาสนา 2. ยึดหลักการมีส่วนร่วม เสียสละ	1. ไม่เผาซังหรือตอ ต้นข้าว 2. ปลูกพืชหัวไร่ ปลายนา 3. ดูแลรักษาแหล่งน้ำ 4. ใช้ปุ๋ยชีวภาพ	1. ร่วมกิจกรรมของชุมชน 2. มีส่วนร่วมในงานประเพณีของหมู่บ้าน 3. มีการแบ่งปันผลิตภัณฑ์ ให้กับเพื่อนบ้านและคนด้อยโอกาส

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ชื่อครัวเรือนต้นแบบ	ด้านการลดรายจ่าย	ด้านการเพิ่มรายได้	ด้านการประหยัด (การออม)	ด้านการศึกษา	ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ด้านการเอื้ออริต่อกัน
นางวรรณแรม พรกมลวรรณ	1. ปลูกพืชผักสวนครัว เช่น ข่า ตะไคร้ มะขาม 2. ทำน้ำยาล้างจานใช้เอง 3. จัดทำบัญชีครัวเรือน	1. เพาะเห็ดฟาง 2. รับจ้าง 3. ทำนา	1. กลุ่มตั้งจะออมทรัพย์ฯ 2. ตั้งจะกองทุนหมู่บ้าน	1. ยึดหลักตามคำสอนพระพุทธศาสนา 2. ยึดหลักการมีส่วนร่วม การเสียดสละ	1. ไม่เผาะซังหรือตอดต้นข้าว 2. ปลูกพืชหัวไร่ปลายนา 3. ดูแลแหล่งน้ำ 4. ใช้ปุ๋ยชีวภาพ	1. ร่วมกิจกรรมของชุมชน 2. มีส่วนร่วมในงานประเพณีของหมู่บ้าน 3. มีการแบ่งปันผลผลิตที่ได้กับเพื่อนบ้านและคนด้อยโอกาส
นายสุชาติ ศิริรัตน์	1. ทำนา 2. ปลูกตะเตตามคันทนา 3. ปลูกพืชผักสวนครัว 4. จัดทำบัญชีครัวเรือน	1. ทำนบปริง 2. ปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น สะเดา มะพร้าว มะม่วง 3. ขุดบ่อใช้น้ำเพื่อการเกษตรและเลี้ยงปลาเพื่อบริโภค	1. กลุ่มตั้งจะออมทรัพย์ฯ 2. ตั้งจะกองทุนหมู่บ้าน 3. กลุ่มทำนา	1. มีจิตสาธารณะจิตบริการเป็นผู้ให้เสียดสละ 2. ยึดหลักการมีส่วนร่วม 3. ยึดหลักตามคำสอนพระพุทธศาสนา 4. เป็นผู้ประสานงาน เป็นผู้รับผิดชอบ แสวงหาความรู้	1. ไม่เผาะซังหรือตอดต้นข้าว 2. ปลูกถั่วหมุนเวียนในนาข้าว 3. ปลูกต้นไม้ทดแทนและปลูกต้นไม้เพิ่มพื้นที่ป่า 4. ดูแลอนุรักษ์ไม่ตัดต้นไม้และดูแลรักษาแหล่งน้ำ	1. ร่วมประชุมซึ่งแจ้งทำความเข้าใจและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน 2. ดูแลทุกข์สุขของประชาชน 3. สร้างความรักสามัคคีมีการแบ่งปันและเอื้ออาทรต่อกัน 4. ช่วยเหลือคนจนคน

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ชื่อครัวเรือนต้นแบบ	ด้านการตลาดรายจ่าย	ด้านการเพิ่มรายได้	ด้านการประหยัด (การออม)	ด้านการเรียนรู้	ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ด้านการเอื้อหรือต่อกัน
นายชุมพล บำรุงศิลป์	<ol style="list-style-type: none"> ปลูกต้นไม้กินและขาย ปลูกพืชผักสวนครัว จัดทำบัญชีครัวเรือน เสียงควาย ได้ปุ๋ยขาย 	<ol style="list-style-type: none"> เสียงควาย เสียงนก ทำบ้านเช่า นำมูลควายมาทำปุ๋ย ทำแก๊สชีวภาพ 	<ol style="list-style-type: none"> กลุ่มนี้จะออมทรัพย์สินฯ ตั้งจะกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มเสียงนก ฝากธนาคาร 	<p>เพื่อทำหน้าที่สถานการณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> ดำเนินชีวิตตามคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาและตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีจิตบริการ เสียสละ และยึดการมีส่วนร่วม จัดทำบัญชีรายจ่ายของกลุ่มต่างๆ ศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ ตลอดเวลา 	<p>สัตวแพทย์</p> <ol style="list-style-type: none"> ปลูกตะเคียนดิน เลี้ยงควายให้กินหญ้าในทุ่งนา ทำแก๊สจากมูลสัตว์ ทำปุ๋ยหมัก 	<p>ด้วยโอกาส</p> <ol style="list-style-type: none"> ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส คนยากจน บริจาคทรัพย์สินข้างของในกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน ช่วยสนับสนุนอาชีพเพื่อนร่วมอาชีพ เช่น การเลี้ยงนก Love Bird เลี้ยงควาย

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ชื่อครัวเรือนต้นแบบ	ด้านการลดรายจ่าย	ด้านการเพิ่มรายได้	ด้านการประหยัด (การออม)	ด้านการเรียนรู้	ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ด้านการเอื้ออาทรต่อกัน
นายชัยามงคลศิลป์	<ol style="list-style-type: none"> ปลูกพืชผักสวนครัว จัดทำบัญชีครัวเรือน 	<ol style="list-style-type: none"> เพาะเห็ด แปรรูปเห็ด ทำปุ๋ยหมัก 	<ol style="list-style-type: none"> กลุ่มที่จะออมทรัพย์สิน ทรัพย์สิน ตั้งกองทุนหมู่บ้าน ฝากธนาคาร 	<ol style="list-style-type: none"> ยึดหลักศาสนาและ ยึดการมีส่วนร่วม ยึดหลักการเสียสละ 	<ol style="list-style-type: none"> ดูแลรักษาแหล่งน้ำ ไม่ตัดต้นไม้ปลูกต้นไม้ทดแทน 	<ol style="list-style-type: none"> รวมกิจกรรมของหมู่บ้าน ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส เป็นแหล่งเรียนรู้การเพาะเห็ด

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบข้อสังเกตในประเด็นที่อาจส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

ชาวบ้านมาบโป่ง-สะเคาในปัจจุบันมีปัญหาความขัดแย้งซึ่งเกิดจากการขยายเขต ภาควัตถุศาสตร์เข้ามาตั้งโรงงานหลอมทองเหลืองในหมู่ที่ 2 ตำบลมาบโป่ง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี ทำให้ชาวบ้านมาบโป่ง-สะเคา หมู่ที่ 1 ได้รับผลกระทบด้านมลภาวะเป็นพิษซึ่งการ เข้ามาตั้งโรงงานนั้น ชาวบ้านไม่ได้รับร่วมแสดงความคิดเห็นหรือไม่มีการทำเวทีประชาคมกับ ชาวบ้านก่อน อีกทั้งมีเรื่องของยาเสพติดในชุมชนที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งของครอบครัวของคน ที่ เสพยาติด ปัญหาการลักเล็กขโมยน้อย ทั้ง ๆ ที่ในอดีตไม่เคยเกิดปัญหาเหล่านี้กับชาวบ้านมาบโป่ง- สะเคามาก่อนเลย

อย่างไรก็ตามความเข้มแข็งและพึ่งตนเองของชาวบ้านมาบโป่ง-สะเคาปัญหาที่เกิดขึ้นใน ปัจจุบันจึงเป็นความท้าทายที่ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน ต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เกิดขึ้นใน สถานการณ์ปัจจุบันให้หมดสิ้นไป

สิ่งที่ดำเนินการแก้ไขปัญหของผู้นำท้องถิ่นที่ผ่านมา คือ การจัดระเบียบสังคม การรวมกลุ่มของชาวบ้านทั้งในและนอกหมู่บ้านเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น เป็น ไปด้วยดี การดูแลบุตรหลานและสมาชิกในครอบครัวเป็นสิ่งที่ชาวบ้านมาบโป่ง-สะเคาเริ่มดำเนินการเป็น อันดับแรก ซึ่งได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ส่วนการดูแลปัญหาที่เกิดขึ้นภายนอกหมู่บ้านไม่ให้แพร่ระบาด เข้ามาในหมู่บ้านเป็นหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่นและชาวบ้านมาบโป่ง-สะเคาทุกคน

ปัญหาในวันนี้ของชาวบ้านมาบโป่ง-สะเคาใช้การพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชน เป็นรั้วล้อมในการป้องกัน ในขณะที่เดียวกันในครัวเรือนได้อาศัยการดูแลเอาใจใส่ของพ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ที่มีต่อบุตรหลาน อาศัยการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือในการแก้ไข ปัญหาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมอันดีงามที่ บรรพบุรุษได้สืบสานให้คงมีอยู่ตลอดไป

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้าน มาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี” โดยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษา สภาพโดยทั่วไปในการดำเนินชีวิตของครัวเรือน ในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี 2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในครัวเรือนในบ้านมาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี และ 3. เพื่อศึกษาผลกระทบที่มีต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในบ้านมาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษา การอภิปรายผลการศึกษา และการให้ข้อเสนอแนะ สามารถสรุปได้ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปในการดำเนินชีวิตของครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา

บ้านมาบโป่ง-สะเดา หมู่ที่ 1 ตำบลมาบโป่ง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี อยู่ห่างจาก ที่ว่าการอำเภอพานทอง ประมาณ 10 กิโลเมตร ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำไร่ เพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มอุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านมาบโป่ง-สะเดา ส่วนใหญ่ยึดถือและปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนามีวัดมาบโป่ง เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน วิถีชีวิตของชาวบ้านจะมีลักษณะอย่างเรียบง่าย อาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติที่มี อยู่ในพื้นที่ นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น การรักษาโรคด้วยสมุนไพร การทำเครื่องมือจักสาน สำหรับใช้ในการเกษตรและใช้ในครัวเรือน เช่น กระจับปี่ กระจับปี่ กระจับปี่ ฝาคี และอื่น ๆ การดำรงชีวิต ของชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นแบบครอบครัวขยาย อาศัยอยู่ร่วมกันกับพ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย เหมือน สังคมชนบททั่วไป

การสืบสานวัฒนธรรมประเพณี ของชาวบ้านมาบโป่ง-สะเดาในอดีต ยึดถือหลักการ แลกเปลี่ยน แบ่งปันกัน ไม่ว่าจะเป็นอาหารการกินพืชผักผลไม้และสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ประเพณี สำคัญของชาวบ้าน คือ การทอดผ้าป่ามีด วันสงกรานต์ วันผู้สูงอายุ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ที่ชาวบ้านทุกคนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำบุญ และทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีวัดมาบโป่งเป็น ศูนย์กลางในการจัดงานประเพณีต่าง ๆ สิ่งที่เป็นประเพณียึดถือและตกทอดจากบรรพบุรุษมารุ่น

ต่อรุ่นคือ การประหยัด อดออม การทำนา การปลูกพืชผัก ผลไม้ เลี้ยงปลา เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ ไ่วบริโภคในครัวเรือน จะจ่ายเฉพาะสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น

กิจกรรมของความพอเพียง ชาวบ้านมาบ โป่ง-สะเดา ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่บนพื้นฐานของการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การพึ่งพาอาศัยกันของคนในหมู่บ้านเป็นหลัก ดังนั้น การรวมกันออม จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการพึ่งพาตนเอง การดำเนินชีวิตของชาวบ้านมาบ โป่ง-สะเดา ส่วนใหญ่จะยึดหลักความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ร่วมมือร่วมใจกันในกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท มีเหตุผล เพื่อดึงดูดให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพึ่งพาตนเองตามความสนใจ การบริหารจัดการกลุ่มที่เหมาะสมกับสถานการณ์และฐานะของตนเองตามความและฐานะของตนเอง ความร่วมแรงร่วมใจของคนในหมู่บ้าน เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การเห็นอก เห็นใจกันของคนในหมู่บ้าน ถือเป็นวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่ชาวบ้านมาบ โป่ง-สะเดาถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน

2. การเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตจากการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในครัวเรือน

โดยการสัมภาษณ์ครัวเรือนต้นแบบของหมู่บ้านมาบ โป่ง-สะเดา จำนวน 8 คน พบว่าครัวเรือนต้นแบบ ส่วนใหญ่ยึดอาชีพทำการเกษตร แต่ละครัวเรือนจะมีอาชีพหลักและอาชีพรอง ทุกครัวเรือนต่างยึดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการดำรงชีวิต ดังนี้

ด้านการลดรายจ่าย พบว่าครัวเรือนต้นแบบทุกครัวเรือน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนทุกวัน เนื่องจากทำให้รู้รายรับ-รายจ่ายในแต่ละวัน และไม่ใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น

ด้านการเพิ่มรายได้ พบว่าทุกครัวเรือนต่างมีอาชีพเสริม เพื่อสร้างรายได้ เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว การเพาะเห็ด การรับจ้าง

ด้านการประหยัด พบว่าทุกครัวเรือนมีการประหยัด โดยวิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณีที่บรรพบุรุษพร่ำสอนมา ใช้จ่ายเฉพาะสิ่งที่จำเป็นในการดำรงชีวิต กินทุกอย่างที่ปลูก และปลูกทุกอย่างที่กิน ไม่ฟุ้งเฟ้อตามกระแสสังคม

ด้านการเรียนรู้ พบว่ามีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของชาวบ้าน มีการแนะนำแนวทางปฏิบัติที่ตนเองทำแล้วประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นตัวอย่างและสามารถนำไปปรับใช้ได้ เทคโนโลยีถูกนำมาใช้มากขึ้นแต่อยู่ในขอบเขตที่สามารถควบคุมได้

ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ครัวเรือนต่าง ๆ ได้อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและคุ้มค่า มีการปลูกต้นไม้ในครัวเรือน หัวไร่ปลายนา และที่สาธารณะของหมู่บ้าน อนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะไม่เผาตอซังข้าวหลังการเก็บเกี่ยว ลดภาวะโลกร้อนและการทำลายระบบนิเวศน์

ด้านการเอื้ออารีต่อกัน มีการพึ่งพาอาศัยกันของคนในหมู่บ้าน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านและตำบล

3. การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชน

ชาวบ้านมาบ โป่ง-สะเดามีวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงมาตั้งแต่อดีต เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าสถานการณ์ของหมู่บ้าน/ ตำบลจะเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากความเจริญของภาคอุตสาหกรรม จะคืบคลานมาสู่หมู่บ้านมาบ โป่ง-สะเดาทำให้พื้นที่สีเขียวลดลงไปตามกาลเวลา เกิดการเปลี่ยนแปลง ในวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้าน คนรุ่นใหม่คือลูกหลานเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น ภาคเกษตรถูก ทอดทิ้งให้อยู่กับคนรุ่นเก่า สังคมเมืองเริ่มเข้าแทรกสู่ชนบท เทคโนโลยีใหม่ ๆ ถูกนำมาใช้มากขึ้น

แม้ว่าความเจริญจะเข้ามาสู่หมู่บ้านมากขึ้น แต่ 80% ของครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้าน มาบโป่ง-สะเดา ยังคงดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามวิถีดั้งเดิมที่ยึดถือปฏิบัติมานานกว่า 100 ปี ลูกหลานในครัวเรือนถูกปลูกฝังอุปนิสัยและพฤติกรรมการดำรงชีวิตที่บรรพบุรุษสั่งสอนมา เริ่มจากการเก็บออม การใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น การขยัน มีมานะ อดทนในการทำงาน การเรียนรู้เพื่อ เท้าทันสถานการณ์โลก

ปัญหาและอุปสรรค

ชาวบ้านมาบ โป่ง-สะเดาในปัจจุบันมีปัญหาค่าความขัดแย้งซึ่งเกิดจากการขยายเขต ภาคอุตสาหกรรมเข้ามาตั้ง โรงงานหลอมทองเหลืองในหมู่ที่ 2 ตำบลมาบ โป่ง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี ทำให้ชาวบ้านมาบ โป่ง-สะเดา หมู่ที่ 1 ได้รับผลกระทบด้านมลภาวะเป็นพิษ ซึ่งการเข้ามาตั้ง โรงงานนั้น ชาวบ้านไม่ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือไม่มีการทำเวทีประชาคมกับ ชาวบ้านก่อน อีกทั้งมีเรื่องของยาเสพติดในชุมชนที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งของครอบครัวของคน ที่ เสพยาติด ปัญหาการลักเล็กขโมยน้อย ทั้ง ๆ ที่ในอดีตไม่เคยเกิดปัญหาเหล่านี้กับชาวบ้านมาบ โป่ง - สะเดามาก่อนเลย

อย่างไรก็ตามความเข้มแข็งและพึ่งตนเองของชาวบ้านมาบ โป่ง-สะเดาปัญหาที่เกิดขึ้นใน ปัจจุบันจึงเป็นความท้าทายที่ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน ต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เกิดขึ้นใน สถานการณ์ปัจจุบันให้หมดสิ้นไป สิ่งที่ดำเนินการแก้ไขปัญหของผู้นำท้องถิ่นที่ผ่านมา คือ การจัด ระเบียบสังคม การรวมกลุ่มของชาวบ้านทั้งในและนอกหมู่บ้านเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น เป็นไปด้วยดี การดูแลบุตรหลานและสมาชิกในครอบครัวเป็นสิ่งที่ชาวบ้านมาบ โป่ง-สะเดาเริ่ม ดำเนินการเป็นอันดับแรก ซึ่งได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ส่วนการดูแลปัญหาที่เกิดขึ้นภายนอกหมู่บ้าน ไม่ให้แพร่ระบาดเข้ามาในหมู่บ้านเป็นหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่นและชาวบ้านมาบ โป่ง-สะเดาทุกคน

ปัญหาในวันนี้ของชาวบ้านมาบ โป่ง-สะเดาใช้การพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชน เป็นรั้วล้อมในการป้องกัน ในขณะที่เดียวกันในครัวเรือนได้อาศัยการดูแลเอาใจใส่ของพ่อแม่ ปู่ ย่า

ตา ยาย ที่มีต่อบุตรหลาน อาศัยการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือในการแก้ไข ปัญหาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมอันดีงามที่ บรรพบุรุษ ได้สืบสานไว้ให้คงมีอยู่ตลอดไป

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้าน มาบโป่ง-สะเคา ตำบลมาบโป่ง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี” สามารถสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ ของการวิจัย ดังนี้

การดำเนินชีวิตของครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเคาดั้งเดิม ดำเนินชีวิตแบบพึ่งพา ตนเอง ผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือน พืชเศรษฐกิจที่ทำการเพาะปลูกสืบสานกันมาตั้งแต่บรรพ บุรุษ คือการทำนา ปลูกพืชผักสวนครัว ทำสวน ทำไร่ มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การจักสาน การแพทย์แผนโบราณ การอยู่อาศัยของครัวเรือนเป็นแบบครอบครัวขยาย อาศัยบรรพบุรุษ ปู่ ย่า ตา ยายเป็นศูนย์กลางในสั่งสอนบุตรหลาน และการดำรงชีวิตในครัวเรือน

การเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตจากการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในครัวเรือน ทำให้คน ในชุมชนมีแนวคิดในการ ใช้ชีวิตในโลกยุคปัจจุบันที่กระแสทุนนิยมนำหน้า เกิดการใช้จ่ายที่ ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อเกินความจำเป็นในการดำรงชีวิต มีผลทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในสังคมตามมา การน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้แก้ไขปัญหาคำเนินชีวิตของคนสมัยใหม่ ซึ่งเป็นเรื่อง ยากสำหรับคนในยุคปัจจุบัน แต่ชาวบ้านมาบโป่ง-สะเคา สามารถน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มาปรับใช้ครัวเรือนต้นแบบใช้ชีวิตวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งฐานเดิมของชีวิตได้รับปลูกฝังมา จากบรรพบุรุษสืบทอดมาสู่ลูกหลาน เมื่อมีการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ตาม กระแสในยุคปัจจุบัน พบว่า ชาวบ้านมาบโป่ง-สะเคา สามารถพัฒนาวิถีการดำรงชีวิตไปได้เป็น อย่างดี ทั้งด้านการลดรายจ่าย ด้านเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม และด้านการเอื้ออารีต่อกัน

การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชน ชาวบ้านมาบโป่ง-สะเคามีวิถีชีวิตเศรษฐกิจ พอเพียงมาตั้งแต่อดีต เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าสถานการณ์ของหมู่บ้าน/ ตำบลจะเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากความเจริญของภาคอุตสาหกรรม เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านแต่ 80% ของครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเคา ยังคงดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงตาม วิถีดั้งเดิมที่ยึดถือปฏิบัติมานานกว่า 100 ปี ลูกหลานในครัวเรือนถูกปลูกฝังอุปนิสัยและพฤติกรรม การดำรงชีวิตที่บรรพบุรุษสั่งสอนมา เริ่มจากการเก็บออม การใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น การขยัน มีมานะ อดทนในการทำงาน การเรียนรู้เพื่อเท่าทันสถานการณ์โลก

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชาวบ้านมาบโป่ง-สะเคาที่เกิดขึ้นจากการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตนั้น มิได้มีความรุนแรงมากนัก ทั้งนี้ เนื่องมาจากการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจ และการกระทำ เกิดเป็นแนวทางการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพึ่งตนเองของชาวบ้านมาบโป่ง-สะเคาที่สามารถเป็นตัวอย่างแก่หมู่บ้านอื่นได้ ดังนี้

1. **อยู่อย่างพึ่งตนเองในระดับครอบครัว** โดยสมาชิกต้องรู้จักพึ่งพาตนเอง ด้วยการร่วมกันทำกิจกรรม ลดรายจ่าย เช่น ลด ละ เลิกอบายมุข ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่สร้างหนี้ ลดรายจ่าย ลดต้นทุนการผลิต เช่น ผลิตปุ๋ยชีวภาพ ลดการใช้สารเคมีในการเกษตร ปลูกพืชผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ขนาดเล็กไว้บริโภค โดยยึดหลัก “ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก และใช้ทุกอย่างที่ทำ ทำทุกอย่างที่ใช้ ปลูกพืชสมุนไพรเพื่อใช้รักษาโรค และรู้จักการเก็บออม เป็นต้น”

2. **มีวิถีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง** โดยดำเนินชีวิตด้วยการเดินทางสายกลางไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม เช่น ทำเกษตรผสมผสาน ไร่นาสวนผสม เกษตรอินทรีย์ เกษตรธรรมชาติ แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ด้านทุน ด้านอาชีพ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสวัสดิการ เป็นต้น

3. **รวมกลุ่มในสังคม “อยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร”** ด้วยการมรดกความคิดที่จะแจกจ่ายแบ่งปันให้กับผู้อื่น ซึ่งจะทำได้เพื่อนและเกิดวัฒนธรรมที่ดี ลดความเห็นแก่ตัว โดยจะเห็นได้ว่าในชุมชนที่เข้มแข็งจะมีการรวมกลุ่มกันหลากหลาย และกลุ่มต่าง ๆ เหล่านั้น ถือได้ว่าเป็น “ขุนทางสังคมที่สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อการช่วยเหลือตนเอง” ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในลักษณะของความเอื้ออาทร เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ธนาคารข้าว กลุ่มอาชีพต่าง ๆ

นอกจากนั้น ยังพบว่าในแต่ละชุมชนมีการรวมกลุ่มกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปตามความพร้อม เพื่อแบ่งผลประโยชน์ร่วมกันทั้งในด้านวัตถุและจิตใจอื่น ๆ เช่น กลุ่มสวัสดิการ กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ กองทุนสงเคราะห์ผู้ยากไร้ และกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ซึ่งล้วนแล้วแต่มีในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเคาแทบทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา “การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บ้านมาบโป่ง-สะเคา ตำบลมาบโป่ง อำเภอนาทอง จังหวัดชลบุรี” พบว่า ชาวมาบโป่ง-สะเคาสามารถดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้จนทุกวันนี้ เกิดจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของบรรพบุรุษที่ยึดถือและปฏิบัติกัน

มาเป็นฐานดั้งเดิมอยู่แล้ว แม้ทุกวันนี้สถานการณ์จะเปลี่ยนแปลงไปจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรมก็ตาม ผู้ศึกษาได้กำหนดข้อเสนอแนะ ดังนี้

เชิงนโยบาย

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริม สนับสนุน ให้ทุกหมู่บ้านทุกตำบล น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต โดยการขยายผลจากครัวเรือนต้นแบบในหมู่บ้านมาบึง-สะเดา เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงพื้นที่สีเขียวเป็นพื้นที่ภาคอุตสาหกรรม เขตพื้นที่อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี ในอนาคต

2. หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุน ด้านงบประมาณ และด้านวิชาการ ที่มุ่งสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมแก่ครัวเรือนในหมู่บ้าน/ ชุมชน และขยายครอบคลุมไปทั้งหมู่บ้านและตำบล

เชิงปฏิบัติ

1. หมู่บ้านมาบึง-สะเดา ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้วิถีชีวิตดั้งเดิมของครัวเรือน เพื่อให้เยาวชนคนรุ่นหลัง ได้ศึกษาเรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิมให้คงอยู่ คู่หมู่บ้านตลอดไป

2. ควรส่งเสริมให้เยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเรียนรู้ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น อนุรักษ์ และรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน และน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต

3. ผู้นำท้องถิ่นและชาวบ้านทุกคน ควรมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยการถ่ายทอดความรู้ให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ได้ศึกษาเรียนรู้และตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาและให้ครอบครัวและชุมชนมีความสุขอย่างยั่งยืนตลอดไป

เชิงวิชาการ

1. หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ควรเข้ามามีบทบาทในการศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในชนบท

2. ควรมีการจัดการความรู้การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นต้นแบบให้หมู่บ้านอื่นได้ใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ

บรรณานุกรม

- กนก คติการ และไพฑูริย์ อรุณพันธ์. (2541). การวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้แบบจำลอง (Model) การลดความเสี่ยงของครัวเรือนเกษตร: กรณีศึกษาอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัด สกลนคร. *วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์*, 16(2), 103-134.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2553). *แนวทางการดำเนินกิจกรรมตามยุทธศาสตร์ กรมการพัฒนาชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2554). *การศึกษาผลสำเร็จของการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ*. กรุงเทพฯ: บีทีเอส เพรส.
- กฤษณะ เข้มบาน. (2555, 21 พฤษภาคม). สัมภาษณ์.
- เกษม วัฒนชัย. (2550, 11-17 พฤษภาคม). ถอดรหัสเศรษฐกิจพอเพียงเวอร์ชันการศึกษา. *มติชนสุดสัปดาห์*, 27(1395).
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2550). *นานาคำถามเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ชัยมา มงคลศิลป์. (2555, 21 พฤษภาคม). สัมภาษณ์.
- ชุมพล บำรุงศิลป์. (2555, 21 พฤษภาคม). สัมภาษณ์.
- บุญเสริม บุญเจริญผล. (2544, มกราคม-มิถุนายน). แนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง (Self-sufficient economy). *ศรีปทุมปริทัศน์*, 1(1), 37-46.
- ปรียานุช พิบูลสรารุช. (2549). *เศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ด้านการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.
- _____. (2549). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการศึกษา*. ใน *เอกสารประกอบการบรรยาย โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์*. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.
- พระมหาสิทธิพงษ์ สิทธิเมธี (สุดใจ). (2544). *การประเมินผลทางเศรษฐกิจและสังคมในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร ตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.

- พระพงษ์ เรืองวัฒนา. (2550). การศึกษารายได้ และค่าใช้จ่ายของราษฎรในสถานีสาคิตและถ่ายทอด
การเกษตร ป่าไม้ สิ่งแวดล้อม ตามพระราชดำริบ้านแปกแซม อำเภอเวียงเหนือ จังหวัด
เชียงใหม่ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการพัฒนากุมิสังคมอย่างยั่งยืน, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- เพ็ญจา อ่อนจิต. (2547). การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการแก้ไขปัญหาความยากจน
กรณีศึกษาชุมชนบ้านสามขา อ.แม่ทะ จ.ลำปาง. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักร.
- รุจิโรจน์ เขียวแจ่ม. (2555, 21 พฤษภาคม). สัมภาษณ์.
- วรรณแรม พรกมลวรรณ. (2555, 21 พฤษภาคม). สัมภาษณ์.
- วิทยา อธิปอนันต์. (2542). เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเกษตรที่พึ่งพาตนเอง. กรุงเทพฯ:
กรมส่งเสริมการเกษตร.
- ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 2. (2551). ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริม การมี
ส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ชุมชน. ชลบุรี: ศูนย์ช่วยเหลือทาง
วิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 2.
- ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 6. (2551). ศึกษารูปแบบและการจัดการที่ทำให้ศูนย์
เรียนรู้ชุมชนประสบความสำเร็จ. พิษณุโลก: ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน
เขตที่ 6.
- ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 8. (2551). ศึกษารูปแบบและวิธีการดำเนินงานศูนย์
เรียนรู้ต้นแบบ กรณีศึกษา 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน. ยะลา: ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการ
พัฒนาชุมชนเขตที่ 8.
- สัมภาษณ์ อรรถเวทย์. (2550). การศึกษาการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ใน
การดำเนินชีวิตของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอส
รีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์. การศึกษาค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาสังแวดล้อมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2547). การประชุมประจำปี
พ.ศ. 2547 เศรษฐกิจนอกระบบกับการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ: รายงานสรุปผลการ
ประชุมประจำปี 2547 ของ สศช. วันพฤหัสบดีที่ 24 มิถุนายน 2547 ณ ห้องแกรนด์
ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพค เมืองทองธานี จังหวัด
นนทบุรี. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

..... (2550). *เศรษฐกิจพอเพียงคือ อะไร*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.

..... (2550). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ไฟศาล.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2550). *พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

สุชาติ ศิริรัตน์. (2555, 21 พฤษภาคม). สัมภาษณ์.

สุชิน ปิยัง, เรือตรี. (2555, 21 พฤษภาคม). สัมภาษณ์.

สุนีย์ มงคลศิลป์. (2555, 21 พฤษภาคม). สัมภาษณ์.

สุรยุทธ์ จุลานนท์. (2549). *แนวทางการบริหารประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. ใน *เอกสารการบรรยาย วันศุกร์ที่ 24 พฤศจิกายน 2549 ณ ดิเกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล*. กรุงเทพฯ: ทำเนียบรัฐบาล.

อดิพันธ์ พรหมพันธ์ใจ. (2550). *ศึกษาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชุมชนเพื่อการจัดการทุนประเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อภิชัย พันธเสน และคณะ. (2549). *พุทธเศรษฐศาสตร์: ฉบับนิสิต นักศึกษา และประชาชน*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าวิชาการ.

ภาคผนวก

คำถามเพื่อการสัมภาษณ์

เรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านมาบโป่ง-สะเดา ตำบลมาบโป่ง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง

การสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านมาบโป่ง-สะเดา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

คำถามการสัมภาษณ์ เป็นการประยุกต์ใช้กรอบแนวทางแบบประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของกระทรวงมหาดไทย ปี 2552 จำนวน 6 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการลดรายจ่าย 2) ด้านการเพิ่มรายได้ 3) ด้านการประหยัด 4) ด้านการเรียนรู้ 5) ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และ 6) ด้านการเอื้ออารีต่อกัน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

- 1.1 ชื่อ
- 1.2 อายุ
- 1.3 อาชีพ
- 1.4 จำนวนสมาชิกในครอบครัว

ส่วนที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

ข้อ 1. ครอบครัวของท่านมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของครัวเรือนหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

ข้อ 2. ครอบครัวของท่านมีการจัดสรรการใช้จ่ายเงินในครัวเรือนอย่างไรเช่นการลงทุนอาชีพเสริม ค่าเล่าเรียนบุตร ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น

.....

.....

.....

ข้อ 3. ครอบครัวของท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อกระแสบริโภคนิยมซึ่งอำนวยความสะดวกและสินค้าที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น โทรทัศน์มือถือ เครื่องปรับอากาศและถ้าหากมีความต้องการซื้อครัวเรือนของท่านมีการพิจารณาจากอะไรเพราะเหตุใดจึงตัดสินใจซื้อหรือไม่ซื้อ

.....

.....

.....

ข้อ 4. ครอบครัวของท่านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับเพื่อนบ้านในชุมชนบ้างหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

ข้อ 5. ครอบครัวของท่านมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่บ้างหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

ข้อ 6. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อย่างไร

.....

.....

.....

ข้อ 7. ครอบครัวของท่านมีการเข้าร่วมกิจกรรม/ โครงการของชุมชนบ้างหรือไม่อย่างไรเช่น
กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เทคนิคการปลูกพืชหรือการอบรมการจัดทำบัญชี เป็นต้น

.....
.....
.....

ข้อ 8. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม

.....
.....
.....

ข้อ 9. ในชุมชนที่ท่านอาศัยมีการจัดสวัสดิการสำหรับคนจน คนด้อยโอกาสหรือไม่อย่างไรและ
ครอบครัวของท่านได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวด้วยหรือไม่อย่างไร

.....
.....
.....

การสัมภาษณ์

เรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านมาบโป่ง-สะเดา
ตำบลมาบโป่ง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

ชื่อ นายรุจิโรจน์ เขียวแจ่ม อายุ 42 ปี

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน มีอาชีพ ช่างตัดผม/ ค้าขาย

สถานะผู้ให้ข้อมูล เป็นหัวหน้าครัวเรือน

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

ข้อ 1 ครอบครัวของท่านมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของครัวเรือนหรือไม่อย่างไร มีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของครัวเรือน

ข้อ 2 ครอบครัวของท่านมีการจัดสรรการใช้จ่ายเงินในครัวเรือนอย่างไร เช่น การลงทุน อาชีพเสริม ค่าเล่าเรียนบุตร ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น

มีอาชีพตัดผม ขายต้นไม้ รับจ้างส่งพนักงาน แม่บ้านมีอาชีพเย็บเสื้อผ้า มีบุตร 2 คน เป็นชาย อายุ 17 ปี เรียนหนังสือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และหญิง อายุ 15 ปี เรียนหนังสือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

มีรายได้จากการตัดผม 12,000 บาท ขายต้นไม้ 20,000 บาท รับจ้างส่งพนักงาน 17,000 บาท เงินเดือนผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 5,000 บาท เย็บเสื้อผ้า มีรายได้ 10,000 บาท

มีรายจ่าย ค่าน้ำมันรถรับส่งพนักงาน 400 บาท ค่าอาหารค่ากับข้าวเฉลี่ย 200 บาท/วัน ค่าน้ำ 150 บาท/เดือน ค่าไฟ 900 บาท/เดือน ค่าภาษีสังคม 3,000-4,000 บาท ซื้อมันฝรั่งขาย 15,000 บาท/เดือน ค่ารถรับจ้างส่งบุตร 1,200 บาท/เดือน เช่าห้องตัดผม 24,000/ปี ชำระเบี้ยประกัน 18,000 บาท/ปี

ข้อ 3 ครอบครัวของท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อกระแสบริโภคนิยมซึ่งอำนวยความสะดวกและสินค้าที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ทีวี โทรศัพท์มือถือ เครื่องปรับอากาศ และถ้าหากมีความต้องการซื้อครัวเรือนของท่านมีการพิจารณาจากอะไร เพราะเหตุใด จึงตัดสินใจซื้อหรือไม่ซื้อ

ดูจากราคาในการพิจารณาเทียบราคาแล้วรับได้ คุ้มค่าประสงค์ในการใช้งาน

ไม่มีเครื่องปรับอากาศ เพราะ เป็นบ้านมีบริเวณ อากาศถ่ายเทสะดวก

ถ้าถูกอยากได้อะไรให้เก็บออม สอนลูกด้วยเหตุผล ใช้วิธีสอน

ข้อ 4 ครอบครัวของท่านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงกับเพื่อนบ้านในชุมชนบ้างหรือไม่อย่างไร

เรื่องต้นไม้ การลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ การเรียนรู้ ปลูก ดิน แกลบ มะพร้าว ในอัตราส่วนกับดินที่เหมาะสม กับบุตรสอนการออม การรณรงค์สิ่งแวดล้อม ปลูกต้นไม้ ปรับภูมิทัศน์

ข้อ 5 ครอบครัวของท่านมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่บ้างหรือไม่อย่างไร

การหมักเห็ดนางฟ้า หมักน้ำชีวภาพ เพื่อกำจัดแมลง ปลูกผักเป็นอาหาร เศษอาหารทำปุ๋ย ของเหลือจากการเพาะเห็ดฟาง ก็ทำปุ๋ย การใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์บางครั้งใช้เพื่อเร่งผลผลิต

ข้อ 6 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อย่างไร

การใช้ทรัพยากรที่เป็นอาหารก็เห็นด้วย แต่ถ้าใช้ในเชิงธุรกิจไม่เห็นด้วย เพราะเป็นการทำลายภูมิประเทศ ภูมิทัศน์ เช่น การขุดคันไม้ขาย

ข้อ 7 ครอบครัวของท่านมีการเข้าร่วมกิจกรรม/ โครงการของชุมชนบ้างหรือไม่อย่างไร

เช่นกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เทคนิคการปลูกพืชหรือการอบรมการจัดทำบัญชีเป็นต้น

เข้าร่วม เช่น การทำน้ำยาล้างจาน ขนมน้ำมันสด ตัดตรง การจัดทำบัญชี ปลูกป่า ปลูกพืช โครงการแจกมอบบ่อ เพื่อปลูกพืชผักสวนครัว

ข้อ 8 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการปฏิบัติตามกฎและระเบียบของสังคม

มีความคิดเห็นที่ดีต่อระเบียบสังคม เช่น การไม่ให้ผู้เสพยาเสพติด ยุ่งเกี่ยวหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด กู้ยืมเงินกองทุนหรือกิจกรรมชุมชน ร่วมออกตรวจ ปฏิบัติ ควบคุม ป้องปราม

ข้อ 9 ในชุมชนที่ท่านอาศัยมีการจัดสวัสดิการสำหรับคนจน คนด้วยโอกาสหรือไม่อย่างไรและครอบครัวของท่านได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวด้วยหรือไม่อย่างไร

กองทุนแม่ของแผ่นดิน คนยากจน คนด้อยโอกาส เงินบริจาค เงินกองทุนต่าง ๆ

เข้าร่วมกิจกรรมวันเด็ก วันสงกรานต์ ผู้สูงอายุ

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

ชื่อ เรือตรีสุชิน ปิยัง อายุ 56 ปี

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน มีอาชีพ ข้าราชการบำนาญ/ ปลูกพืชผักสวนครัว

สถานะผู้ให้ข้อมูล เป็นหัวหน้าครัวเรือน

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

ข้อ 1 ครอบครัวของท่านมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของครัวเรือนหรือไม่อย่างไร มีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของครัวเรือน

ข้อ 2 ครอบครัวของท่านมีการจัดสรรการใช้จ่ายเงินในครัวเรือนอย่างไรเช่นการลงทุน

อาชีพเสริม ค่าเล่าเรียนบุตร ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น

มีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 4 คน ประกอบด้วย ภรรยา บุตร และหลาน

มีรายได้ ประมาณ 43,000 บาท จากเงินบำนาญ ประมาณ 17,000 บาท เงินเดือน ส.อบต.

7,000 บาท ปลูกพืชผัก 2,000 บาท บุตร 17,000 บาท

มีค่าใช้จ่าย ค่าน้ำค่าไฟ 1,500 บาท ค่าใช้จ่ายอื่นและค่าภาษีสังคม 5,000 บาท

ยืมเงินทุนจากญาติโดยไม่มีดอกเบี้ย เพื่อทดลองจ่ายภายในครอบครัว

มีเงินออมจากเป็นสมาชิก กทบ. และเงินสัจจะกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

มีการสร้างอาชีพเสริม โดยปลูกพืชผัก เพื่อสร้างรายได้

ข้อ 3 ครอบครัวของท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อกระแสบริโภคนิยมซึ่งอำนาจ

ความสะดวกและสินค้าที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ทีวี โทรศัพท์มือถือ เครื่องปรับอากาศ และ ถ้าหากมีความต้องการซื้อครัวเรือนของท่านมีการพิจารณาจากอะไรเพราะเหตุใด จึงตัดสินใจซื้อหรือไม่ซื้อ

บางอย่างมีความจำเป็น เช่น สภาพอากาศร้อนจำเป็นต้องใช้เครื่องปรับอากาศ โทรศัพท์ ใช้ตามวัตถุประสงค์ ตามความจำเป็น การตัดสินใจซื้อพร้อมกันภรรยาเป็นผู้ตัดสินใจ

ข้อ 4 ครอบครัวของท่านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงกับเพื่อนบ้านในชุมชนบ้างหรือไม่อย่างไร

การพึ่งพาตนเอง ไม่รอคอยความช่วยเหลือ เริ่มจากตนเอง ประหยัดเอง ปลูกพืชกินเอง ไม่ต้องไปซื้อตามท้องตลาด เผยแพร่ความรู้ในที่ชุมชน ให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิตที่เพียงพอ

ข้อ 5 ครอบครัวของท่านมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่บ้างหรือไม่อย่างไร

ใช้น้ำในการปลูกพืชผัก ดินปลูกผัก ปลูกต้นไม้ ขุดบ่อเลี้ยงปลา ปลูกปลาช่อน

เพื่อดำรงชีวิต

ข้อ 6 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อย่างไร

การทำลายระบบนิเวศน์ การขุดบ่อดินเพื่อขายดิน เป็นการทำลายระบบนิเวศน์ทั้งสัตว์บก และสัตว์น้ำ มีที่ดินว่างไม่สร้างประโยชน์เพราะเจ้าของที่ไม่ใช้คนพื้นที่ เพราะเจ้าของที่ดินซื้อเพื่อขาย

ข้อ 7 ครอบครัวของท่านมีการเข้าร่วมกิจกรรม/ โครงการของชุมชนบ้างหรือไม่อย่างไร

เช่นกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เทคนิคการปลูกพืชหรือการอบรมการจัดทำบัญชีเป็นต้น

การพัฒนาการจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเด็ก วันสงกรานต์ วันผู้สูงอายุ ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น ผ้าป่ามืด ทำบัญชีครัวเรือน ร่วมกิจกรรมปลูกต้นไม้ ทำน้ำยาล้างจาน

ข้อ 8 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการปฏิบัติตามกฎและระเบียบของสังคม

เห็นด้วย เพื่อเป็นรากฐานในการปฏิบัติงานของคนที่อยู่ร่วมกันในชุมชน ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของชุมชน

ข้อ 9 ในชุมชนที่ท่านอาศัยมีการจัดสวัสดิการสำหรับคนจน คนด้วยโอกาสหรือไม่

อย่างไรและครอบครัวของท่านได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวด้วยหรือไม่อย่างไร

การช่วยเหลือมอบของกินของใช้ให้ครัวเรือนที่ขาดตาม โอกาสที่สมควร มีการจัดสวัสดิการ ครัวเรือนมีส่วนร่วม เช่น เครื่องขยายเสียงช่วยในงานศพ งานแต่ง ในราคาถูก เป็นการให้บริการแบบจิตสาธารณะ ให้บริการพาผู้เดือดร้อน เจ็บป่วยไปโรงพยาบาล

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

ชื่อ นางสาวสุนีย์ มงคลศิลป์ อายุ 56 ปี

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน มีอาชีพ เกษตรกร/ เย็บผ้า

สถานะผู้ให้ข้อมูล เป็นหัวหน้าครัวเรือน

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

ข้อ 1 ครอบครัวของท่านมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของครัวเรือนหรือไม่อย่างไร มีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของครัวเรือน

ข้อ 2 ครอบครัวของท่านมีการจัดสรรการใช้จ่ายเงินในครัวเรือนอย่างไร เช่น การลงทุน อาชีพเสริม ค่าเล่าเรียนบุตร ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น

มีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 5 คน ประกอบด้วย แม่ น้องสาว และหลาน 2 คน

มีรายได้ ประมาณ 17,500 บาท จากการเย็บผ้า/ ทำนา 2,000 บาท น้องสาว 8,000 บาท

น้องชายให้ 6,500 บาท ปลูกผัก 1,000 บาท

มีค่าใช้จ่าย ค่าน้ำค่าไฟ 1,000 บาท ค่ากับข้าว 4,500 บาท ค่าใช้จ่ายหลาน 2,100 บาท

มีการออมเงินเดือนละ 300 บาท จากการเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯ กลุ่มเย็บผ้า และกองทุน หมู่บ้าน

ข้อ 3 ครอบครัวของท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อกระแสบริโภคนิยมซึ่งอำนวยความสะดวกและสินค้าที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น โทรทัศน์มือถือ เครื่องปรับอากาศและ ถ้าหากมีความต้องการซื้อครัวเรือนของท่านมีการพิจารณาจากอะไรเพราะเหตุใดจึงตัดสินใจซื้อหรือไม่ซื้อ

มีโทรทัศน์มือถือทุกคนยกเว้นแม่ มีทีวี 2 เครื่อง คอมพิวเตอร์ 1 ชุด ตู้เย็น 1 เครื่อง พัดลม 5 เครื่อง เครื่องซักผ้า 1 เครื่อง การตัดสินใจ ซื้อตามฐานะ

ข้อ 4 ครอบครัวของท่านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับเพื่อนบ้านในชุมชนบ้างหรือไม่อย่างไร

พูดคุยในเวทีประชุมคุยกับพี่ น้อง คนข้างบ้าน ไปดูงานกับคนในชุมชน แล้วนำมาปรับใช้จริง ๆ ได้ผลจริง

ข้อ 5 ครอบครัวของท่านมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่บ้างหรือไม่อย่างไร

ปลูกบ่อใช้เอง ปลูกผักกินเอง ปลูกมะขาม มะม่วง ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด มะนาว กระเพรา มะละกอ ใบยอ กล้าย มะรุม เลียงเป็ด ไก่ ชื่อของบางอย่างเท่านั้น เช่น เนื้อหมู เนื้อไก่ ปลา ไข่

ข้อ 6 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อย่างไร
อนุรักษ์ใช้นาน ๆ ถึงรุ่นลูกหลาน

ข้อ 7 ครอบครัวของท่านมีการเข้าร่วมกิจกรรม/ โครงการของชุมชนบ้างหรือไม่อย่างไร
เช่น กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เทคนิคการปลูกพืช หรือการอบรมการจัดทำบัญชี เป็นต้น
ร่วมกิจกรรมทุกอย่างของหมู่บ้านทุกครั้ง เสมอ เช่น ประชุม งานบุญต่าง ๆ
งานอบรมต่าง ๆ ของแต่ละหน่วยงาน

ข้อ 8 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม
กฎ ระเบียบ ครอบคลุมดี และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

ข้อ 9 ในชุมชนที่ท่านอาศัยมีการจัดสวัสดิการสำหรับคนจน คนด้วยโอกาสหรือไม่
อย่างไรและครอบครัวของท่านได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวด้วยหรือไม่อย่างไร

คนสูงอายุที่ต้องการความช่วยเหลือจะช่วยเต็มที่ ร่วมกิจกรรมวันผู้สูงอายุ วันสำคัญ
ต่าง ๆ วิตความดันผู้สูงอายุ ชั่งน้ำหนักเด็กที่อนามัย

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

ชื่อ นายกฤษณะ เข้มบาน อายุ 43 ปี

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 6 คน มีอาชีพ เลี้ยงนกเขา/ กระจ่า

สถานะผู้ให้ข้อมูล เป็นหัวหน้าครัวเรือน

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

ข้อ 1 ครอบครัวของท่านมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของครัวเรือนหรือไม่อย่างไร

มีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของครัวเรือน

ข้อ 2 ครอบครัวของท่านมีการจัดสรรการใช้จ่ายเงินในครัวเรือนอย่างไร เช่น การลงทุน

อาชีพเสริม ค่าเล่าเรียนบุตร ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น

มีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 6 คน ประกอบด้วย แม่ น้องชาย น้องสาว ภรรยา และลูก มีอาชีพตัดผม อาชีพเสริมเลี้ยงนกเขา/ กระจ่า มีรายได้ทั้งครอบครัว รวม 50,000 บาท ค่าใช้จ่าย จะเตรียมกระปุกหยอดเงินเป็นค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทเป็นรายวัน สำหรับน้องทั้งสองคนจะช่วยเป็น ข้าราชการ ค่ารักษาพยาบาลของแม่ สำหรับภรรยาใช้จ่ายในส่วนของร้านขายของ ทุกอย่างรวมอยู่ที่ ตัวเองบริหารจัดการ

ข้อ 3 ครอบครัวของท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อกระแสบริโภคนิยมซึ่งอำนวยความสะดวกและสินค้าที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ทีวี โทรศัพท์มือถือ เครื่องปรับอากาศ และถ้าหากมีความต้องการซื้อครัวเรือนของท่านมีการพิจารณาจากอะไร เพราะเหตุใด จึงตัดสินใจซื้อ หรือไม่ซื้อ

มีเครื่องอำนวยความสะดวกเกือบทุกอย่าง ตัดสินใจซื้อโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับ ให้ทันสมัยพอสมควร แต่ไม่ล้ำสมัยมากเกินไปจนความจำเป็น

ข้อ 4 ครอบครัวของท่านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับเพื่อนบ้านในชุมชนบ้างหรือไม่อย่างไร

แลกเปลี่ยนในที่ประชุม คุยกับข้างบ้าน แนะนำ แนวทางปฏิบัติ ยกตัวอย่างประสบการณ์ของตัวที่ทำแล้วดี เพื่อให้ทำตาม โดยชี้ให้เห็นประโยชน์ที่ได้รับ ดูงานบ้าง นำมาปรับใช้กับตนเอง

ข้อ 5 ครอบครัวของท่านมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่บ้างหรือไม่อย่างไร

ปลูกพริก ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด ใบกระเพรา มะม่วง มะพร้าว ซื้อมันบ้าง

ข้อ 6 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อย่างไร

ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ถ้าตัดต้นไม้ก็ปลูกทดแทน ในพื้นที่ที่มีโรงงานใกล้เคียง เกิดมลพิษ มีป่อดิน ทราบ

ข้อ 7 ครอบครัวของท่านมีการเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการของชุมชนบ้างหรือไม่อย่างไร เช่น กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เทคนิคการปลูกพืชหรือการอบรมการจัดทำบัญชี เป็นต้น

ตัวเองเป็นตัวแทนมาร่วมกิจกรรมทุกครั้ง ทำบัญชีครัวเรือนทุกวันต่อเนื่อง สรุปรายจ่าย ที่เกิน เพื่อทำแผนจัดการ

ข้อ 8 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการปฏิบัติตามกฎและระเบียบของสังคม

เป็นข้อปฏิบัติที่ทุกคนควรปฏิบัติตาม เพื่อให้ชุมชนมีการพัฒนา

ข้อ 9 ในชุมชนที่ท่านอาศัยมีการจัดสวัสดิการสำหรับคนจน คนด้วยโอกาสหรือไม่ อย่างไรและครอบครัวของท่านได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวด้วยหรือไม่อย่างไร

ถ้ามีกิจกรรมช่วยเหลือ ช่วยเต็มที่

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

ชื่อ นางสาววรรณแรม พรกมลวรรณ อายุ 51 ปี

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน มีอาชีพ เกษตรกร

สถานะผู้ให้ข้อมูล เป็นหัวหน้าครัวเรือน

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

ข้อ 1 ครอบครัวของท่านมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของครัวเรือน หรือไม่อย่างไร

มีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของครัวเรือน

ข้อ 2 ครอบครัวของท่านมีการจัดสรรการใช้จ่ายเงินในครัวเรือนอย่างไร เช่น การลงทุน อาชีพเสริม ค่าเล่าเรียนบุตร ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น

มีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 4 คน ประกอบด้วย สามี และบุตร 2 คน

มีรายได้ ประมาณ 30,000-35,000 บาท จากสามีรับจ้างก่อสร้าง 500 บาท/ วัน ทำนาได้ 7,000-8,000 บาท/ ปี ลูกทำงาน 17,000 บาท/ เดือน มีรายได้เสริมจากการเพาะเห็ด 8,000 - 9,000 บาท/ เดือน

มีค่าใช้จ่าย ค่าน้ำค่าไฟค่าขยะ 1,000 บาท/ เดือน ค่ากับข้าวของใช้ 350 บาท/ วัน ค่าน้ำมันรถ 300 บาท/ วัน ค่าภาษีสังคม 2,000 บาท ค่าเทอม 6,800 บาท ค่าใช้จ่ายสำหรับบุตรไปโรงเรียน 1,500 บาท/ วัน ค่าใช้จ่ายในการทำนา 30,000 บาท/ ปี มีหนี้กองทุนหมู่บ้าน 20,000 บาท/ปี

ข้อ 3 ครอบครัวของท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อกระแสบริโภคนิยมซึ่งอำนวยความสะดวกและสินค้าที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ทีวี โทรศัพท์มือถือ เครื่องปรับอากาศ และถ้าหากมีความต้องการซื้อครัวเรือนของท่านมีการพิจารณาจากอะไร เพราะเหตุใด จึงตัดสินใจซื้อหรือไม่ซื้อ

มีเครื่องอำนวยความสะดวกทุกอย่าง ตัดสินใจซื้อเพราะคิดว่าจำเป็นต้องใช้ และได้ใช้ทุกอย่าง

ข้อ 4 ครอบครัวของท่านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับเพื่อนบ้านในชุมชนบ้างหรือไม่ อย่างไร

มีการพูดคุยในที่ประชุม คุยงานบ้างตามงบประมาณในการสนับสนุน

ข้อ 5 ครอบครัวของท่านมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่บ้างหรือไม่อย่างไร

ไม่ซื้อผักกิน เพราะปลูกไว้กินเอง ส่วนใหญ่ปลูกกินเอง ซื้อเป็นบางอย่าง

ข้อ 6 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อย่างไร

ใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และอนุรักษ์ ทดแทน

ข้อ 7 ครอบครัวยของท่านมีการเข้าร่วมกิจกรรม/ โครงการของชุมชนบ้างหรือไม่อย่างไร เช่นกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เทคนิคการปลูกพืชหรือการอบรมการจัดทำบัญชี เป็นต้น

ทำบัญชีครัวเรือน ร่วมกิจกรรมทุกครั้ง ให้ความร่วมมือกับชุมชนตลอด

ข้อ 8 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม

ถ้าปฏิบัติได้ทุกคน ชุมชนก็จะเข้มแข็ง คนที่ไม่ปฏิบัติตาม อาจจะมีเหตุผลความจำเป็น ไม่กล่าวโทษ สอนลูกให้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ โดยทำตัวเองเป็นตัวอย่างที่ดีของลูก

ข้อ 9 ในชุมชนที่ท่านอาศัยมีการจัดสวัสดิการสำหรับคนจน คนด้อยโอกาสหรือไม่ อย่างไรและครอบครัวยของท่านได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวด้วยหรือไม่อย่างไร

เมื่อก่อนมี แต่ปัจจุบัน ไม่มี แต่ถ้ามี ครอบครัวยก็จะช่วยเหลือแน่นอน

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

ชื่อ นายสุชาติ ศิริรัตน์ อายุ 46 ปี

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน มีอาชีพ ทำนา/ ผู้ใหญ่บ้าน

สถานะผู้ให้ข้อมูล เป็นหัวหน้าครัวเรือน

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

ข้อ 1 ครอบครัวยุคของท่านมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของครัวเรือนหรือไม่อย่างไร

มีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของครัวเรือน

ข้อ 2 ครอบครัวยุคของท่านมีการจัดสรรการใช้จ่ายเงินในครัวเรือนอย่างไร เช่น การลงทุน อาชีพเสริม ค่าเล่าเรียนบุตร ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น

เป็นโสด มีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 4 คน ประกอบด้วย พ่ออายุ 84 ปี แม่อายุ 80 ปี และน้องสาวอายุ 36 ปี มีอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำสวน

มีรายได้จากการทำนา ปีละ 150,000 บาท เงินเดือนผู้ใหญ่บ้าน เดือนละ 10,000 บาท เงินรายได้อื่น ๆ จำนวน 10,000 บาท

มีค่าใช้จ่ายมีค่ารักษาพยาบาลพ่อแม่ เดือนละประมาณ 12,500 บาท ค่าประกันสังคม 1,000 บาท อื่น ๆ 200 บาท

ข้อ 3 ครอบครัวยุคของท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อกระแสบริโภคนิยมซึ่งอำนวยความสะดวกและสินค้าที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ทีวี โทรศัพท์มือถือ เครื่องปรับอากาศ และถ้าหากมีความต้องการซื้อครัวเรือนของท่านมีการพิจารณาจากอะไรเพราะเหตุใดจึงตัดสินใจซื้อหรือไม่ซื้อ

มีคอมพิวเตอร์ ทีวี โทรศัพท์มือถือคนละเครื่อง เครื่องปรับอากาศ 3 เครื่อง ตู้เย็น มอเตอร์ไซค์รุ่นเมื่อ 20 ปีที่แล้ว ยังใช้อยู่ การตัดสินใจซื้อสิ่งของเท่าที่จำเป็น

ข้อ 4 ครอบครัวยุคของท่านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับเพื่อนบ้านในชุมชนบ้างหรือไม่อย่างไร

ป้ายแสดงการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง การปฏิบัติตนเป็นตัวอย่าง ต้นแบบ เชิญชวนลูกบ้านในการประชุมทุกครั้ง สอดแทรกการปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงให้ลูกบ้าน นำลูกบ้าน ไปดูงานและปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ จัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น การลดรายจ่าย การทำบัญชีครัวเรือน ยกย่องครัวเรือนที่ปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เป็นตัวอย่างให้ครัวเรือนอื่นทำตาม เพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการปฏิบัติต่อ

ข้อ 5 ครอบครัวยุคของท่านมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่บ้างหรือไม่อย่างไร

พืชที่ส่วนใหญ่เป็นที่นา ปลูกพืชเศรษฐกิจตรงคันนา ขุดสระจะมีปลาธรรมชาติมาอยู่เอง พื้นที่นา 30 ไร่ หลังทำนาก็พักว่างหรือทำนาปรัง

ข้อ 6 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อย่างไร

การปลูกพืชเศรษฐกิจแซมในพื้นที่นาสามารถเก็บเกี่ยวได้ตลอดปี แต่ผลผลิตนาข้าวอาจได้ไม่เต็มที่ แต่เกิดความรุ่มเงา ไม่เห็นด้วยกับการนำพื้นที่ดิน ขุดดิน ทราย มาขาย

ข้อ 7 ครอบครัวยุคของท่านมีการเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการของชุมชนบ้างหรือไม่อย่างไร เช่นกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เทคนิคการปลูกพืชหรือการอบรมการจัดทำบัญชี เป็นต้น

เป็นผู้นำกิจกรรมของหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง ทำนาโดยใช้ปุ๋ยธรรมชาติ ไม่เผาตอซังข้าว การทำบัญชีครัวเรือน เป็นต้นแบบให้กับชุมชน

ข้อ 8 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการปฏิบัติตามกฎและระเบียบของสังคม

ข้อปฏิบัติ ถ้าดีจะได้ปฏิบัติตามโดยไม่มีข้อขัดแย้ง ใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติหน้าที่ ต้องยอมรับในกฎ กติกาของชุมชน

ข้อ 9 ในชุมชนที่ท่านอาศัยมีการจัดสวัสดิการสำหรับคนจน คนด้วยโอกาสหรือไม่ อย่างไรและครอบครัวยุคของท่านได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวด้วยหรือไม่อย่างไร

กองทุนเป็นทุนการศึกษา กองทุนแม่ ผู้ได้รับการบำบัด มอบเงินเป็นทุน 2,000 บาท เป็นเงินทุนให้เปล่า การบริการเน้นการประสานงานได้ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ผ้าป่ามีด แม่จะทอดขนมกล้วยมาช่วย

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

ชื่อ นายชุมพล บำรุงศิลป์ อายุ 55 ปี

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน มีอาชีพ ผู้นำกลุ่มอาชีพทำนาและกลุ่มเลี้ยงนก

Love Bird

สถานะผู้ให้ข้อมูล เป็นหัวหน้าครัวเรือน

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

ข้อ 1 ครอบครัวของท่านมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของครัวเรือนหรือไม่อย่างไร มีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของครัวเรือน

ข้อ 2 ครอบครัวของท่านมีการจัดสรรการใช้จ่ายเงินในครัวเรือนอย่างไร เช่น การลงทุน อาชีพเสริม ค่าเล่าเรียนบุตร ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น

มีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 4 คน ประกอบด้วย ภรรยา และลูก 2 คน

มีรายได้รวม 230,000 บาท มาจาก ค่าเช่าห้องแถว 100 ห้อง ๆ ละ 1,000 บาท ให้เช่าพื้นที่ ประมาณ 100,000 บาท และขายนก 30,000 บาท

มีค่าใช้จ่าย ค่าไฟ 6,500 บาท ค่าน้ำ 500 บาท ค่าอาหาร 30,000 บาท ภาษีสังคม 100,000 บาท ค่าใช้จ่ายสำหรับบุตร 14,200 บาท ค่าเทอม 24,000 บาท ค่าแรงคนงาน 6 คน ๆ ละ 6,000 บาท ค่าผ่อนชำระเงินกู้ 33,000 บาท

การออมเงิน โดยมีอสังหาริมทรัพย์ บ้านเช่า ควายน การลงทุน

ข้อ 3 ครอบครัวของท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อกระแสบริโภคนิยมซึ่งอำนวยความสะดวกและสินค้าที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ทีวี โทรศัพท์มือถือ เครื่องปรับอากาศและ ถ้าหากมีความต้องการซื้อครัวเรือนของท่านมีการพิจารณาจากอะไรเพราะเหตุใด จึงตัดสินใจซื้อหรือไม่ซื้อ

ถ้าเกี่ยวกับการศึกษาจะจัดการให้ ให้บุตรออมเงินเพื่อซื้อสิ่งของที่ต้องการ

ข้อ 4 ครอบครัวของท่านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับเพื่อนบ้านในชุมชนบ้างหรือไม่อย่างไร

สอนลูกด้วยประสบการณ์จริง ให้เรียนรู้ด้วยตนเอง สอนให้ช่วยเหลือตนเอง ฟังฟังตนเอง ทำงานบ้าน ซักผ้า สร้างอาชีพให้มีรายได้ กำหนดราคาสินค้าตามตลาด เช่น นก ตามรูปลักษณะ สีของนก ควายเป็นกลุ่ม จากควาย อายุ 1 ปี กลุ่มเลี้ยง มีราคา 20,000-30,000 บาท ถ้าควายอายุมากกว่า 1 ปี ราคาจะเพิ่มขึ้นตามลักษณะของควาย

ข้อ 5 ครอบครัวของท่านมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่บ้างหรือไม่อย่างไร

ใช้ควายกินหญ้าที่องนา ลำปาง คลอง บ่อน้ำ ปลูกต้นสะเดาไว้ขาย มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ คือ น้ำ เพราะเป็นส่วนสำคัญในการประกอบอาชีพเพาะเห็ดฟาง และการใช้ในชีวิตประจำวัน ลำปางสาธารณะ ใช้ประโยชน์ในการล้างน้ำเค็ม

ข้อ 6 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อย่างไร

ใช้อย่างคุ้มค่า ประโยชน์ คุ้มค่า

ข้อ 7 ครอบครัวของท่านมีการเข้าร่วมกิจกรรม/ โครงการของชุมชนบ้างหรือไม่อย่างไร เช่น กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เทคนิคการปลูกพืชหรือการอบรมการจัดทำบัญชี เป็นต้น

เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับกิจกรรมเกษตร ทำปุ๋ยจากขี้ควาย งานวันเด็ก ฝ่าป่ามีด ธนาคารข้าว ยืม 7 ใช้ 8 มีเงินทุนกว่า 200,000 บาท ได้เงินจาก ธกส. 400,000 บาท มีคณะกรรมการ 5 คน ดำเนินการในรูปกลุ่ม มีเงินซื้อปุ๋ย 500,000 บาท เอาดอกผลมาปันผล ยอดเงินปัจจุบันมีประมาณ 11,000,000 บาท

ข้อ 8 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการปฏิบัติตามกฎและระเบียบของสังคม

ดี ทำให้ทุกคนมีกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติ ถ้าไม่ปฏิบัติตามระเบียบ ต้องบอกกล่าวเป็นตัวอย่าง

ข้อ 9 ในชุมชนที่ท่านอาศัยมีการจัดสวัสดิการสำหรับคนจน คนด้วยโอกาสหรือไม่ อย่างไรและครอบครัวของท่านได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวด้วยหรือไม่ อย่างไร

มี แจกข้าวสารให้กับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน กิจกรรมวันเด็ก

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

ชื่อ นายชัยยา มงคลศิลป์ อายุ 46 ปี

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน มีอาชีพ ผู้นำกลุ่มอาชีพเพาะเห็ดฟาง

สถานะผู้ให้ข้อมูล เป็นหัวหน้าครัวเรือน

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

ข้อ 1 ครอบครัวของท่านมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของครัวเรือนหรือไม่ อย่างไร มีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของครัวเรือน

ข้อ 2 ครอบครัวของท่านมีการจัดสรรการใช้จ่ายเงินในครัวเรือนอย่างไร เช่น การลงทุน อาชีพเสริม ค่าเล่าเรียนบุตร ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น

มีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 4 คน ประกอบด้วย ภรรยา และลูก 2 คน

มีจัดแบ่งเงินออกเป็น ส่วน

ส่วนที่ 1 เก็บไว้ลงทุนในการประกอบอาชีพ

ส่วนที่ 2 เก็บเป็นเงินออมไว้ใช้ยามจำเป็น เช่น การรักษาพยาบาล

ส่วนที่ 3 ใช้จ่ายทั่วไป

มีรายได้จากการขายเห็ด และวัสดุเพาะ ประมาณ 50,000 บาท

ค่าใช้จ่าย ในการลงทุนเพาะเห็ด 20,000 บาท ค่าเบี้ยประกัน 13,000 บาท ค่าภาษีสังคม 4,000 บาท/ปี ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 400 บาท/เดือน

ข้อ 3 ครอบครัวของท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อกระแสบริโภคนิยมซึ่งอำนวยความสะดวกและสินค้าที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ทีวี โทรศัพท์มือถือ เครื่องปรับอากาศ และ ถ้าหากมีความต้องการซื้อครัวเรือนของท่านมีการพิจารณาจากอะไร เพราะเหตุใด จึงตัดสินใจซื้อหรือไม่ซื้อ

เป็นสิ่งที่น่าสนใจความสะดวกต่อชีวิตประจำวัน แต่เราก็เลือกซื้อให้เหมาะสมและความต้องการหรือความจำเป็นที่ต้องใช้ เช่น ทีวี ให้ความรู้ ข่าวสาร และบันเทิงได้อย่างรวดเร็ว โทรศัพท์มือถือสะดวกในการติดต่อสื่อสารกับคนในครอบครัว และการค้าขายกับแม่ค้า พ่อค้า ถ้าหากต้องการซื้อก็พิจารณาจาก ความจำเป็นในการให้ประโยชน์ ราคา ความต้องการของคนในครอบครัว

ข้อ 4 ครอบครัวของท่านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับเพื่อนบ้านในชุมชนบ้างหรือไม่อย่างไร

มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดในการประกอบอาชีพ การใช้ชีวิตประจำวัน ตามเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ในการประกอบอาชีพเพาะเห็ดฟาง เราได้รวมตัวกันช่วยเหลือกันตามกำลัง และความรู้ของแต่ละคน ในความถนัด จึงทำให้เราประสบความสำเร็จในการเพาะปลูกและการตลาด เป็นแหล่งเรียนรู้ ฐานของหน่วยงานภายนอก

ข้อ 5 ครอบครัวของท่านมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่บ้างหรือไม่ อย่างไร
ดูแลรักษาแหล่งน้ำ ไม่ตัดต้นไม้ ปลูกต้นไม้ทดแทน

ข้อ 6 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อย่างไร
ใช้ตามความจำเป็น และต้องดูแลรักษาทรัพยากรไว้ควบคู่กันไป

ข้อ 7 ครอบครัวของท่านมีการเข้าร่วมกิจกรรม/ โครงการของชุมชนบ้างหรือไม่อย่างไร
เช่นกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เทคนิคการปลูกพืชหรือการอบรมการจัดทำบัญชี เป็นต้น

มีการเข้าร่วมกิจกรรมและโครงการของชุมชน เช่น การอบรมการเพาะเห็ดฟาง ทำบัญชี 30 ครัวเรือน เข้าร่วมกลุ่มสัจจะ ผ้าป่ามิด วันสงกรานต์ วันผู้สูงอายุ

ข้อ 8 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม
เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมาก เราต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม

ข้อ 9 ในชุมชนที่ท่านอาศัยมีการจัดสวัสดิการสำหรับคนจน คนด้วยโอกาสหรือไม่
อย่างไรและครอบครัวของท่านได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวด้วยหรือไม่อย่างไร

มี ผู้สูงอายุ คนพิการ หน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ดูแล